Periarmenias

PRimū opor-tet cōstituere q̄d sit nom̄ et quid verbum. postea quid negatō. ⁊ affirmatio. ⁊ enūciatō. ⁊ oratō. Iste est p̄m⁹ liber piarmenias Arestotil' subtilissim⁹. de q̄ vt h3 ysidorus scd̄o ethimologiaꝝ prouerbium d̄r. Aristotiles qn̄ piarmenias scriptitabat calamū in m̄ete tingebat. Et diuidit̄ prima sui diuisiōe in duos libros ꝑtiales In quoꝝ p̄mo determiat de enūciatōne ſm se. ⁊ ꝑtibus eius. ⁊ vna ꝓprietate ei⁹ q̄ vocat̄ oppositio. In scd̄o li° detmiat de aliȷ̄s ꝓprietatib⁹ enūciatōis. sc3 de ꝯseq̄ncȷ̄s. ⁊ equipollēcȷ̄s enūciationū. Secūd⁹ liber icipit ibi Quoniā aūt ē de aliq̄ affirmatio. Prim⁹ liber diuidit̄ in tres tractat⁹. In p̄mo determiat de ꝑtibus enūciatōis In scd̄o de ipa enūciatōe. Et in tertio de passione enūciatōis q̄ d̄r oppositio Scd̄s tractat⁹ est ibi. Est aūt enūciatiua orō. Terti⁹ ibi. Quoniā aūt est enūciare. Primus tractat⁹ diuidit̄ in q̄ttuor capitula. In p̄mo determiat de ꝑtibus remotis enūciatōis. In scd̄o de ꝑte materiali ꝓpinq̄ enūciatōis. In tertio de ꝑte formali ꝓpiqua enūciatōis. In q̄rto cap° de ꝑte diffinitiua enūciatōis. Secūdū capl'm incipit ibi. Nomē ḡ est vox. Tertiū ibi verbu3 autē. Quartū ibi. Oratio aūt. Primū capl'm diuidit̄ in duas ꝑtes pricipales. In p̄ma ꝑte ponit ordinē dicendoꝝ. siue modū procedendi in ista scia. In scd̄a ꝑte ꝓseq̄tur intentum. scd̄a ibi. Sunt ergo ea q̄ sunt in voce. Quo ad primū dicit sic. Oport3. i. nc̄cariū vel expediens ē p̄mū. i. in pricipio isti⁹ scie ꝯstituere. i. diffinire seu declarare q̄d sit nomē ⁊ q̄d sit verbū. q̄ sunt ꝑtes integrales enūtiatōis. postea q̄d negatio quid affirmatio q̄ sunt ꝑtes subiectie siue sp̄es eius. Et supple deīde o3 ꝯstituere q̄d sit enūciatio de qua pricipalit̄ intendit̄ Et quid est oratō que est genus enūciatōis.

Circa iniciū hui⁹ libri icidūt dubia. Primū est de ordine hui⁹ libri ad p̄cedentes ⁊ sequētes ¶ Solutio alberti magni tota intētio logice ē docē modū deueniēdi de noticia noti ad noticiā icogniti. H° ei in oī ph̄ia intēdit̄ q̄uis formalit̄ in nulla alia a logica doceat̄. Ignotū aūt duplex ē. sc3 incōplexū ⁊ ꝯplexū. Incōplexū sciri nō p̄t nisi diffinitōe q̄ ad q̄d ē ⁊ diuisiōe q̄ ad ꝑtatem. Conplexū aūt sciri nō pōt nisi silogismo ⁊ demōstratōe. Sicut ḡ ad habēdū diffinicōe3 nc̄cariū fuit p̄mittē diffinibiliū et diffiniētiū inuētionē ⁊ acceptiōe3 sic q̄ nc̄cm̄ p̄mo fuit ponē ea ſm q̄ꝝ rōe3 p̄dicabilia r̄ducūtur ad ordinē ⁊ sitū Et 2° q̄liter p̄dicabilia ipa ordiata sūt Et t̄cio q̄liter ex diuisiōe colligit̄ cū iusib3 incōplexi diffi°. ita in modo q̄ deueitur ad noticiā ignoti ꝯplexi nc̄cm̄ ē p̄us tractaē de hȷ̄s q̄ vt p̄suppoita accipit sylogismus per quē deuenitur ad noticia3 ignoti conplexi Et hm̄oi sūt enunciatio. interp̄tatio. ⁊ ea que circūstant enūciatione3 ⁊ interp̄tatione3. hec em̄ inq̄tu3 huiusmōi nō sūt cōclusa siue silogisata. q2 si sic tūc seq̄retur q̄ ois interp̄tatio ess3 vel esse posset cōclusio alicui⁹ sylogismi q̄d falsū est sed poti⁹ interp̄tatio dicitur oratō que de re ut est verbis loquitur ad explanatione3 Et ita necessarium fuit p̄mittere hunc librum libro prioꝝ Aliam rationem ponit simplicius dicēs sicut tres sūt operatōes itellect⁹. sc3 simpliciū apprehēsio. cōpositō ⁊ diuisio. ⁊ discursus silogistic⁹. ita eciā tres ordināturꝑtes logice eodem ordine ita q̄ prima ꝑs sit de simplicibus siue simpl'r apprehensis dirigēs intellectu3 in p̄ma sui operatōe que est simpliciū apprehensio Et hec itroductorie tradita est in li°. porphirȷ̄ ⁊ doctrinalit̄. in p̄dicamentis arestotilis Scd̄a de simplicit̄ ap̄p̄hēsoꝝ conpositiōe ⁊ diuisione dirigens intellectū in scd̄a sui operatione qua simpl'r ap̄p̄hēsa componit ⁊ diuidit ⁊ illa tradita est in p̄senti libro. Tercia de discursu rationatiuo ab vna ꝯpositiōe aut plurib⁹ ad aliā vel alias dirigēs itellectū in tercia sui operatōe q̄ discurrit a magis noto ad min⁹ notū. Et ista tradita est in libri3 noue logice Sicut ḡ p̄ma op̄atio intellect⁹ p̄cedit scd̄am ⁊ scd̄a terciā ita liber p̄dcabiliu3 porphirȷ̄ ⁊ p̄dicamētoꝝ p̄cedūt libꝝ periarmenias ⁊ liber piarmenias libros oēs noue logice

Scd̄m dubiū est Quis sit titul⁹ h⁹ libri siue inscriptio Solu° alberti Incipit lib periarmenias arestotiles. i. liber de interp̄tatione. d̄r aūt piarmeias a peri q̄d est de. ⁊ armenias iterp̄tationis quasi liber de interp̄tatiōe. armeias nāq3 ē genitiu⁹ grecus q̄ ipi vtunt̄ loco ablatiui eis deficientis Q̄d aūt armenias significat ide3 q̄ interp̄tationis ꝑ3 q2 interp̄tatores somnioꝝ armenici dicunt̄ Ex q̄bus ꝑ3 q̄ interp̄ta° est subiectum cōe hui⁹ libri. q2 illd̄ est s̄biectū ꝯmune alicui⁹ sciētie q̄d sub se contin3 ōnia ꝯsiderata i sciētia sed interp̄ta° est hm̄oi. q2 q̄lib3 vox ꝑ se significatia siue sit cōplexa siue incōplexa est interp̄ta° ⁊ hm̄ō ois enūtiatio ē interp̄ta° s3 nō ecōtra eo q̄ multa sub interp̄tatione cōtinētur que tamen non ꝯtinētur sub enūciatione. Est tamē hec scia de enūciatōe sicut dicit auerrois.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tanq̃ de potissima spē eiusdē sicut i simili pma philosophia de ente inq̃tū ens tanq̃ de sbiecto coitatis. et de substācia tanq̃ de subiecto speciali pncipalit̃ intēto. et sic m̃ltiplicit̃ datur scie subiectū. boeti⁹ vero in cōmēto pmo libri h⁹ d̃t Nec hoc vos turbet q̃ q̃dam sūt interp̃tatiōes de q̃bus in h̃ libro. p. nihil determinat. q̃r tanq̃ de homie determinatur⁹ de aiali titulū opis posuisset hūc librū inscripsit Sanctus thomas vero dicit in hoc loco q̃ licz nomē ⁊ v̄bū possint aliq̃ modo dici iterp̃tatiōes capiēdo interp̃tatōez generalit̃ tū eā accipiēdo proprie mag̃ dn̄t dici pncipia interp̃tationis. q̃r ille iterp̃tari videt̃ proprie. qui exponit aliq̃d eē verū vl' falsū sed sola enūciatio significat verū vl' falsū subdit aūt idem dicēs q̃ cū iste liber ītitulatur de interp̃tatione accipitur intertp̃atio proprie prout sola oratio enūciatiua dicit̃ nterp̃tatō nec istud singulariter dissonat dicto dn̄i Alberti magni dicentis q̃ enūciatio est sbiectū pncipalitatis hui⁹ libri ⁊ pncipalit̃ intētū Jllo tn̄ nō obstante si interp̃tatio accipiat̃ cōiter tūc d̃t expōem rei p quēz modū quo exponi pt̃ siue i toto siue in pte Et illo modo boeci⁹ d̃t in cōmento pmo exponēdo titulū q̃ iīptatio ē vox p se ipaz sigīficās aliq̃d siue sit nomē siue verbū siue orō siue enūciatio. Ex quo ptz q̃ illa q̃ per se nō significāt si cut cōiunctiōes ppositiōes ⁊ sincathegreumata non sūt interp̃tatiōes Jsta tn̄ acceptio iterpretatiōis p̄dcā non est nūc in vsu cōmuni s; interp̃tatio dicit̃ cōmunit̃ exppositō vni⁹ nois min⁹ noti p nomē mag̃ notū sicut amator sapiēcie ē iterp̃tatō h⁹ nōis ph̃s vl' d̃r declaracō alic⁹ tmi p litteras suas sicut si dicam⁹ deus interp̃tat̃ q̃ si dās eternā vitā suis Cōtra p̄dicta arguit̃ sic eiusdē scie ē cōsiderare totū ⁊ ptes eiusdē Sz interp̃tacio ⁊ enūtiatio sūt ptes sylogisimi de q̃ determinatur in libro por̄ ⁊ alijs seq̃ntib⁹ g̃ in isto libro nō est determinādū de interp̃tatōe vl' enūtatōe ⁊ p cōñs neutrū illorū ponetur sbiectū nec ābo sil' Sed ad ista respōdetur q̃ duplex ē est ps sylogismi sc; potēcialis ⁊ actual' Eiusdē sciētie est cōsiderare totū ⁊ ptes ei⁹ actuales nō āt ptes ei⁹ potēciales q̃les sūt interp̃ta⁹ ⁊ enūciatio que s̃m ratiōez dn̄t a ppositōe eo q̃ p̄positio ē orō stans sub forma sylogismi cui m̃lta accidūt q̃ nō accidūt enūciatiōi ⁊ iterp̃tationi Dicitur em̄ ppō inq̃tum ponitur actu in sylogismo ad īferedū cōclusionē ⁊ g̃ de ea ⁊ alijs ptibus actualib⁹ determinat in libro por̄ Jnterp̃tatiōi vero nō cōuenit h̃ nec etiā enūtiatiōi sed poti⁹ si ē interp̃ta⁹ cōuenit ei iterp̃tari affirmando vel negādo vniūsalit̃ ⁊ p̄ticularit̃ finite et infinite. ⁊ vt vna est ⁊ multa ⁊ vt cōtraria ⁊ cōtradictoria. sine quib⁹ nō fit pfecte de re interp̃tatio p sermonē. Et q̃r hmōi accidunt interp̃tationi ⁊ enūciatiōi nō s̃m q̃ ingrediūtur silogismum ergo nō debent tractari in libro priorum sed in isto. quia cōueniunt tales passiōes eis q̃s nis nunq̃ in sylogismo ponerent̃ verū tn̄ est q̃ hic liber ordinat̃ ad librū priorū sicut p̄dicamētorum et sex principiorum libri ad istum. q̃r sicut ex ordinatis p̄dicabilibus subiecta ⁊ p̄dicata accipiūtur. ex quibus interp̃tatio fit. sic ex interp̃tatiōibus ⁊ enūciatiōibus ordinatis fit sylogismus ⁊ materialiter ⁊ finaliter ad sylogismū ordinatur interp̃tatio. Materialiter q̃dez sicut materia remota. i. potencialis que pōt esse sub forma sylogismi. Finaliter vero quia queritur pp̄ter sylogismū. in qua postea docet ignoti noticiam vt supius dictum est

Tercium dubiuz est. Utrū sciētia isti⁹ libri sit inuētiua vel resolutoria. Solutio principaliter est resolutoria. q̃r licet aliquo mō modū inuentiū habeat. inquātū docet iuenire pncipia ex quib⁹ cōstituit̃ enūciatio tamē nō sistit in illa inuētione. sed finaliter ordinat̃ ad resoluendū ipam enūciatōem in sua pncipia ⁊ cās.

Quartuz dubiuz. Quare ph̃s in h̃ libro nō exemplificat p termios nō significatiuos et transcēdentes. que sunt a. b. c. ⁊c. sicut in libro priorū. Solutio alberti in libris in q̃bus ph̃us tractat de argumentacōne nō cōtracta ad aliquā determinatā materiā. ponit termios trāscendentes vt in libro priorū. Quia forma sylogismi equaliter respicit quālibet materiā nec variatur in se ad variatōem materie. Sed vbi determinat de interp̃tacōne siue enūciatōne concernēte materiā determinatam. nō vtitur terminis trāscendentibus sed determiatis. Cum em̄ interp̃tatio sit vox ad significatiōem rei relata a qua accipit affirmatōem ⁊ negationem vniūsalitatē ⁊ p̄ticularitatem vnitatem ⁊ multiplicitatē. oportet q̃ s̃m talem diuersitatē diuersis termis fiat cōstitutio interp̃tacōis. Et ergo trāscendentes termini sibi nō cōgruūt pcipue cū interp̃tatō nō sit pfecta si nō interp̃tetur de re prout est vel nō est quare dicit ysidor⁹ 2° ethimologiarū q̃ hāc sciam arestotiles vir ... in rerū expssione ⁊ faciendis sermonibus peritissimus periarmeniā noiat quā nos interp̃tacōem appellam⁹ quia res mente cōceptas prolatis sermōibus interp̃tatur per catafrasin ⁊ apofrasin id est p affirmatiōem ⁊ negatōem

Circa primā propositionē hui⁹ libri mouetur q̃stio. Utrum vera ⁊ ordinata sit

Boeci⁹ sic describit interp̃tationem

potencialis

actualis

Periarmenias

prohemialis ppositio in qua affirmatõni negatio. ⁊ orõni ꝑponit enūciatio.

¶ Et videt primo qđ nõ sit ꝯueniēs ppositio ꝓhemialis q̄ ad ꝑmaz ptē in q̄ dicit ꝑmū opoꝛtꝫ ꝯstituere qd nomē ⁊ v̄bū. Qꝛ nomē ⁊ verbū sunt cõstituta a gramatico ergo nõ opoꝛtꝫ ea hic ꝯstituere sicut dicit ꝓpositio

¶ Secūdo sic. nomē ⁊ verbū sunt dicibilia incōplexa. g̃ de eis nõ est hic determinandum sed in ꝑdicamētis. Etiā hic solū habet determiari de hijs q̄ respiciunt secundā opationē intellectus nomē aūt ⁊ verbum vt manifestū est respiciūt tm̄ primā opatõem intellectus. ¶ Tertio vox est quoddā instrumentū ad exprimēdum mentis ꝯceptum ⁊ ponit in diffinitõibus nomis ⁊ verbi ⁊ orõnis ergo debuit enūerari in dicta ꝓpositione ¶ Quarto alie sunt ptes a nomie ⁊ verbo ergo deberēt nūerari sicut nomē ⁊ verbū ¶ Quinto enūciatio diuidit in cathegoricaꝫ et ypoteticam sicut in affirmatiuā ⁊ negatiuam ergo illa mēbra fuissent enūerata sicut affirmatio ⁊ negatio ¶ Sexto affirmatio ꝑoꝛ est negatione cū iuxta p̄hm in fine secūdi hui⁹ ꝓsupponat negatio affirmatõem. ⁊ oratio est gen⁹ enūciatõis qđ est prius sua spē igit nõ videtur hic esse ordo cõueniens

In oppositū est p̄būs in littera ⁊ ponitur iste discursus. Maioꝛ. In omi processu artificiali est necessarium ex cognitiõe causaꝝ ⁊ elemētoꝝ deueniren in noticiam causatoꝝ. Minoꝛ. nomen ⁊ verbū sunt enūciatõis ptes integrales affirmatio ⁊ negatio subiectiē siue spēs. gen⁹ orõ intēta pricipalit enūciatio q̄ multiplici rõe ꝑponit orationi. sicut negatio affirmationi. Igitur vera ⁊ ordinata est prohemimialis ꝓpositõ in q̄ affirmatõi negatio. ⁊ orõni ꝑponitur enūciatio

Maioꝛ ꝓpositõ est arestotil in ꝑmo phisicoꝝ. Minoꝛ ꝓbat ꝑmo de nomine ⁊ verbo. Quia nomē in ꝯstitucõe enūciatõis se habet p modū materie verbū vero p modū forme. sꝫ illa duo integrant ꝯpositū. Et ad ꝯstitucõem enūciatiē oratiõis sufficiūt. Et sunt pricipales ptes. sub nomine tamē potest cõꝑhendi ꝓnomen. et sub verbo pticipium. qđ est quādoqꝫ ꝑdicatū materiale inclusū in verbo adiectiuo. Alie vero ptes vt dicit petrus hispan⁹ sūt sinchategreumatice id est consignificatiue. De affirmatione et negatõe patet. qꝛ affirmatio ꝼm philosofum in post ꝑdicamētis idē est ꝙ oratio affirmatiua. ⁊ negatio idē ꝙ oratio negatiua. sed oratio affirmatiua ⁊ negatiua sūt species ipsius enūtiatõis eq̄liter genus pticipātes. Et hoc mõ gen⁹ enūtiationis est oratio. ex q̄ oīs enūtiatio ē oratio sed nõ ecõtra. Enūciatio tū est pricipaliter itēta qꝛ iuxta superius dicta est hic pricipale subiectuꝫ cui⁹ passiones ⁊ pricipia in hoc libro determinātur. Et ergo in ꝓhemio ꝼm dominū albertū ꝑponitur orationi. Quia licet siplicieꝛ sequatur oratõeꝫ sicut species suū genus. antecedit tamē eā ordine intētiõis. q̄ itētio explicat in ꝓhemio. Ex quo patet ꝙ iꝯueniēter vt dixit andromicus hūc librū pricipaliter intēdere de oratione. ⁊ oratõꝫ esse subiectū. Qꝛ multe sūt oratiões et oratiõis partes. de quib⁹ h̄ nõ itēditur et tractatur. sed ptinēt ad ḡmaticam. ⁊ rethoricaꝫ. multe eni sunt non interpretatiue vł enūciatiue vt patet de dep̄catiua. optatiua. ꝯiūctiua. ⁊ infinitiua. principalis aūt finis est ꝯstituere orõnem interp̄tatiuā. que verum ⁊ falsuꝫ significat que vocat enūciatio. Finaliter etiam negatio ꝑponitur affirmationi ꝼm albertū. Qꝛ negatio est cõplementum oppositõis que ē passio principaliter intēta. licet eīm oppositio sit inter affirmatõem ⁊ negationē equaliter. tamē nõ cõpletur nisi in negatõne. Ens eīm nõ est causa alicui⁹ oppositionis sed potius nõ ens ad ens relatum. ¶ Alij tamē dicūt ꝙ licet simpliciter et ꝼm nature ordinem affirmatio ꝑoꝛ sit negatione. ⁊ oratio enūciatõne. sicut illud ꝑus est a quo nõ ꝯuertitur subsistendi ꝯseq̄ntia. tamē p. nõ attēdens illū ordinem ꝑponit ista sibi īuicē ꝼm beatum thomā ꝓpter duas causas Prima est. quia in hoc libro procedit seruādo ordineꝫ ꝼm quē pars prioꝛ est toto. qđ patet inductiue sic. quia nomen ⁊ verbum sunt ptes integrales enūciatõis. ⁊ negatio habet magis rõnem ptis respectu affirmatiõis qꝫ econtra. quia in negatione ptes magis diuidūtur qꝫ in affirmatiõe. ideo negatio magis accedit ad ptes diuisas qꝫ affirmatio. Secunda causa est. quia qꝫuis esse simpliciter ꝑcedat nõ esse. in rebus tamē creat. quia ex nihilo sunt. nõ esse ꝑcedit esse ⁊ p consequēs negatio affirmatõem. Tertiā causam addunt alij dicentes ꝙ negatio ꝑponitur affirmationi. ne quis credat ꝙ enūciatio analogice dicatur de affirmatõne ⁊ negatiõe. Et qualiter cū qꝫ dicatur parū refert. Cõclusio sequitur ex premissis. Dicit autē in proposiciõe textuali. Primū oportet ꝯstituere. vbi opoꝛtꝫ nõ dicit necessitatē absolutam. sed ꝯdicionatā siue ex suppositione. supposito eīm ꝙ debeam⁹ habere completā et pfectā noticiam ꝯsideratoꝝ in isto libro et

sequentibus.tunc istud oportet. Cōstitueē vero
idem ē q̄ diffinire.seu per diffinitōem itellige/
re. Dicit̄ autē pocius cōstituere q̄z instituere.qz
institutio grāmaticalis non sufficit nomini et
verbo ad hoc q̄ sint partes cōstitutiue enūtiati/
onis. Nomen enī apud grāmaticum significat
substantiā cum qualitate.substātiam tāquam
id cui nomen imponitur.et qualitatē a q̄ est no
minis inpositio.et hoc non facit nisi notā de re
cui⁹ est nomē.nec hoc mō aliquid de ipso enū/
tiatur.nomē vero in proposito cōsiderat̄ iq̄ztū
de ipso potest aliquid enūciari.scilicet verbum

¶ Ad obiecta in oppositum

Ad pmū patet solutio ex dictis in declaratōib⁹
Quia licet nomē et verbū sunt a grāmatico ad
significādū instituta.nō tamē sūt cōstituta lo/
gica cōstitutione p quā efficiuntur partes enū
tiatiōis. Unde aliter grāmatic⁹ cōsiderat ea ⁊
aliter logicus.grāmaticus enī quo ad ipositōꝫ
ad significādum tm̄ et vt sūt partes orationis
cōgrue vel in cōgrue.logicus vero inquātū sūt
partes orationis enūciatiue ī qua est verū vel
falsum. Et hoc modo iterū possunt tripliciter
considerari.vno modo vt significāt simplices
conceptus.et sūt dicibilia inconplexa ordina/
bilia in genere.⁊ sic de ipsis determinat̄ ī libro
predicamētorū. Secundo cōsiderātur vt sunt
elemēta enunciatiōis ⁊ hoc modo iproposito
cōsiderātur. Tertio vt sūt partes silogismi pu/
ta sub ratione alicui⁹ extremitatū vel mediȷ̄ et
sic cōsiderantur in libro priorū. Et p hoc patet
solutio etiā ad secūdum excepta cōfirmatiōe ad
quā dicitur q̄ in hoc libro determinatur tantū
principaliter de hiȷ̄s q̄ cadūt sub secunda ope/
ratione intellect⁹ potest tamē de aliȷ̄s determi/
nari min⁹ principaliter inquātū ad principale
quod intentū ē reducūtur quomō nomē ⁊ ver/
bum reducūtur ad enūtiationē sicud partes i/
tegrales ad suū totū ¶ Ad tertiū dicēdūm q̄
vox pprie nō pertinet ad logicū.nisi inquātū
est instrumentū repsentandi cōceptū intellect⁹
et hoc mō ipsa non cōcurrit prime ad constitu
tionē enunciatiōis.sicut nomen ⁊ verbum sed
remote. Et ergo nō nominatur in propositiōe
prohemiali sed in parte executiua dat arestoti
les modū quo efficitur significatiua. Ad q̄r
tum dictū est circa declaratōem ɔclūsionis.
Ad quītum ⁊ vltimū dicendū q̄ ppositio ca/
thegorica satis exp̄mitur p affirmatōnem ⁊ ne
gatōnem. Sed ypotetica nō debet enūerari. qz
ypotetica nō habet necessitatē absolutā.sed ne
cessitas eius dependet ex necessitate suaꝝ ptiuꝫ.
Cū igit̄ iste liber finaliter ordinet̄ ad demōstra/
tōem ad quā requirit̄ necitas absoluta idō hic
nō fit sermo de ea nec ī libris noue logice deter
minatur de sylogismis ypoteticis.

¶ Tunc ibi. Sūt ergo ea que sunt in vo
ce eaꝝ que sunt in aīa passionū note.
et ea que scribūtur eoꝝ que sunt in vo
ce ⁊ qneadmodū nec littere eedē om/
nibus sunt. sic nec eedē voces. quorū
aūt hee primoꝝ note sunt.eedē omni
bus passiōes anime sunt.⁊ quoꝝ hee
similitudies res etiā eedem.de his q̄/
dem dictū est ī his que sunt de anima.
alterius enī est negociȷ̄. Est aūt quē/
admodū in anima aliq̄tiens quidem
intellectus sine vero vl̄ falso.aliq̄ciēs
autē cū iam necesse est alterū hoꝝ in
esse.sic etiā in voce circa ɔpositōem ⁊
diuisionē est veritas vel falsitas.no/
mina ergo ⁊ verba ɔsimilia sunt sine
ɔpositōne ⁊ diuisiōe intellectui vt hō
vel album quādo nō additur aliqnid
neq̄ꝫ enī adhuc veꝝ vel falsum est.h⁹
aūt signum h̄ est.hircocervus enī sig/
nificat aliquid.sed q̄ nōdum verum
vel falsum est.si nō vl̄ esse vel nō eē ad
dat̄.vl̄ simpliciter vel ſm tempus
Ista est secūda pars pncipalis istius capituli
in qua psequitur ph̄s intentū suum. Et potest
diuidi in tres ptes. In quarū prima īuestigat
vnū mēbrum ponēdum in diffinitione nomis
et verbi q̄d est vox significatiua. In secūda par
te inuestigat secūdum mēbrum ponēdū in dif
finitōne earundem. q̄d est vox significatiua ad
placitū. Et in tercia parte tertiū q̄d est vox sim
plex siue incōplexa.secūda ibi. Et quēadmodū
tercia ibi. Est aūt quēadmodū in anima Quo
ad primū dicit sic. Ea q̄ sunt in voce.i.voces
significatiue que sunt in voce sicut pars subie/
ctiua in toto vniūsali sunt note.i. signa earum
passionum.i.conceptuū qui sunt in anima. Et
ea que scribūtur id ē scripta sunt note seu signa
eorum que sunt in voce.i.vocū significatiuaꝝ.
In quib⁹ verbis non vult amplius ph̄us nisi
q̄ voces sunt signa conceptuūꝫ.⁊ scripta signa
vocum.

¶ Tunc ibi. Et quēadmodum

Inuestigat secundū mēbrum ponendū in dif/
finitōne nomis et verbi.et facit duo. pmo hoc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qd dictū est. scdo mouet dubiū ibi. Quorū āt. Quo ad primū dicit queadmodū nec lr̄e eedē sunt apd oēs supple natiōes. sic nec voces sup. q ex lris & sillabis ɔstituūtur sunt eedez apud oes. ex quib⁹ verbis trahit q voces sunt signi/ficatiue ad placitū cū nō significēt idem apud omes homies. sicut nec lr̄e eedē sunt apud he/breos grecos & latinos.

¶ Tūc ibi. Quorum aūt he pmoꝝ note sunt. In pte ista. p. remouet dubiū Et pmo fa/cit h. scdo excusat se de vlteriori determiatōe q rūdam. scda ibi. De his qdem. Quo ad pmuz dicit. q ɔcept⁹ siue passiōes aie qui pores sunt vocibus. & quoꝝ voces note sunt siue signa sūt idez apud oes. et res qrū ɔcept⁹ siue silitudies signa sūt. eedē apd oēs. vn nō vult aliđ dicē. p. nisi q ɔceptus significati p voces significatiās ad placitū sunt idē apud oēs homies. quia res ɔcepta apud oēs est eadē sicut posteri⁹ i dubijs

¶ Tūc ibi. De his aute /patebit. Cōseqnter phs excusat se de vlteriori determia/tiōe quorūdā dicēs q de illis ɔceptibus dictū est in his q sunt de anima. i. in lib⁹ de anima di/ctū est. Et ido est alteri⁹ & supioris negocij di/sputare de quidditate passionū anime. Ex qb⁹ ptz q phs remouet vnā dubitacōem. dictū est em q ɔceptus significant res. & voces cōcept⁹. posset aliqs qrere quid est cōceptus. Ad quod phus rūdet q hoc dictū est in his q sunt de ani/ma. i. propositūz est apud eū in mente q in illo libro velit dicere

¶ Tunc ibi. Est autē queadmodum Juxta pmissa phs inuestigat terciuz mēbrum pōnēdum in diffinitiōe nomis & verbi. Et pri/mo facit hoc. scdo infert ex dictis correlariū ibi Nomia igit & verba. q ad pmū dicit. Queād/modū in anima est duplex intellect⁹. quidaz si/ne vero vel falso. quidaz vero cū vero vl' falso. sic etiā duplex est vox significās illum intellec/tū siue conceptū intellectus. scz vox incōplexa et ɔplexa. in quib⁹ verbis intēdit arestotiles q ex q voces signa sunt intellectuū. i. conceptuū intellectus. & duplex est cōceptus intellectus i/fertur necessario q duplex est vox illum signifi/cās ppter proportiōem signi ad signatū suum ppriū. Cōplexio aūt est circa ɔpositiōem & di/uisiōem intellect⁹ circa quā est veritas.

¶ Tūc ibi. Noia igit & verba. Infert ex dictis phs correlariū. & diuiditur in duo. quia pmo facit hoc. scdo pbat dictū suuz scda ibi. Hui⁹ em signū. pmo dicit sic. Ex iam dictis infertur q nomia & verba & ipis similia

sine composicōne vel diuisione. supple sumpta sunt intellectui supple simplici pporcionata si/cut homo vel albū additur aliquid. quia tunc sup. neqz adhuc aliqd dictoꝝ est verū vel falsū

¶ Tunc ibi. Huiusmodi em Arestotiles pbat predictam cōclusionē per lo/cū a maiori. dicēs si nomen km se sumptū esset pporcionatū intellectui cōponenti & diuidenti maxime esset hoc verū de nomie cōposite figure sed h nō. qz hircocerū⁹ est nomē ɔposite figure. et tamē nō significat verū vel falsum nisi adda/tur esse vel nō esse simplicit vel km tempus. exē/plū pmi vt homo est aimal. scdi vt homo currit Ex quib⁹ phs vult ɔcludere euident q veritas et falsitas nunqz sunt nisi in intellectu ɔponen/te & diuidente. Et nunqz significant nisi p pro/positiōem siue enūciatōem

Questio pma circa textū expositum.

Est ista. vtrū voces significatiue ad placitum note sunt anime passionū sicut scripta sensibi/liū vocum ¶ Et videtur primo q non. quia in fine capituli de verbo dicit phs q ver/bū significat aliquid. constituit em intellectuz qui dicit ex quo accipitur q significare est alic⁹ intellectum constituere. illud g significatur per vocem cui⁹ intellectus p vocem ɔstituitur. sed prolata voce nō constituitur intellectus passio/nis anime. sed rei sicut patet in quocūqz audiē/te vocem platam significatiuā ergo sunt voces significatiue ad placitū note passionū anime.

Secūdo sic. phus in pmo elencoꝝ dicit q pro rebus vtimur noibus. quia res ad disputacōez ferre nō possum⁹. sed passiōes aie nobiscū ferre possum⁹. g nō significāt voces aie passiōes sed res. ¶ Tertio sic. p. in eodē loco paulo post di/cit q necesse sit vnū nomē plura significare. qz res sunt infinite nomia vero finita. ergo nomē siue vox significatiua significat rem & nō anime passionē. ¶ Quarto. p. dicit qrto pme phie. q ratio quā significat nomē est diffinitō sed diffi/nitio indicat veram essentiā rei. ergo illa per no/men significatur & nō anime passio. ¶ Quito videtur q impossibile sit passionē anime signi/ficari per vocem. quia seqrentur multa incōue/nientia p ordinem. Primo q omne nomē sig/nificaret accidēs. quia illa passio anime est acci/dens existens subiectiue in ea. Et confirmatur quia omis termin⁹ ponitur in pdicamento ra/tiōe sui significati pncipalis. si ergo omnis ter/min⁹ significaret passiōem que est accidēs. seq/retur q nullus termin⁹ ponibilis esset in pdica/mēto substātie qd absurdū est dicere. Cofirma/tur secūdo. quia omes propositiōnes eēnt false

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in quibꝰ enūciatur actꝰ realis de aliquo sbiecto cuiusmodi sunt iste homo currit sor. disputat. cum talia pdicata nō insint passiōibus aīe siue spēbus in anima existētibꝰ. Cōfirmat tercio qꝛ sequētur ꝙ oīs ꝓpositio de est secūdo adiacēte esset vera. vt sortes est vel antixp̄s est. qꝛ passio aīe cuiuscūqꝫ subiecti de qua enūciamꝰ esse est.

Quarto ꝯfirmat. quia nullꝰ sylogismꝰ erit pfectus. quia si ꝑ īminū mediuꝫ significet spēs siue similitudo in anima tūc siue subsumat. res siue spēs nō erit subsūptum suppositum medij

Sexto voces significāt passiōes aīe naturalit ergo nō sunt significatiue ad placitū ꝓbatur quia voces sunt eedē apud oēs. qꝛ a quocunqꝫ ꝓfertur h̄ vox homo semꝑ est eadē. ḡ significat naturalit

Septimo si passiōes anime essent similitudīes rerū cū alique res sint materiales seq̄retur ꝙ passiōes que eēnt similitudīes earū eēnt etiam materiales. ⁊ ꝑ cōsequēs nō possint recipi in intellectu cū intellectꝰ sit virtus inorganica ⁊ imaterialis.

Octauo si passiones anime eēnt naturales sīlitudines rerum sequeretur ꝙ passiōes eēnt eedem apud om̄es qđ falsum est. quia diuersi de eisdē rebus habēt diuersas scientias. ⁊ h̄ nō videt esse nisi ꝓpter diuersitatem passionū anime ⁊c.

In oppositū est phūs in lrā ⁊ pro responsiōe ponit iste discursꝰ. Maior. Pro porcionabiliter nō omnino sīliter sicut scripta vocibꝰ ⁊ voces ꝯceptibus. sic rebus subordināntur anime passiones. Mīor lrē ⁊ sillabe ex q̄bus fiūt scripta nō sunt apud oēs eedem nec voces ad placitū institute. licet eedem generentur de eadem re passiones anime.

Conclusio. Igitur ad placitum scripta significāt voces ⁊ hec eodeꝫ modo anime passiōes sed ip̄e sunt rerū similitudines naturales.

Maior ꝓbatur qꝛ hincīde est proportio signi ad ꝓpriū signatum vn̄ est hic ordo talis ꝙ res sunt signate tm̄ ⁊ nō signa. scripta vero sunt signa tantū nō signata. sed voces ⁊ passiones anime sunt signa ⁊ signata simul. quia voces signata q̄dā sunt scriptorū: ⁊ signa passionū anime. et passiones anime sunt signata vocum ⁊ signa rerum. nō tamē omnino similiter. quia scripta significant voces ad placituꝫ ⁊ similiter voces eodē mō significāt anime passiones. sed passiones anime significant res ipas naturaliter. Et huiꝰ minor subdit causam. quia lr̄e ⁊ sillabe ex quibus ꝯponūtur scripta nō sunt eedem apud om̄es. qđ patet quia vbi nos dicimꝰ A. b. c. d. ibi dicit grecus Alpha beta gamma delta Et a micron. i. breuis. Et hebreus dicit Aleph. delech ⁊c. Et simili modo non sunt voces eedem apud diuersas nationes. quia alias voces format grecus. alias latinus. alias hebreus. alias caldeus. Sed passiones anime que imediate a rebus generātur sunt eedem apud omnes

Cōclusio sequit ex p̄missis. et pōt ꝓbari. quia illud dicit significare ad placitū. quod nō significat idem apud oēs sed talismodi sunt scripta ⁊ voces. vt patuit igit ⁊c. passiones vero anime quia eedem sunt apud omnes ḡ dicūtur significare naturaliter quēadmoduꝫ phs in textu probauit.

Ad obiecta in oppositum ad primum est dicendū ꝙ argumentū vtiqꝫ probat rem per vocem significari. Sed dupliciter aliq̄d significatur ꝑ vocem. vno modo imediate ⁊ sic verificatur dictum phi ꝙ voces significatiue sunt note earū passionū siue cōceptuū q̄ sunt in aīa Alio modo mediate ⁊ sic intelligūtur inducte auctoritates. vnde albertus dicit ꝙ vox significatiua ad placitū dupliciter ꝯsideratur scꝫ s̄m institutiōem siue vsum. ⁊ causam institutiōis p̄mo verificatur dictuꝫ phi in textu cū dicit sunt ergo ea que sunt in voce earū que sunt in anima passionū note. quia instituens in instituēdo non habuit respectum nisi ad id qđ in anima concepit. et vtens voce nō vtitur ea nisi ꝓpter hoc vt pandat conceptū. quia vt dicit plato ad hᵒ nobis datus est sermo vt mutuo voluntatis p̄sto fiant indicia. Secundo mō compatur vox ad rem. qꝛ cū res ad disputatōes ferre nō possumꝰ voces articulate inuēte sunt quibꝰ res ipsas exprimamꝰ. ⁊ sic res est finis ꝓpter quē voces primo q̄site sunt. Et ꝓpter hoc dicit p̄scianꝰ ꝙ voces quibus vtimur debent esse lrāte ⁊ articulate. lrāte vt scribi possint. articulate vt significēt Et per istud ptꝫ solutio etiā ad secundū terciū et quartū. quia nō probant aliud q̄ꝫ ꝙ res etiaꝫ per voces significētur qđ ꝯcessum est iuxta prehabitam distinctiōem. Ad quartū dicenduꝫ vt prius ꝙ passio anime imediate significatur et res mediate. passio tamen anime dupliciter consideratur prout innuit philosophꝰ in libᵒ de memoria ⁊ reminiscētia de specie memorabili

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Uno mō in se absolute ⁊ sic ē accñs informās animā. Scđo mō ɔsideraŧ inq̄ztum signū ē representās rem. pmo mō nō significaŧ p vocem vt pbat rō cū suis confirmationib⁹. sed scđo⁹ qꝛ cū oīe signū sit signati signū seqtur q̄ vox significās passionē aīe inq̄ztū est signū rei. significat etiā sil'r rem ipām. sed mediate. quia immediate significat id qđ est signū rei inq̄ztū est signū. Et sic voces aliq̄ significāt substantiā vt vltimū significatū. ⁊ ille dicūtur absolute significare substantiā. pt eni aliquid simpl'r. licet nō immediate sicut patet de dictione scripta q̄ sepe dicit simpl'r significare substantiā. licꝫ oīs talis immediate significet accñs. qꝛ vocem fm phm. Sed ɔtra hoc arguit sic ex ista solucōne videt sequi. q̄ oīs vox esset equiuoca. pbatur qꝛ nulla rō substātialis est eadē substācie ⁊ accidenti cum non habeant idem genus generalissimum. sed rei q̄ ue est substantia. similitudo siue conceptus est accñs. ergo si ista duo significetur p qđ libet nomē oīe tale erit equiuocū Quia erit illis duobus solū nomē cōmune et ratio substantie diuersa. ⁊ cōfirmaŧ per phm in predicamētis exemplificantē. de equocis cū dt aial homō. et quod pingit volens inuere per hoc si nomen aliquod significaret rem ⁊ similitudinē eius esset equiuocū. Sed ad ista rñr. q̄ aliud ē de equiuoco. qꝛ equiuocū diuersis actibus significandi multa significat. sed vox significat rem ⁊ similitudinē eius eodem actu. qꝛ eodē actu est aliquid signū signi ⁊ signū signati. Et per idē rñr ad confirmationē. quia. p. intendit si diuersis actibus significāt. significaēt vtrūq̄ ⁊ diuersa imposicōe. ⁊ cōfirmat hoc a simili. qꝛ nisi sic. oīs dictio scripta esset equoca. quia illa fm phm significat dictionē vocalē et cum hoc rem. ⁊ tñ nō est equocū. quia primū significatū inq̄ztum est signatū. ē signū signati Et per idē patet solutio ad confirmationē. q̄a significatū vltimū ⁊ principale est res que q̄nq̄ est substantia ⁊ q̄nq̄ accñs. ⁊ ergo terminus q̄nq̄ significat substantiā q̄nq̄ accñs. Exem^m primi. vt homo. exem^m scđi. vt albedo nigredo. Ad duas ɔfirmationes seq̄ntes dicenduꝫ. q̄ instantiā habent in oratione scripta in q̄ vniūtur primo voces. quia ille primo significantur sed non est propter hoc oratio scripta falsa. et ergo sicut dictū est sepe supra q̄ncūꝫ per idem multa significantur. quorum vnū significatur vt signū alterius. si illud componatur in oracōne cum alio. non est compositio signorum. sed signatorum vltimoꝝ que nōn sunt vlteri⁹ signa. Et sic per orationeꝫ ꝓlatam non significatur compositio specieꝝ siue conceptuū. sed rerum sicut nec per enunciationem scriptam. significatur compositio vocum sed reꝝ. Ad quintam dicendū. q̄ supposita in sylogismo perfecto accipienda sunt sub medio quo ad vltimū significatū eius. ⁊ sic res vt consideratur a ratione est suppositū rei. Ad sextū dicēdum. q̄ licet voces vt sunt entia naturalia sint eedem apđ omnes tamen non vt sunt significatiue cūꝫ nō significāt idem apud oīes. Ad septimū dđm. q̄ licet passiones anime rerū materialiū in intellectu sint materiales in representādo. non tamen in essendo. ⁊ ita non infertur quin sint in intellectu. Ad octauū dicendū. q̄ licet sciē siue iudicia cōplexa sint ⁊ esse possint varia. de eisdē rebus. simplices tamē ɔceptus sunt semꝑ oīs ijdem. quia fm phm 3º de aīa. intellectus circa qđ quid ē nō decipit nisi p accñs passiōes ꝯo non intelligūtur hic cōplexa iudicia sed simplices conceptus. Sed dicēs. si q̄s proferat istaꝫ vocē canis diuersi pñt hr̄e diu̾sos cōcept⁹ simplices vn⁹ cōceptū de latrabili ali⁹ de belua marina. ꝙ. Sꝫ hoc facile soluit. qꝛ ex isto nō sequitur q̄ de eadē re pñt haberi plures passiōes siue cōceptus. sꝫ bñ seq̄tur q̄ de eadem voce equoca pñt diuersi diuersos hr̄e cōcept⁹ siue passiones aīe. vtrū autē passiōes aīe sint spēs intelligibiles vel act⁹ intelligendi. vl' aliqđ p actū intelligendi ɔstitutū inuenies in alijs locis. qꝛ de hꝫ apud nōnullos intricata ē disputacō ⁊ pblematica. rōnes hñs pro vtraq̄ pte. Incidūt dubia circa pdicta pmū ē. Vtꝝ in aīa pñt eē passiones cū tñ intellectus sit ꝟtus inorganica et p ɔñs ipassibil'. Solu⁹ est. duplices sunt passiones. quedā sunt corruptiue ⁊ quedā pfectiue. passiones. corruptiue q̄ sunt cū abicōe alicui⁹ ɔrie forme nō sunt in aīa siue intellectu. sꝫ passiones pfectiue siue saluatiue bñ pñt esse in aīa q̄uis eni mot⁹ appetit⁹ sensitiui vsitaci⁹ passiones dicātur q̄s voces natural'r significatie exꝑmūt. vt gemit⁹ infirmoꝝ. latrat⁹ canū. ⁊ similia. tamē etiā oīs cōcept⁹ cognitiu⁹ passio dici pt quā significat vox significatiua ad placituꝫ Et hꝫ ē ex eo. qꝛ ɔceptio intellect⁹ orit a re p modū cuiusdā impssionis fm quā resultat in intellectu similitudo intelligibilis q̄ ē pncipiū intellectualis ɔcepcōis psertim cū intelligē nrm fit cū habitudīe ad corꝑalia fantasmata. q̄ ptinēt ad interiores vires. vñ ex aliq̄ passione aīe puta amore vel odio ꝓuenit q̄ hō suū interioreꝫ cōceptū alij vult significare. Et qꝛ vnūqđq̄ ē in alio ad modū eius in quo est. Et res ipa hꝫ eē in seipa ⁊ in aīa ⁊ in voce ⁊ in scripto. ꝙ ipsa

ꝑt significari vt signū suꝑius ſm diuersa ei⁹ esse. ita ꝙ ipa ſm esse qd̓ haꝫ in aīa sit signū sui ſm qd̓ hꝫ eē i se ipsa ⁊ ſm eē qd̓ hꝫ i voce sit signū suꝑius ſm esse ꝯceptōis ¶ Scd̓m du⁹ est ꝓpt q̇d voces sigficatiue sunt note taliū passionū. Solutio Alberti. qꝛ voces articulate nō pn̄t formari nisi ab intelligente ⁊ ꝯcipiente rē. ⁊ recipiente passionē rei. formā ⁊ silitudinē rei cognite. ⁊ ergo voces articulate a tali ꝯstituūť intellectu. qui nō ꝯstituit eas nisi ad spēm rei. ⁊ passionē quā a re ꝯcepit. vox igr̄ quam sic rei significādē iponit. nota est passionis anime. et sic bene dicit ꝙ ea que sunt in voce a tali intellectu instituta ad significādū. sunt note passionū eaꝝ que a reb⁹ sunt genite Res eni spēm suam generat in aīa. ⁊ intellect⁹ illa specie informatus. ꝯstituit vocē significatiuā tal' ꝯcept⁹ intellectus. Et sic ipa est signū ⁊ similitudo rei in aure audientis. Et nota passiōis aie in ore dicētes. ¶ Terciū dubiū. q̄re voces ⁊ scripta sunt inuenta. Solu⁹ ex quo hō ē aīal sociale et politicū vult alteri ꝯceptus suos manifestare. Tum ad vite auxilia ab his quib⁹ cōicat ꝓcurāda. Tum ad mutuo se in noticiā veritatis intelligibilis excitandū. Et ergo ꝓter signa nocionalia ad intra rerū significatiua. fuerūt alia quedā signa exteriora ncc̄ia quib⁹ ꝯcept⁹ nacōnales ad alios dirigi possint ⁊ iciari. ⁊ h̔ sunt voces ⁊ scripta. voces quidē q̄ztū ad pn̄tes loco ⁊ tp̄e qui illas audire possunt. Scripta aūt propter absentes aut loco aut tp̄e q̄ voces audire non pn̄t. ⁊ cum ꝯceptus intellectualis extendit se ad om̄e temp⁹ ⁊ ad om̄eꝫ locū vtpote abstrahens ab hic ⁊ nūc oportuit multa scripto itinare. vn̄ brutis quoꝝ cognitio ē sensitiua tm̄ contracta ad hic ⁊ nūc nō ꝯuenit significa⁹ scripti. sed vocis. hō ṽo vtrisqꝫ propť cās dictas ncc̄io vtiť Si ṽo hō esſꝫ aīal solitariū. tūc sufficēt sibi ꝓma repn̄tatio q̄ est rei ꝑ ꝯceptum apud intellectū genitū a re ipa ¶ Quartū dubiū. q̄ño dr̄ñť voces significatiuas ad placituꝫ ꝯsidēat grāmatic⁹ ⁊ logicus Solu⁹ logic⁹ eas ꝯsiderat inq̄ztum sunt note ꝯceptuū aie. ⁊ ꝑ illos ad res referūtur. Grāmaticus ṽo cōsiderat eas ſm ꝙ sunt signa reꝝ imediate. ⁊ ergo dic̄ ꝙ nomē significat substantiā cū qualitate. logic⁹ vero ꝙ est vox significās ad placitū. Quaē ipe non presupponit ista a grāmatica sufficiēť determinata. sed explanat ea per proprias diffinitiones. ¶ Quintū dubiū est. vtruꝫ voces in significando mutētur transmutata re ipa cui⁹ sunt mediata signa. ¶ Solutio non. quia vt dicit Phus in predicamentis eadem omino oratio qn̄qꝫ est vera. quādoqꝫ est falsa. ergo dictiones orationis que quādoqꝫ est vera. qn̄qꝫ est falsa. idem significant. ⁊ tamen in re que significať per ipsas dictiones est transmutatio vt patꝫ de hac oratione. sortes sedet. quia quando hec est vera ⁊ falsa. circa sedē ē trāsmutatio ergo in significando non mutatur facta mutatione in re. Et istud manifestius patet. Quia multi sunt actus qui quādoqꝫ sunt quādoqꝫ nō sunt sicut dormire currē disputare si ergo voces illos significātes mutarenť propter mutationē istarū rerum. voces iste multotiens essent non significatiue. ⁊ oporteret eas multotiēs imponere ad significandū. Si dicas signū ⁊ signatuꝫ sunt correlatiua. igitur mutata re que est signatum. mutari debet et vox que est ei⁹ signum. Dicendū est. ꝙ res ſm ꝙ existit non est signatū ipius vocis vt probat argumentuꝫ. sed ſm ꝙ ipa representatur per passionem anime siue cōceptum. Et cum res vt intelligitur manet intransmutata ⁊ similiter species siue passio anime sequitur etiā ꝙ significatio vocis intransmutata manet. vn̄ per eandem speciem cognoscimus essentiā. ⁊ eandē scientiā habemus de ea quando existit ⁊ quando non existit quare. ꝓ. dicit ꝙ de his que frequenter sunt possum⁹ habere demonstrationē etiaꝫ quando non sunt. vl' fiunt. ⁊ eandem scientiaꝫ sicut quando sunt. cōcluditur bn̄ ꝙ res vt significātur per vocē. non transmutantur qualecūqꝫ transmutatione. facta in re vt existit. ⁊ ita nec vox trāsmutatur in significando. ¶ Sextum dubium. vtrum differentia istorum signorum ⁊ signatorum in textu sit bene posita. Et videť primo ꝙ non. quia voces significant idem apud om̄es. ergo incōueniēť dictum est ꝙ significant ad placitū. Antecedens probatur. quia quod est a natura. est idem apud omnes. sed vox significatiua est signum naturale. ergo significat idem apud om̄s Minor probatur. quia cuiuslibet ṽtutis naturalis est aliquod instrumentuꝫ naturale. sed ṽtus interpretatiua ē ṽtus naturalis hoī. cū hō sit al' sociale volēs aliis exꝓmē ꝯcept⁹ q̄s apd̓ se hꝫ. ergo vox significatiua que est instrumentū illius ṽtutis naturalis est natural'. Solu⁹ sic. Quia passiones aie inq̄ztum sunt signa. et res inq̄ztum sunt signate sunt eedem apud omnes. nam eadem passio anime apud quoscūqꝫ concipientes repn̄tat eandem rem. sicut si quis cōcepit quid est homo quicunqꝫ aliud apprehendit q̄ꝫ hō nō itelligit hoīeꝫ. Et h̔ ē ex eo. qꝛ cognitio fit per aliquā silitudineꝫ impressam a re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Jam in hebreo fit more ... apud ...
...

⁊ sic sigtio interioris ɔceptiōis est rōe similitu
dinis et ideo est natuał. qꝛ naturaliter vnū qđ
qȝ imp̄mit suaȝ similitudinē naturaleȝ in alte/
rum illius susceptiuū. lr̄e vero et voces in se ea
dem. nō sunt eadeȝ apud oēs inq̄ztum sunt sig/
na. quia nec eadeȝ lr̄a. apud omnes representat
eādē vocē. sȝ vł aliā vł nullā. nec eadē vox apđ
oēs sinificat eādē passiōȝ. sȝ vł aliā vel nullaȝ.
Cuius ratio est q̇a littere ⁊ voces nō significat
res aut conceptiōes ratione alicuius cōformi
tatis. sȝ ratiōe humane institutiōis tantū. sicꝫ
sonus tube est signū congressionis in bello vbi
tamen nulla est nature conformitas. Ad obie/
ctum vero in oppositū est dicēduȝ. ꝙ vox signi
ficatiua nō est instrumētuȝ. ⁊ ergo dicit augusti
nus ꝙ nulla est causa quare beta in latino signi
ficat herbaȝ ⁊ apđ grecos litterā nisi voluntas
instituentꝭ / significatia nō est instrumētum ime
diatū virtutis interp̄tatiue in homīe. sȝ guttur
⁊ pulmo. que cōcurrunt ad formatiōem vocis
sicꝫ si naturaliter homo velit fugē nociua nō se
quitur om̄e illud esse naturale instrumētuȝ quo
fugit nociua puta vestimēta vel huiusmōi. sȝ
tantū natura dedit illa vt instrumēta naturalia
quibꝰ homo hec sibi pōt p̄parare. vt manꝰ. naȝ
ꝑ manus homo pōt omīa illa sibi p̄parare ⁊ sic
per ratiōem ⁊ instrumēta naturalia habet p̄tāteȝ
formādi vocē ⁊ pōt aliq̇ īponē. que sūt signa ad
placitū ⁊ n̄ naturalia vt voces. Septimū
dubiuȝ est q̇t diuisiōes vocis pn̄t trahi ex isto
textu. Solucio tres. prima est diuisio vocis in
significatiuā ⁊ nō significatiuā ⁊ trahitur ex p̄/
ma p̄te ꝓpositiōis in q̇ dicit̄. Sūt ergo ea que
sunt in voce. Secūda diuisio est vocū signi/
ficatiuaꝝ alia est significatia ad placituȝ. ⁊ alia
naturaliter. ⁊ trahitur ex alia p̄te vbi dicit̄. Et
quēadmodū nec littere omibus eedē sunt. Ter
cia est diuisio vocuȝ significatiuaꝝ ad placitū
in cōplexam ⁊ in incōplexā que trahit̄ ex textu
postea vbi dicit̄. Est aūt quēadmodū. De isto
vero diuisionibꝰ ⁊ mēbroꝝ diuidenciū diffini
tionibus satꝭ diffuse dictū est circa summulas
pe. hispani. ⁊ ḡ ibi queratur.

Octauū dubiuȝ est. de ratiōe diuisio/
nis vocis in cōplexam ⁊ in incōplexā. Ad qđ
dicendū ꝙ diuisio illa sumit̄ ex predictꝭ. quia
vox signuȝ est cōceptus intellectus. sed duplex
est conceptus intellectus. ergo duplex est vox
significās illū conceptuȝ ꝓpter correspondētiā
signi ⁊ sui proprij signati. De voce cōplexa est
exempluȝ vt homo currit de voce incōplexa. vt
homo asinus leo ⁊ sic de alijs.

Nonū dubiū est. an veꝝ ⁊ falsum soluȝ
consistat circa cōpositiōem ⁊ diuisiōem ipsius
intellectus. sicut manifeste. p. dicit ⁊ ꝓbat ī tex
tu. Et videtur primo ꝙ non. quia verū conū/
titur cum ente ergo reperitur in om̄i ente. Etiaȝ
in sensu ē veritas cuius nō est ɔponere. ⁊ maxie
in ītellectu diuino in q̇ nulla ē ɔpō. Solucio
sic. quia veritas est adeq̄tio rei ītellecte ad ītelle
ctuȝ cōponēteȝ ⁊ diuidētem. q̇a ipse intellectꝰ se
conformat ipsi esse vel nō esse rei. ⁊ per opposi/
tuȝ falsitas ē inadeq̄tio tał. sȝ nihil p̄t intelligi
esse vel nō esse nisi ꝑ ɔpōȝ ⁊ diuisiōeȝ. entꝭ ⁊ ee.
vel nō entꝭ ⁊ nō ee. igr̄ ⁊c. ɔsistūt in ɔpositione
⁊ diuisiōe. ⁊ h̄ debȝ ītelligi formalit̄. quia causa
liter ⁊ obiectalit̄ sunt in rebus. quaꝝ cōceptus
apđ intellectuȝ cōponunt̄ ⁊ significatīe sunt in
enūciatiōe. ⁊ istđ intelligitur de veritate ⁊ falsi/
tate cōplexoꝝ de quibꝰ. p. loq̇tur h̄ ⁊ ī libro p̄di
camētoꝝ. ⁊ non đ veritate in ɔmuni ꝓ quo no
tandū est. ꝙ verū cū sit trāscendēs ɔūtibile cuȝ
ente nō đr vniuoce de oībꝰ sed analogice. Ana
logia vero duplr̄ p̄t in eo cōsiderari. vnoꝰ q̇ztū
ad supposita. ⁊ sic hȝ eādē analogiā cū ente. ꝭm
quā circuit oīa decē predicamēta. Alioꝰ ꝭm for
malē rōȝ suā ꝭm quā differt ab ente. ⁊ sic hȝ spe
cialē analogiā sibi ꝓpriā. Cū em̄ ꝓpria rō veri
attendat̄ ex ordīe ad intellectū cuiꝰ est ꝓprium
obiectū. p̄mo ⁊ p̄ncipalit̄ rō veri inueīt̄ apđ in
tellectū. secūdario aūt ⁊ ꝑ analogiā diriuat̄ ad
quelibȝ alia ad ītelectū relata. Cū aūt ītellectꝰ
habeat aliq̇d ɔmūe cū alijs ⁊ aliq̇d ꝓpriū sibi.
ꝓpria rō veri nō p̄t attēdi ꝭm id ꝙ ē ɔmūe sibi
⁊ alijs. q̇a in ɔmūi vt sic nō fundat̄ ordo ana/
logie. q̇a hmōi ordo p̄supponit diūsitatē ana/
logatorū q̇ nō attēdit̄ in ɔmūi oȝ igit̄ ꝙ atten
dat̄ ꝭm id qđ est ītellectui ꝓpriū. Est aūt ītelle
ctui ꝓpriū ꝙ format iudiciū đ eo ꝙ app̄hēdit.
affirmādo ita eē. vł negādo nō eē qđ fit ꝑ cōpa
tiōȝ vniꝰ ad alterū. ⁊ ꝑ ɔn̄s ꝑ ɔpōneȝ. Commune
vero ē intellectui ⁊ oībus rebꝰ ꝙ sit q̇dā res hn̄s
formā sibi conueniēteȝ. Et rursus ɔmune ē in
tellectui ⁊ sensui ꝙ formaȝ rei extrīsece apud se
suscipiat ⁊ per illam rei conformetur ⁊ ꝑ hoc in
eam nocionaliter feratur. sed hoc habet intel/
lectus ꝓprium ꝙ super actum rediens de hmōi
conformitate iudicet et ꝭm h̄ veꝝ iudiciū facit
de re. sed hoc facē nō pōt nisi ɔponendo diuȝ sc
dicit ita esse. vel ita non esse sicut ei per formaȝ
notionalē rep̄ntatur. et ita ꝓpria rō veri in so/
la ɔpōe intellectus inuenit̄. hec aūt ratio vlte/
riꝰ ꝑ analogiā ad alia diriuat̄ ꝓpter que dt̄ dn̄s
albertꝰ in p̄ma p̄te đ mirabili scia di tractatu 3ꝰ

questiõe q̃rti ꝙ est duplex verꝫ. scꝫ verꝫ signi et verũ rei. verũ signi est duplex scꝫ cõplexi et incõplexi. veritas signi incõplexi est vt dicit ancelmus in libro de veritate qñ directe significat hꝫ ꝙ significare accepit in sua institutione conformiter ad rem. ⁊ hꝫ ꝯtingit duob⁹ modis scꝫ implicite sicut nomẽ. explicite sic diffinitio loco nõis poni põt. ⁊ vtrũqꝫ istoꝝ est duplex scꝫ realiter ⁊ ꝓm vocẽ. realiter ꝓm ꝙ res signũ est ĩtellectus ꝑme cause. quia sicꝫ se habẽt artificiata ad intellectũ artificis. sic se hñt oẽs res ad intellectũ p̄rie cause. vñ sicut ꝟa domus est q̃ illius domus q̃ in mẽte artificis ẽ. verꝫ signũ vere ipsam exp̄mens ⁊ designans. ita q̃libet res vera est quãdo ydea rei que in mẽte dei est. vere est designatiua. ꝓm vocem vero. ꝓm ꝙ voces note sunt passionuꝫ earum que sunt in anima. vñ tunc vera est vox qñ passionis que ĩ anima est vere est designatiua. ⁊ hec est veritas eius essentialis ꝓm ancelmũ. quia tunc ibi est adequatio signi ad intellectuꝫ eius qui vtitur voce. tanq̃ꝫ signo ad designãdũ id q̃d ẽ in intellectu. Cõplexi autem sermonis veritas est ꝓm ysaac in libro de diffinitionibus affirmatio rei de re de qua vere predicatur vel negatio de re de qua vere negatur ⁊ de hoc dicit phs in predicamentis. ꝙ singulũ incõplexoꝝ neqꝫ veruꝫ neqꝫ falsum significat. Et in tercio de anima. ꝙ intelligentia indiuisibiliũ est in quibus nõ est. verꝫ in quibus autẽ verꝫ ⁊ falsum est iam cõpositio q̃dam in intellectu est. ⁊ istã veritateꝫ vocãt aliq̃ veritatẽ iudicij. De hac aũt vẽitate ĩ quĩto ꝑme philosophie dicit arestoteles. ꝙ verũ ⁊ falsum nõ sunt in rebus sed sunt in aĩa. quia cõpositio p̄dicati cum subiecto. vel diuisio eiusdẽ ab eodeꝫ. in re sine medio est. ⁊ notam ꝯpõis q̃ in medio est facit intellect⁹ dicẽs hoc inesse huic vel nõ inesse. ⁊ ꝓm hoc ꝑmo ⁊ p̄cipaliter veritas signi est adeq̃tio signi et ĩtellectus vel p̄rie cause vel eius qui vtitur signo ad designãdum id q̃d est in ĩtellectu. secũdaria vero veritas signi est adeq̃tio signi ad rẽ quã ĩtẽdit designare ille qui vtit̃ signo sic hec oratio petr⁹ sedet significat sessionẽ incẽ petro ꝓpter quod dicit ancelmus ꝙ veritas ꝑma ĩ signo est eẽ̃tialit̃. secũda aũt p accidẽs. et p̄ria nõ mutatur ad mutationem rei sicut circa sertaꝫ proprietatem substancie patuit. de secunda vero dicit phus in p̄dicamentis ab eo ꝙ res est vel nõ est oratio dicitur vera vel falsa. Ueritas autem rei ꝓm eundem al. in preallegato loco diuiditur ꝓm mõs de quibus ꝑ prius et posterius dicitur. vt dicit auicẽna. primo veruꝫ opponitur ꝑmixto ꝓm ꝙ dicimus verꝫ aurũ aliene nature impmixtũ. i. non ꝑmixtũ cuꝫ auricalco aut alio metallo. Et hoc mõ dicit ysaac in libro de diffinitionib⁹ ꝙ veritas non est nisi q̃d est. ⁊ ꝙ res vere est. Et in hoc videtur augustinus ꝯsentire in libro solilo quioꝝ. vbi dicit veruꝫ est id q̃d est. aliq̃ vocant [illegible] ꝑ tanto. q̃r põt generare existimationẽ in ꝯgnoscente. Alio mõ dicitur verꝫ per oppositioneꝫ ad vanuꝫ. vel apparens ⁊ hoc modo dicimus id ꝙ est in re extra. vel in natura esse verũ. ⁊ id q̃d est in opiniõe. non verũ. scꝫ apparens vel fictũ. Et hoc mõ d̃t phus in p̄dicamentis ꝙ aĩal viuuꝫ est verũ. ⁊ q̃d pingitur non est veruꝫ. Alio mõ dicitur veruꝫ nihil hñs actu vel potencia de contrario veri. ⁊ hoc verissime veruꝫ est ⁊ ꝓm hꝫ dicit ysaac. ꝙ veritas est sermo quẽ affirmat d̃mõstratio. vel sensibiliter vel intellectualiter. sermo aũt iste sic est vt diffinitio qm̃ diffinitõ est enũciatiue nature. ⁊ eẽ rei. ⁊ hoc mõ possibile vel ꝯtingens. nõ est verꝫ. Alio mõ verũ dicitur ꝑ oppositiõem ad vmbratile sicut figurã hominis in homĩe dicim⁹ veram. vmbram vero eius non veraꝫ. Alio mõ dicitur nihil habẽs de nõ vero nec possibile habere. ⁊ sic dicimus deuꝫ veruꝫ eo ꝙ est essentialitas nihil penitus potens nisi ꝙ vera est essencialitas. Et ergo in eius lumine examinatur om̄e veruꝫ ⁊ ita illius luminis radij sunt cõmunes animi conceptiones quas ꝯgnoscimus ꝯgnitis terminis ex quib⁹ constituũtur. Et ꝑ ista patet solutio ad obiectũ in oppositũ. quia loquit̃ de veritate entis non aũt ꝯplexoꝝ siue ꝓpõnũ que est circa cõpositiõeꝫ ⁊ diuisionẽ. ibi tamen considerandum est ꝙ cõpositio põt inueniri in intellectu dupliciter. vno mõ obiectiue tantuꝫ. prout scꝫ intellectus ipsam cõpositiõem intelligit. ⁊ sic inuenitur ꝑfectissime in intellectu diuino. qui omẽs reruꝫ habitudĩes comp̄hendit. Alio mõ formalit̃ et s̄biectiue put in se actus intellectus est cũ cõpositiõe. et hoc mõ inuenit̃ compõ solũ apud ĩtellectũ nostrũ ꝓpter sui imꝑfectiõeꝫ rõne cui⁹ diũsa inuiceꝫ non ꝯpat aut vnificat nisi ꝑ applicatiõeꝫ cõceptuũ adinuicẽ eo ꝙ ꝑ vnũ ꝯceptũ ñ nisi vnũ ĩtelligit. veritas g̃ ꝓm ꝓpriã rõneꝫ. et formalem inuenit̃ solum in compõe intellect⁹ p̄io mõ dicta. nõ aũt opꝫ eaꝫ esse semp in compositiõe scdo mõ dicta immo hꝫ accidit exp̃te intellect⁹ qui aliter veritatẽ accipẽ nõ põt. Et ꝑ hꝫ patꝫ solutio ad id q̃d ad ductuꝫ fuit de intellectu diuino.

Nonũ dubiũ. Quare. ꝑ. in textu p̄bãs ꝙ vox icõplexa ñ sig̃t verꝫ vel falsuꝫ dat exẽ⁰ de hircoceruo poci⁹ q̃ꝫ de alio nõie simplic̃ figure.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Solutio vt pz p locū a maiori q voces icō plexe nō signt verū vel falsum. qz si voces ꝯposite figure q magꝭ ꝯplexe videtur nō signt verū vel falsū multo minꝰ voces alie simplicꝭ figure hircocerūꝰ eīm est noꝰ significās aliqd fictū cōpositū ex hirco ꝛ ceruo ꝛ tn̄ si nihil adderet nō significat verum vel falsum

Decimum dubiū. Quare dicit phs q nō significat verū vel falsū icōplexa vox nisi addat esse vl' nō eē. simpl'r vel sm tempꝰ. Soluꝰ quia vt pbatū est i voce simplici nō pōt verū vl' falsum significari ḡ necariū est addi sibi aliqd pdicatū ꝛ hoc vel simpl'r vel sm tempꝰ simpl'r qn̄ inest sm seipm ꝛ semp sbiecto in sunt. pz dicēdo homo est aial hoc eīm predicatū inest hoī per se. sm tempꝰ qn̄ additur pdicatū qd nō cōuenit suo subiecto semp. sed ꝯtingent p aliquo tpe ꝛ aliquo nō vt homo currit. currit eīm cōuenit homini cōtingent pro aliquo tempe ꝛ aliqn̄ nō ꝛ hic vt dicit albertus est melior intellectus huiꝰ textus i quo ꝯueniūt alexāder auicenna ꝛ boecius. Alij tamē dicūt q simpliciter additur qd sm pn̄s tempꝰ nūc addit qd nō est tempus sed ptium tempis ꝯtinuatio. sm vero tempus addit qd additur sm tempꝰ pteritū ꝛ futurum. Tercij dicūt. q simplicit addit qd sine determiatione huiꝰ vel illiꝰ additur fundātes se i dicto phi scdo topico ꝛ simpliciter dico qd sine addito dico. sicut cū dico homo est sine additōe determiationis. sm tempꝰ vero addit. q addit cum determiatiōe alicuiꝰ eorū que tempꝰ significant vt hoc est hodie hoc fuit heri ꝛ sic de alijs.

Undecimū dubium. Propt quid penes sensibilia visus ꝛ auditꝰ sicut sunt scripta ꝛ voces sit ratio significādi ita q voces significant et scripta. ꝛ nō penes sensibilia olfactꝰ gustꝰ aut tactus. Solutio quia visus ꝛ auditꝰ sunt sensus discipline p quos tanq̄ p portas in nobis scia generat. visus eīm cōfert ad inuētoem ipsiꝰ scientie. Auditꝰ vero p accn̄s plus cōfert. quia voces significatiue sunt signa istituta ad generādum cōceptum in animo ipiꝰ audientis. De diffinitōe ꝯpleriōis ꝛ vocis ꝯplexe ꝛ incōplexe cū alijs ꝯsuetis dubijs iuenies circa pmū tractatū pe. hys. Seqtur capitulū de nomine

Nomē ergo est vox significatiua sm placitū sine tēpe cuiꝰ nulla ps est significatiua separata. In noie eīm qd est eq̄ferus. ferus p se nihil significat. queadmodū est in orōne q̄ est equus ferus. At vero non queadmodū in simplicibꝰ noibus sic se habet ꝛ in cōpositꝭ. In illis eīm nullo mō pars significatiua est. in his āt vult quidē. sed nulliꝰ separatim vt in eo qd est eq̄ferus. ferus sm placitū vero qm̄ naturalit noim nihil est sed qn̄ fit nota. nā designant ꝛ illiterati soni. vt ferarū. q̄rū nihil est nomen. Nō homo vero nō est nomē at vero nec positū nomen est q̄ illud oporteat appellari neq̄ eīm orō aut negatio est sed sit nomen infinitum. Cathonis aūt vel cathoni ꝛ q̄cūq̄ talia sunt nō noīa. sz casus noīs. rō autē eius est in alijs q̄dē eadem. sed differt qm̄ cum est vel fuit vel erit adiunctū neq̄ verū neq̄ falsum est. nomē vero semp. vt cathonis est vel nō est nōdum eīm aliquid neq̄ verum dicit neq̄ falsum.

Nomen ergo est vox significatiua. Istud ē 2ᵐ caplm in q̄ icipit determiare de pte itegrali ipiꝰ enūciatōis. s. de noie. siue sbiecto enūciatōis. Et diuidit istud caplm i tres ptes pncipales. In pma parte diffinit nomē. In scda declarat diffinitōem. Et tertio remouet quedā a pncipali cōsideracōne dyaletici. scda ibi. In noie ei. tercia ibi. Nō homo eīm. Quo ad pmū dicit nomē est vox significatiua ad placitū sine tpe cꝰ nulla ps ei. i. separata a toto noie significat.

Tunc ibi. In noie eīm. Ista est scda ps pncipalis istiꝰ capituli q̄ diuidit in duas partes. sm qd phs declarat duo mēbra secūda ibi sm placitū vero pma in duo. quia pmo declarat vltimū mēbrum positū in diffinitōne nomis. secūdo remouet vnū dubiū ibi. At vero nomen. q̄ ad pmū declarat pmo vltimā pticulā dicens q ptes nois separate a toto noie nihil signt. pz p locū a maiori i h noie eq̄ferꝰ ꝯposite figure. qz si ptes aliꝰ nois separate a toto aliq̄d sigficaret maxie eēt h verū in noie ꝯposite figuē. sed h nō qz eq̄ferꝰ est noꝰ ꝯposite figure ꝛ tn̄ ferus nihil sigt separatū queadmodū significabat i toto suo ꝛ sicut sigt qn̄ est ps hꝰ orōis q̄ est equus ferꝰ.

Tūc ibi. At vero non. phs remouet vnū dubiū posset eīm aliqs q̄rere an eodē mō dōm eēt de ptibꝰ nois ꝯposite figure ꝛ simplicꝭ figure Ad qd rn̄det. p. q nō eodē mō se habz in noibꝰ ꝯposite figure queadmodū se habet in noibus simplicis figure. quia in nominibus composite figure partes volunt aliq̄d significare aptitudie

institutõis ꝑm apparentiã quia dictiões sunt in nominibus vero simplicis figure pars nullo modo est significatiua. nec ꝑm veritatẽ nec etiã ꝑm apparentiã sicut patebit.

¶ Tunc ibi Secundũ placitum vero.
Declarat phs cõseqnter iam ꝑticulam ad placitũ sic. Nomẽ nõ significat naturaliter ẽgo significat ad placitum. Añs ꝓbat duplicit. ꝑmo quia tũc nomen significat solũ quãdo est nota alicuius conceptus ⁊ nõ qñ importat aliquam affirmatiõem. sed nõ est nota alicuius ꝯceptus nisi ad placitũ instituẽtis g̃ nomẽ significat ad placitũ. ¶ Secũdo soni ferarũ .i. bestiarũ siue aialium irrõnabilium illrãti .i. qui lrĩs nõ pñt notari vl' scribi designant tales passiones taliũ ferarũ puta iram gaudium. ⁊ tamẽ nullũ taliũ est nomen. quia ⁊ si designant tamen non ꝑm placitum sed naturaliter.

¶ Tunc ibi. Nonhomo. In hac parte remouet quedã a ꝯsideratõne dyaletici. Et diuiditur in duo. quia ꝑmo remouet nomĩa infinita. Secũdo noĩa obliqua. scd̃a ibi. Cathõis ãt ꝑmo dicit ꝙ illud nomẽ nõhomo nõ est nomẽ apud dyaleticũ nec ei ĩpositum est nomẽ apud logicũ quo possit noĩari. et quia ꝑ negationem positã in illo nomĩe posset aliq̃s putare ꝙ esset oratio vel negatio id ẽ oratio negatiua dicit ꝙ nec est orõ nec negatio. sed pt vocari nomꝰ ĩfinitũ

¶ Tunc ibi. Cathonis. Hic remouet nomĩa obliqua a diffinitõe ipsiꝰ nomis ⁊ duo facit ꝑmo h̃ qđ dictũ est. scd̃o compat ea ad noĩa recta ibi Rõ aũt eiꝰ. Quo ad ꝑmũ dicit ꝙ cathonis cathoni ⁊ q̃cunq; sunt similia non sunt nomĩa ꝑm dyaleticũ sed sunt casus nominũ .i. obliqua vl' obliq̃ noĩm quia cadũt a rectitudine que est in aliys nominibus.

¶ Tunc ibi. Ratio autem Compat nomĩa obliqua ⁊ recta ad seinuicẽ penes couenientiã ⁊ dicẽs ꝙ nominũ obliquoꝝ ⁊ rectorũ est eadem rõ ⁊ diffinitio. q̃ scꝫ posita est superius in ꝑncipio capituli nomẽ est vox significatiua ad placitũ ⁊c̃. differt tamẽ nomẽ obliquuꝫ a recto. qꝛ si nomĩ obliq̃ adiũctũ fuerit est fuit vel erit. nõ erit orõ vera vel falsa vt si dicat̃ exẽplarit̃ cathonis est vel nõ est nõ dicit̃ verũ vel falsũ subaudi si nomĩ recto addat̃ est fuit l' erit orõ erit vera vel falsa. Et ex isto textu phi trahitur illa cõis autoritas verũ vel falsuꝫ ꝑsuppõnũt sibi ꝯgruum ⁊ incõgruum

¶ Circa textũ expositũ mouet̃ questio.
Utrum nomen ꝑmum enũciatõis elementum sit ab arestotile couenienter in textu diffinitum

Et arguit̃ primo ꝯtra suppositũ ꝙ nomẽ nõ sit ꝑmũ elemetum enũciatõis. quia in constitutõne enũciatõis nomen se habet ꝑ modũ materie verbũ vẽo ꝑ modũ forme. sed forma dignior ⁊ prior est materia igit̃ verbuꝫ prius erit nomĩe et nõ ecõtra. ¶ Secũdo arguit̃ ꝯtra diffinitionẽ in se. Et ꝑmo ꝯtra ꝑmam ꝑticulam ꝙ nomẽ nõ est vox. ꝓbatur. quia nulla materia potest ꝑdicari de suo materiato sed vox est materia nomis. ergo nõ põt ꝑdicari de nomĩe. Et cõfirmatur. quia nullum ens reale potest ꝑdicari de ente rõnis sed vox est ens reale. ⁊ nomẽ ens rõnis igitur nõ põt de nomĩe predicari. ¶ Tertio nomẽ nõ est vox significatiua. ꝓbatur. quia ex nõ significatiuis nõ fit significatiuũ sed nomẽ cõponitur ex nõ significatiuis ergo nõ est ipm significatiuũ. mĩor quia ex lrĩs ⁊ sillabis

¶ Quarto chimera est nomẽ ⁊ tamẽ non ẽ vox significatiã g̃ male dicit̃ in diffinitõne nomis est vox significatiua. Añs pro scd̃a ꝑte ꝓbatur quia chimera nõ significat aliquid

Quito bu. bo. baff. sunt nomĩa ⁊ tamẽ nõ sunt voces significatiue prima ps añcedẽtis ꝓbat̃ quia possunt esse subiecta enũciationũ dicimꝰ enĩ bu. est dictio monisillaba ba. est vox ⁊ tamẽ ꝑm pe. hys. sunt voces nõ significatiue. ¶ Sexto sic si nomẽ significaret ad placitũ seq̃retur ꝙ significatio nomis posset variari. hoc aũt est incouenĩẽs. sequela ꝓbatur. quia placitũ homĩs est etiam variabile ¶ Septimo latratus canũ gemitus infirmorũ sunt nomĩa ⁊ tamẽ nõ significant ad placitũ igit̃ ⁊c̃. secũda pars ꝓbatur qꝛ sunt voces significatiue naturalit̃ ꝑm pe. hys. ¶ Octauo in nulla diffinitõe debet poni ꝑticula negatiua sed sine tempe est ꝑticula negatiua ergo non debet poni in diffinitione. ¶ Nono motus dies mensis annus sunt nomĩa ⁊ tamẽ significãt cũ tempe ergo incõueniẽter dicitur ĩ diffinitõe sine tempe. scd̃a pars añcedentis probatur. quia ista significãt tempus. sed tempus nõ est sine tempe ¶ Decimo ꝑtes huiꝰ nomis cõposite figure respublica ⁊ iusiurandũ aliq̃d significant ergo incõueniẽter dicit̃ cuius nulla pars extra aliquid significat ¶ Undecimo arguitur ꝯtra totam diffinitõem sic. ista diffinitõ ꝯuenit aliys a diffinito. ergo nõ est bona. Añs ꝓbat̃. quia ꝯuenit noĩbus infinitis ⁊ obliq̃s. que tamẽ nõ sunt nomĩa apud dyaleticum. in cuiꝰ signũ phs postea in diffinitione abicit ea. Nã ꝯuenit nominibus infinitis ⁊ obliquis ꝑꝫ discurrẽti singulas ꝑticulas diffinicõis

In oppositũ est phs in textu ⁊ ponit̃ iste discursꝰ. Maior philosophꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

more dyaletici prio quandā generalē diffinitõez ponit que omī nomī tam finito q̄z īfinito tam recto q̄z obliquo ꝯuenit. Minor. Hāc in declaratione magis specificat. ac ab ea noīa infinita ꝛ obliqua secludit tanq̄ ea que cōstitutioni pfecte enūciationis ꝛ iutēcioni logici non ꝯgruunt. Conclusio Igiť nomē pmum enunciationis elemetum. est ꝯueniēter in textu diffinitione quadā generali diffinitū. quemadmoduz p singulas pticulas magistraliť declarat aristotiles.

Maior pbatur. quia dyaletic⁹ est artifex generalis ergo more dyaletici ponēda est diffinitio cōis. Qꝫ aūt ista diffinitio sit cōis innuit secūda pticula diffinitōnis in hoc q̄ dicit eam cōuenire omī nomini tam finito q̄z infinito tam recto q̄z obliquo. Qꝫ aūt omni tali ꝯuenit ptꝫ qꝛ omne tale est vox significatiua ad placitū sine tempe cui⁹ nulla ps sepata significat. Minor ptꝫ. qꝛ in declaracōne addit illas pticulas finita ꝛ recta. p hoc q̄ dicit q̄ nōhomo nō est nomen apud dyaleticū ꝛ similiter cathonis ni. ꝛ ita magis specificatur ipa diffinitio. quia talia nomīa nō seruiūt intētioni ipsi⁹ logici cui⁹ est ꝯstituere orōem enūciatiuā alicui⁹ determinati ꝯceptus veri vel falsi ad quē finem nō ordinantur pdicta nomīa. Si dicas noīa infinita ꝛ nomīa obliqua ingrediūtur enūciatōes veras vł falsas. ergo inconuenienť excludūtur per phm a diffinitione. Aňs probať. quia phs ex eis in pmo prior. docet sylogisare. ꝯňa tenet. quia oīs enūciatio debet ꝯstare ex nomīe ꝛ verbo. Solutio. enūciatō accipiť dupliciter. vno mō coīter et sic verū est q̄ dicit phus scđo hui⁹ enūciatōnem ꝯstare ex nomīe ꝛ verbo vel ex inomiabili id est ex nomīe infinito ꝛ verbo vel casu verbi. Alio mō accipiť ppie pro orōne enūciatiua alicuius determinati conceptus ꝛ hoc mō secludūtur in declaratiōe diffinitōis nomīa infinita ꝛ nomīa obliqua. Aliꝗ dicūt q̄ enūciatōnes in quibus nomīa infinita ꝛ obliqua ponūtur cōstituūtur ex nomīe ꝛ verbo equiualenť licet nō formaliter. vn̄ dicūt q̄ nomē infinitum nō ingreditur enūciatōem verā vł falsam nisi pro quāto dat intelligere aliquod nomē finitū vt hec oratio nōhomo currit nō est vera vel falsa. nisi inquātū nōhomo dat intelligere aliqđ nomē finitum cuiusmodi est equus vel asin⁹. Simili modo dicūt de nomīe obliquo q̄ nō facit orōnem verā vel falsam nisi inq̄ntum dat itelligere rectū vt ista interest regis nō est vera. nisi obliquus ille possit resolui in rectū dicendo rex habet interesse. Conclusio sequitur ex pmissis.

Et pōt declarari per ordinem ampli⁹ primo q̄ nomē sit pmū elemētum enūciatōnis. quia ſm dn̄m albertū magnum. in logica querūtur due tantū ptes orōnis. vna de q̄ aliquid enūciatur et rliqua que de altera enūciatur. pma est nomē alia verbum. Cū ergo prius sit id de quo aliq̄d enūtiatur. q̄z illud qđ de aliquo enūciatur nomen prius ē verbo. Etiā ſm eundē ens est ante esse. qđ est actus entis sicut sbstantia a qua egreditur actus p verbum designat⁹ est ante actum qui a substantia egreditur. sed nomē significat p modū substātie a qua egreditur actus verbi. verbū vero p modū actus qui a substātia egreditur igiť nomē prius est verbo. Tertio nomē et verbū in compatōne ad totam enūciatōnem habēt se sicut materialia pncipia. tamē nomen in compatione ad verbū habet se in rōne subiecti ꝛ materie. sed subiectū siue materia ſm viā generacōnis prius est pdicato siue forma. igiť nomē bene ponitur pma pars siue elemētū enūciationis. Secūdo q̄ ꝯuenienť sit diffinitum. patet quia diffinitio ista includit omīa q̄ sunt rei ꝛ supra. ꝛ infra. supͣ quidez. quia nihil rei ex̄ diffinitiōem inueniť cui diffinitio nō ꝯueniat. Infra. quia nihil est aliud a re cui diffinitio cōueniat. ꝛ ita ꝯuenit omni cōtento sub diffinito vnde istud vt dicit sequēs pars. pposicōnis declarať in quinqꝫ pticulis. Primo quidez poniť vox pro genere per qđ differt a sonis inanimatis qui nō sunt voces cū vox sit repcussio aeris inspirati ab anima. vt diciť 2°. de aīa. Cum enī nomē sit quoddā artificiale ſm suam formā in quātuz significatio que est eius forma est ex humana institutōne. ſm materiā est quid naturale. naturalia enī sunt materia artificialiū. quia natura substerniť arti. Forme aūt omnes artificiales sunt accidentales. accidēs aūt cōcretuz ad subiectum. habet diffiniri p subiectum loco generis positū ꝯsequēs est vt vox que est q̄daz res naturalis ꝯueniēter ponatur loco generis ī diffinitōe nomīs. Et hinc dicit albert⁹ magn⁹ si quis dicat q̄ in diffinitiōe vox ponitur vt genus nō errat. quia sicut genus trahitur p differentias in species ita vox diuiditur p significatiuū ꝛ nō significatiuū. ꝛ vox significatiua in significatiuam ad placitū ꝛ naturaliter. Et significatiua ad placitū in ꝯplexā ꝛ incōplexā. Et incōplexa ī eam que sigt sine tpe ꝛ q̄ sigt cū tpe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et sic per diuisiōem accipiunt spēs que sunt nomen τ verbū. ¶ Secūdo in diffinitione addit significatiua. ad differentiam vocum nō significatiuarum. que nō sunt nomina. quia per eas nihil cōtingit interptari vel enūciari eo q̄ nullius rei sunt significatiue ꝓpter defectū instituti cōis vt bu. ba. baff. biltrix. ¶ Tertio additur significatiua ad placitū ad drām vocū significatiuarū naturaliter sicut sunt voces aīalium brutoꝝ sicut planctus quē facit infirm⁹ vel tristis. nomen em̄ non significat nisi ex institutione. τ ideo dicit phūs in textu. q̄ nomen naturaliter nihil est sed quādo fit nota. i. impoitur ad significandū. sicut illrāti soni ferarū significāt quidem naturaliter earū passiōes. τ tamen nihil eorum est nomen. eis tamen etiam ab homine imponūtur nomina. sicut sonus leonis. vocat rugitus. τ bouis mugitus. τ suis grinnitus. vñ ista sunt vtiqꝫ noīa apud logicum sicut arguebat añ oppositum. sed soni ꝑ illas voces latinas significati nō sunt noīa licꝫ em̄ nomīa significēt ad placitū tamē eoꝝ significatō ortū trahit a naturis rerum vt dixit plato. Et sicut vnius rei sunt multe ꝓprietates naturales ita ſm illas ꝯtingit vni rei multa nomīa imponi. Quarto addit sine tempe τ ꝑ hoc differt nomē a verbo. licet em̄ quedā noīa significent temp⁹ nullū tamē nomē significat cū tempe. cum em̄ tempus sit res q̄ nature pōt nomīe significari. quia tamē id quod tempe mensurat. directe est motus ī quo fundant actio τ passio. ideo solū verbū τ quodāmō ꝑticipium q̄ significāt actionē vel passiōem significāt cū tempe. specificatō aūt hui⁹ mēsuracōis significat per aduerbium tempis vt heri hodie cras. Nomē aūt τ pronomē significāt substantiā ſm se quevt sic tempe nō mensurat sed soluꝫ prout subicitur motui. ¶ Quīto ponit alia drā finalis. scꝫ cui⁹ nulla pars significatiua est sepata. ꝑ quā differt nomē ab ipsa orōne cui⁹ ꝑtes significant aliq̄d a toto sepate etiā sicut in toto significabāt vt cū dicit homo iustus. Qꝫ aūt ꝑtes nomīs sepate nihil significāt ꝓbat phūs in nomīe cōposite figure ꝑ locum a maiori. si em̄ ꝑtes alicui⁹ nomīs significarēt sepate. maxie ꝑtes noīs ꝯposite figure sed hoc nō. Maior probatur in h̄ nomīe equiferus in q̄ hec pars ferus nihil significat per se. sicut in ista orōe impfecta equus ferus. Quia hoc nomē eq̄ferus impositū est equo a qualitate feritatis īmixte nature equine. Et quia vt īmixtum nō significat ferus ꝑ se. ideo de toto nihil significat. Nomē em̄ vnūquodqꝫ imponit ad significandū vnū simplicem conceptū vni⁹ rei licet aliqñ imponatur a plurib⁹ τ tunc non est idē id a quo imponit nomē. τ id cui imponitur nomen. sicut lapis imponit a lesione pedis quā tamen nō significat sed vnū simplicem cōceptū vnius rei q̄ dicit lapis vnde in nomine ꝯposite figure ꝑs nomīs nō significat ꝑtem cōceptiōis ꝯposite a qua nomē imponitur ad significandū sed ꝑtes simul iūcte significāt vnuꝫ cōceptū illius rei ad quā significandā totū nomen est impositū. Oratio vero tota significat cōceptiōem ꝯpositam τ ꝑtes eius significant ꝑtes hui⁹ conceptōnis. Vñ nomen simplicis figure habet se sicut totū simplex indiuisibile eo q̄ iuxta ꝑdicta non significat ſm suas ꝑtes. ita q̄ ꝑma pars haberet ꝑmā partē significationis secūda secūdā τ sic deinceps sed toti nomī simplici ꝯuenit significatio. Nomē vero ꝯpositū sicut totū omogeniū in ꝑtes essenciales diuisibile. quia ipm̄ est diuisibile in plures ꝑtes que tamē sub esse totius nō retinēt ꝓpriū esse differens ab esse toci⁹ qđ tamē accipiunt per diuisionē actualem. oratio vero est sicut totū eutrogeniū. quia ꝑtes orōnis in tota orōne retinet differētias suaꝝ significationū sicut in toto eutrogenio singule ꝑtes retinent singulas formas q̄mō in homīe caput habet suā ꝓpriam formaꝫ et manus τ pes. Est tamē iuxta sentētiā phi in textu notanda drā inter nomē simplex τ cōpositū. Quia ī nomīe simplici pars nullo modo est significatiua. neqꝫ ſm necessitatē. neqꝫ ſm apparentiā. quia sicut imponitur ad significāduꝫ simplicem itellectū ita imponit ab aliquo simplici ꝯceptu. sed in nomīe cōposito pars videt aliquid significare licet nō significet actu vt in ꝯposito est. Et hoc est ideo. quia licet impositū sit tale nomen ad significandū simplicem conceptum. imponit tamē a pluribus cōceptibus et ex hoc apparet q̄ pars eius significet aliq̄d. Ibi tamē ꝯsiderandū est q̄ τ si ꝑtes nomīs cōpositi nō retineant ꝓprias significatiōes retinent tamē eas in virtute τ potencialit. que potentia per diuisiōem reducit in actū. vnde significatio totius nomīs ꝯpositi retinet ꝯformitatem ad partes quib⁹ tamē simul iūctis data ē. Et ꝓpter hoc dñs τ magister nō sunt nomina conposita. licet ꝑtes seperate sint significatiue. quia totalis significatio nullaꝫ correspondentiā habet ad significatōes partiū. τ ergo nō significāt aliquod cōpositum quātū ad id ad qđ sunt imposita. Paterfamilias vero est nomen cōpositū. quia significatio eius accepta est per correspondentiā ad significatiōes harū partiū que sunt pater τ familia.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Ad obiecta dicēdū p ordinē ⁊ primo Ad primū dictū est circa declaratiōez ɔclusio/nis q̄ ꝟbum est prius nomē ḃm viā pfectiōis siue dignitatis sed nomen ē primū elementum ḃm viam generationis ¶ Ad scōm dictum est q̄ vox in diffinitione nominis ponitur vt gen⁹ et nō vt materia vt d̄t albert⁹. Aut ḃm eūdem dōm q̄ duplex est materia scʒ natural' ⁊ artifi/cial'. i naturalib⁹ materia nō pdicat̄ de materia to siue de eo c⁹ ē matia eo q̄ ibi forma ē sba dās totū esse ⁊ nomen In artificialib⁹ vero ⁊ in hys que sūt a voluntate q̄ꝛ voluntas sbstanciā nō dat sed accn̄s q̄ddā ɔpositōis vel sculpture vl' institutionis bene pdicatur materia. q̄ꝛ ipa est tota substancia talium. ⁊ ideo anulus dicitur aurum ⁊ ciphus argētum ⁊ domus ligna ⁊ la/pides ⁊ hoc mō vox pdicatur de nomie non tan quā materia ex qua sed sicut materia i qua for/matur nomē quo ad sui significatiōēs.

Ad terciū dubiū Dr̄ ex nō significatis ac tu ⁊ aptitudine siue potētia nō fit significatiuū sʒ ex nō significatiuis actu. potētia tn̄ significa/tiuis bn̄ ɔstituitur significatiuū. lr̄e aūt ⁊ silla/be ex quibus fit nomē sunt significatiui aptitu dine inq̄ntum adinuicē ɔiungūtur.

Ad quartū. Dicendū licʒ chimera nō signi ficat aliqd̄ vex ens reale positiuū. significat tn̄ aliquid in imaginacōe siue opiniōe. ⁊ h̄ sufficit

Ad quītum dicendū Dr̄ nō oportʒ subie ctū enūciationū semp esse noīa q̄ꝛ nulla pn̄t eē subiecta earū vt cū dicit̄ seruire deo est regnare. sed satis est q̄ subiecta enūciationū suppleant vicem noīm sic pōt dici de istis vocib⁹ bu. ba. baff. sicut em̄ loco rex in disputacōib⁹ vtimur noībus ita etiā istꝭ vtimur qn̄qʒ loco nominū Aly dicūt q̄ pdicta pn̄t esse subiecta ppositō nū sicut ⁊ lr̄e. sʒ nō ɔprie subiecta enūciatōnū que sunt orōes relate ad rem.

Ad sextum dicēdū Dr̄ nomē nō significat ad placitū cui⁹cūqʒ sed ad placitū primi iponē tis cui⁹ auctoritas manet apud oēs posterioēs suo placito se ɔformātes. vn̄ placitū ⁊ volūtas vt dicit albertus sic dr̄n̄t. Quia volūtas dicit appetitū animi ab interiori tendētem ad extra. placitū aūt dicit affectū quē facit id qd̄ appetit̄ ɔcedentē a mouente extra. ad intra. ⁊ idō placi tū est volūtas q̄ pascitur in volito. Cū autē dr̄ vox significatiua ad placitū ibi ppō ad notat tres causas. scʒ finalem q̄ꝛ finis significacōis ē vt placito instituentis satisfiat. p nomē qd̄ rem designat. Efficientē aūt quia placitū est causa q̄ illam rem designat. Formalē quia ḃm formam passiōis qua affecta est aīa instituentis fit ipo/sitio vocis qn̄o dicit. p. 2⁹ phisicoꝝ q̄ tres cāe efficiēs. forma ⁊ finis. i vna ⁊ eādē rē coicidūt

Ad septimuʒ. Patet solutio ex declaratiōe ɔclusiōis. Q̄ꝛ ille voces significātes sūt noīa. et etiā significāt ad placitū. sed voces p illas li teras significate ille nō sunt noīa ⁊ significant naturaliter. ¶ Ad octauū dicenduʒ ḃm albertū q̄ illa ɔuatio fundat̄ in habitu hoc mō nomē siḡt sine tpe. i. significat rem suā in q̄e te ⁊ nō i fieri vt ꝟbū. Et ab h̄ habet nomē q̄ est ps orōis logice. vt subiectū. q̄ꝛ habet esse stans fixū ⁊ manēs. ⁊ est in seipo suba de qua pōt ali/quid enunciari. qd̄ ei insit. Si aūt significaret cū tempe. significaret etiā cū motu. motus aūt esse est in fieri qd̄ ab altero ē ⁊ n̄ est ḃm seipm̄. ⁊ ideo ipm̄ pōt enūciari de altero. sʒ nihil p̄t enū/ciari de ipo ḃm q̄ vt tale accipit̄ ɔpter hoc ḡ q̄ nomē significat subam de q̄ enūciat̄ qd̄ enūciat̄ oporteret nomē significare rem suā sine tpe

Ad nonuʒ Dictū est i declaracōe ɔclusiōis q̄ motus dies mēsis ⁊ ann⁹ significāt bn̄ ex pn̄/cipali mposicōe tps. sed nō significāt cū tempe id est nō ɔnotāt pter pncipale significatū certā tpis drām queadmodū ꝟbū ¶ Ad decimū Dicendū ḃm dn̄m Albertū q̄ ptes illoꝝ noīm sepate a suis totꝭ siḡnt nō vt ptes illoꝝ noīm. sʒ vt sūt dictōes. Q̄ꝛ significatio toti noī data ē nō per ptes. Et h⁹ ex eo q̄ꝛ institutio causa ē sig nificatōis vt dicit auicenna. nō est aūt institu ta ps ad significādū sed totū. Et h⁹ simile inue nitur in natura. sicut in volatu aīalium qui nō fit ab vna ala tantuʒ dextra scʒ. vel ab alia sini/stra scʒ sed ab ambabus simul sic in noie nō ha bet pma ps pmā partem. scda scdam ⁊c. sed to tum nomē totū significatū sicut etiā mixtio nō fit ab vno miscibili ḃm ptem ⁊ ab alio ḃm aliā partem. sed pficitur mixtio ab oībus miscibi libus simul.

ad vltimū patet solutio ex maiore discursus quia phs diffinit nomen pmo vna generali dif finitione sub qua continētur nomina ifinita ⁊ obliqua sed postea in declaratione diffinicōis illa excludit

Circa pdcā incidunt dubia primuʒ ē Quid sit nomē ifinitū Solutio albti magni Nomen infinitum est cui⁹ q̄litas determinata est ablata ⁊ derelicta sbstācia infinita que sup/ponitur p hoc nomē ens vnde non homo est eo quod nō est homo siue non habēs formaʒ hu manitatis Pro cuius diffinicōnis intellectu ē cōsiderandū q̄ sicut in q̄libet verbo adiectiuo predicato intelligit̄ nota cōposicōis ita q̄ duo sunt in ꝟbo scʒ actus generalis ⁊ actus speciał

Nō infinito

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ita in noīe sunt ꝓporcionabilit̄ duo scilicȝ substācia cui nomē iponitur ⁊ q̄litas a qua est nominis inpositio vnde sicut cū dicit̄ currit valȝ tantū sicut est currens ita cū dicit̄ homo tantū valet sicut ens habens humaītatē Et ergo pōt nomī addi negatio ꝑ cōpositiōeȝ auferens q̄litatem a sƀstancia dicēdo nonhō ꝓ vt est vna dictio ꝓ cuius vlteriori intellectu notandū ꝙ triplex est negatio scilicȝ negans priuās ⁊ infinitans Negatio negās est q̄ cadit supra copulam toci⁹ ꝓpositōis diuidēs p̄dicatū a subiecto ⁊ hec nec affirmatiōeȝ supponit nec eā inmiat. affirmatōnē tamē q̄ȝlibet sibi nō opoppositā admittit. quia solā affirmatiōem sibi oppositā excludit ⁊ hec vocatur negatio cōtradictiōis q̄ dr̄ tā de ēte q̄ȝ de nō ēte ⁊ iō nō ē mediū int̄ affirmatōeȝ ⁊ negatiōem istā Et diffinit̄ ꝯmuniter sic talis est malignātis nature q̄c q̄d post se iuenit hoc totū destruit ⁊ opp^m ei⁹ iducit ⁊ hec negatio manet libera ⁊ nō addit̄ t̄mino per ꝯpositionē Negatio vēo priuās est q̄ remouet formā a subiecto apto nato .i. que tollit habitū ⁊ derelinq̄t subiectū cū aptitudine ⁊ ita suppoit affirmationeȝ subiecti ⁊ icludit. vn̄ ipsa nō dicitur de non ente sed tātū de ente aliq̄ determinata aptitudīe affirmatiōeȝ forme excludit. quālibet aūt aliā affirmatiōeȝ vl̄ negationē admittit ⁊ idō habȝ mediū ꝑ abnegatiōeȝ accipiēdo q̄ḋcunq̄ȝ aliud a subiecto apto nato vnde sicut lapis nec est cecus nec videns ita nec iustus nec iniustus quia iniustum iuxta p̄dicta dicit̄ carēs iusticia et tamē aptū natum est habere eā Negatio vero infinitās est q̄ remouȝ formā q̄dditatiuā ⁊ nullam affirmatiōem poit quālibet tamē affirmationē nō sibi oppositā inuit relinquēdo illā indeterminate sub bonitate itelligētie Et hec nō cadit s̄ copulā diuidēdo p̄dicatū a subiecto sȝ veniens in ꝯpositione cū dictōe cui adiūgit̄ sistit in illa. vnde pōt dici tam de ente q̄ȝ de non ente ꝑmittit tamē itelligi quācunq̄ȝ affirmatiōem non iclusā in dictōe cui adiūgitur. Et s̄m h̄ dicitur negare nois q̄litateȝ .i. ꝓpriam ei⁹ significationē que est. sicut dr̄ña q̄lificās ipsū s̄m ꝙ ph̄s quīto metaphisice drām d̄r esse eēntialem q̄litatem ⁊ relinquere substāciaȝ īfinitā .i. indet̄miate ens trāscēdent̄ acceptū q̄ḋ est sicut ꝯmune stramentū p̄suppositū itellectui oīm aliorū s̄m ꝙ d̄r auicena ꝙ ens est p̄mū q̄ḋ cadit in itellectū Et q̄r quāto ratō alic⁹ est cōtractior tanto q̄ḋ derelinq̄t aliud ab illa est laci⁹ ⁊ coīus ideo quāto dictio finita est specialior. tāto īfinita ē coīor. Et negatio infinitās alternat supius ⁊ inferius. faciendo de supiori inferius ⁊ ecōtra. vn̄ nōhomo est supius ad nōaīal ⁊ ideo negatō infinitās adiūcta supiori infert negationem infinitantem adiunctam inferiori sicut inferius infert supius sicut bn̄ seq̄tur lapis est nōaīmal ergo ist nōhomo.

Secundū dubiū est. Q̄uo differt nomen infinitū in gramatica a noīe infinito in logica Solutio alberti nomē infinitū in grāmatica ē q̄ḋ nō est determiatū certo nūero vt quis vel q̄lis duoꝝ vel triū vel q̄ttuor ⁊ sic de q̄libȝ alio Nomē vero infinitū in logica est cui⁹ priuata ē qualitas determiata ⁊ derelicta est suba infinita q̄ supponit̄ ꝑ hoc ꝙ d̄r ens. vn̄ nōhomo iux̄ p̄dicta est ens nō habens hūanitatē. Si dicas iuxta p̄dicta videt̄ nō esse nomē apud grāmaticū. q̄r tale significat subam cū q̄litate. nomē v̄o infinitū priuatū est q̄litate. Ad q̄ḋ r̄ndet albtus ꝙ nomē infinitū q̄ȝuis nō sit nomen apud dyalecticū nō tamen est alterius ꝑtis orōnis a nomīe. et habet subam infinitā ⁊ priuationeȝ q̄litatis pro q̄litate ⁊ hoc sufficit grāmatico licȝ ad nomē logicū req̄ratur ꝙ qualitas talis sit determinata. Cū aūt dicit̄ ꝙ nomē infinitū significat subam infinitam nō oportȝ ꝙ suba illa sit aliquid in rerū natura. sed sufficit ꝙ sit aliq̄ḋ i apphensione q̄uo dicimus chimera est aliq̄d ⁊ negatōes ⁊ priuatōes sunt aliq̄d i hoc ꝙ ad aliquid hn̄t opposicōeȝ. hoc em̄ mō dicit̄ suba infinita q̄ ad nullā formā entꝭ det̄miata ē ⁊ finita

Terciū dubium est An nomē infinitū aliquid ponat vel nō. Et videt̄ primo ꝙ sic. quia s̄m ph̄m in fine p̄mi prioꝝ refert dicē est nō eq̄le ⁊ nō est equale. q̄r r̄ndetur nō est eq̄le negato nihil ponit cū sit negās sed cū d̄r ē nō eq̄le aliq̄d poit. Scd̄o arguit̄ sic. negatio infinitās differt a negatiōe negāte ⁊ priuāte. sicut dc̄tm est supra i h^o. Quia negatio negās cū sit negatio simplicit̄ ⁊ extra gen⁹ nihil ponit. Negatio vero īfinitans ⁊ priuās cū sint negacōes in genere aliq̄d ponūt. Negatō infinitās ponit ens infinitū. Priuatio v̄o etiā in genē ponit subiectū cū priuatiōe. ⁊ aptitudine tm̄ ad habitū vt iniustū ex quo videt̄ seq̄ ꝙ infinitū aliq̄d relinquit. Solutio alberti drā est in omibus infinitis. Q̄r aut sūt sƀstātia. aut adiectiua. In sƀstātiuis noībus negatio īfinitās nihil poit poci⁹ relinq̄t. Quia priuata qualitate priuat̄ ⁊ ipm q̄ḋ est qualitate informatū. cū sint eadē ⁊ ita nihil ponit q̄ḋ est in rerū natura Et hoc pȝ duab⁹ ratōibus. prima est quia oīs nois impositio est a forma sicut h̄ nomē homo a forma impositū est sed ab eadē forma iponit̄ nomē habit⁹ ⁊ no⁹ priuacōis euisdē. ḡ cū dicit̄

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nonhomo illud nomē imponitur a forma ho
minis. sed in hoc est dr̄a ꝙ vnum imponitur a
forma ꝑm se. alterū a priuatione eiusdē forme
Si autē nōhō a forme imposicōe imponatur
vbicūqꝫ inuenitur hec forma est homo ⁊ de il-
la enūciatur. ꝙ homo est ⁊ ab opposito vbicū-
qꝫ inuenit̄ ꝓuatio. nonhō de hoc enunciat̄ qꝺ
est nonhō. nonhō autē inuenitur in ente ⁊ in nō
ente equaliter. eq̄lr̄ eni nonens est nonhō ⁊ di
uersum ens ab homine. vt lapis vel lignuꝫ est
nonhō. ergo nonhomo equalit̄ dr̄ de ente ⁊ de
nō ente. ergo neutrū determinat et si non deter
minat ens vel non ens nihil ponit. ergo nomē
infinitū sub[illegible] nihil poīt. Scd'a racō si ne-
ga° infinitās in vno noīe aliquid ponit. ergo
⁊ in alio. quia vna ⁊ eadem ratio est de vno et
alijs sed ens est nomen. si ergo infinitet̄ vt di-
catur. nonens aliqd ponit nonens ꝑm ꝙ est no
men infinitū. ponit ğ aliquid scꝫ ꝙ est entis. ğ
est aliquid cōmune enti ⁊ non enti. sed nihil ē
cōmune ill' d' nob'. ğ nihil ponit. Et ɔfirmatur
hoc. quia cū dico homo. dico formā ⁊ cū dico
hunc hominē dico formā in hac materia. ⁊ in
talibus idem est esse homīs ⁊ hui' homīs. sicut
idē est esse vniuersalis ⁊ particularis in quo ē
vniuersale sed vniūsale est id quo. ⁊ pticulare
qꝺ est. ergo sublato vniuersali quod est in parti
culari necesse est pticulare ꝑm id qꝺ est ab vni-
uersali auferri. Cū autē dicit̄ nonhō auferr̄ hō
quo hic hō est hic hō. ğ infert̄ hic hō ⁊ sic' nō
remanēte homīe. non remanet hic homo. ergo
cum dico nonhō nec vniūsale nec pticulare di
co. ⁊ cū omē ꝙ est sit vel vniuersale vl' pticulaē
seqtur ꝙ nonhō nihil ponat ⁊ ꝑ ɔn̄s in substā-
tiuis infinitās nihil ponit. In adiectiuis vero
aliqd poit. Quia ibi q̄litas est realiter substā-
tie supaddita. ⁊ ergo negata qualitate nō neces
sario negatur substantia ꝑm id ꝙ est. exempluꝫ
est vt nō quale non sil'e sensus est ens nō equa-
le nō simile. ita ꝙ ens supponat subiectū substā
tialiter completū in reꝝ natura manēs. quia in
substātiuis noībus etiā derelinquit̄ substantia
infinita. sed nō in reꝝ natura. sed tantū in app
hensione. Et per hoc patet r̄nsio ad scd'm obie-
ctum. Ad primū obiectū r̄ndet albert' ꝙ. p. ibi
loquit̄ de adiectiuis infinitis sicut pꝫ per exe^m
suū et nō de substātiuis infinitis. De vi tū ser
monis nulla negatio aliquid ponit sed potius
dicendū est iuxta pdicta ꝙ in adiectiuis aliqd
derelinquat. Et hoc debet intelligi etiā de adiec
tiuis simpl'r que sunt adiectiua ꝑm rē ⁊ modū
simul. Quia si fuerit adiectiuū denoiatū a for
ma substātiali. vt rationale sensibile animatuꝫ
⁊ hmōi idē est iudiciū qꝺ ē de substātiuis.

Quartū dubiū est Quare hec noīa nul-
lus neuter que includunt negationē nō sūt no
mina infinita. Solutio Alberti. distributio q̄
iportat̄ ꝑ sig^m distributum. diuidit sbiecta sup-
posita in cōpatiōe ad pdicatū. ⁊ iō negatio ne-
gat pdicatū a ptibus subiecti. ⁊ nō negat qua
litatē subiecti ⁊ ideo nō facit nomē infinitum.
Cū ꝟo dr̄ nōhō negat̄ q̄litas noīs i seipa. pp
ter qꝺ nonhō est nomē infinitū. Ex quo patꝫ ꝙ
nomē infinitū relinquit substātiā infinitā que
supponit̄ ꝑ hoc nomē ens infinitū ꝑm ꝙ cadit
sub apphensione ⁊ locucōe qꝺ nō est ens in na
tura. sed est ens in ratione. qm̄ circa non ens in
rerū natura. pt intellectus per actū suū ꝟsari q̄-
si circa ens. ⁊ ita hoc mō aliqū affirmatio ent̄
negationi simil' est. sic cū dico. video tenebras.
affirmatio videt̄ visionis. cū āt ɔsiderat̄ ꝙ tene
bre nihil sunt scitur ꝙ videns tenebras nihil
videt. ⁊ nihil vidēs nō videt. ⁊ ita vidēs tene-
bras nō videt. sic in simili cū dr̄. nōhomo intel
ligo nōhominē. cū aūt ɔsideram' ꝙ nonhō ni-
hil sit intelligens nōhominē nihil intelligit.
Sed ɔsiderandū est ꝙ licet nomē infinitū ni-
hil ponat ⁊ nihil significet. nō tamē vt dt̄ Al-
bert'. ē vox nō significatiā sic bu ba baf biltrix.
Quia vox nō significatiā nō excitat quocūqꝫ
modo intellectū ad intelligendū aliquid de ali
quo. sed nonhō modicū excitat intellectū ad i-
telligendū de hoc ꝙ est priuate q̄litatis. qꝺ ta-
men in rerū natura nihil est. q̄uis sit in appre
hensione ⁊ hec opposicō est circa id qꝺ est in ap
ꝓhensione tantū. Et est simile. cū dicim' inoīa
bile. hoc eni tantū ꝓut cadit in apprehensione
ꝑ suū oppositū qꝺ est noiabile ad aliqd excitat
intellectum.

Quintum dubium est. An omne nomen
potest infinitari. Solutio Alberti nō. sꝫ illꝺ
solū qꝺ habet qualitatē finitā ⁊ determinatā q̄
priuari pōt. ⁊ ergo trāscendentia sicut sunt ens
res. aliquid. infinitari non pn̄t. Quia de ratōe
negationis infinitantis est ꝙ ⁊ si nihil positū
affirmet. aliquid tamē relinquit intellectui af-
firmabile. hoc autē nō ɔtingēt tota significacō
ne trāscendentiū negata. negatio ğ cadens sup
transcēdētia in toto suo ambitu necessario fit
negans. q̄ nō de necessitate relinq̄t aliqd. q̄uis
nec de necessitate aliqd excludat nisi id sup qꝺ
cadit. Etiā signa vl'ia ⁊ pticularia. omis null'
quilibꝫ. quidā. infinitari nō pn̄t. qz determinatā
q̄litatē nō hn̄t. Etiā ptes indeclinabiles vt cōiūc-
tio ⁊ ꝓpositio ⁊ similia infinita esse nō possūt.
Quia de se infinita sunt ⁊ ita incassuꝫ infinita

rētur. nō enī finitaṯ eoꝝ significatio nisi ꝑ ad/
iuncta. puta negatio infinitans semꝑ cadit in
composicōꝫ t'mini aliq̄d dlinq̄nēs ⁊ aliq̄d tol
lens. hoc aūt fieri nō pt in pte indeclinabili cū
nō significet aliquā cōpositionē. vel entis vel
esse ad quā pt referri negaᵒ. Simli mō ꝓnoīa
infinitari nō pūt. q2 ſm se accepta n̄ significāt
nisi meram ⁊ purā substantiā sine q̄litate deter
minata quā acquirūt in demōſtracōe ⁊ relatione.
vn̄ dicit Priscianᵒ ꝙ ꝓnoīa extra demōſtratio/
nē ⁊ relationē posita sunt cassa ⁊ vana. supplent
tn̄ vicem nois qn̄ in demōſtracōe ⁊ relacōe po/
nūtur sicut p3 dicēdo. sortes currit q̄ mouetˀ.

Sextum dubium est. Quot sunt cōditio
nes requisite ad hoc ꝙ aliqd nomē infinitari
posset. Soluᵒ ē due. ꝑma est ꝙ in tali noīe sig/
nificetur q̄litas determinata ⁊ finita. q̄ etiā sub/
stātiā quā informat finiat. Et ꝑpt hāc ꝯditiōꝫ
signa distributiua. oīs. nullus. ⁊ siſia. infinita/
ri nō pūt vt dictū ē. q2 nō hn̄t significacōꝫ cir/
cūscriptā. ⁊ silr noīa infinita. vt q̄s. q̄lis. ⁊ hu/
iusmōi. Ens etiā ⁊ alia trāscēdētia infinitari n̄
pūt. q2 nomē infinitū ꝑuat formā inferiorē fi/
nitā. ⁊ relinquit suꝑ eiorē infinitā. sed ens ni/
hil h3 supiᵒse ⁊ eodē mō res vnū aliq̄d vt dt a/
uicenna infinitari nō pūt. Si tamē ens capia
tur. vt nomē huiᵒrei quo est ens. tūc pt infini/
tari. q2 ꝑuatˀ ens in actu ⁊ relinquitˀ cōe ad ens
actu ⁊ ens imaginatū vel quocūq3 sermōe sig/
nificatū qd ē infinitū. Et silr dōm ē de eo qd ē
vnū ⁊ aliq̄d. ⁊ sic de aliis. q2 vnū suꝑaddit enti
idiuisionē. ⁊ aliq̄d suꝑ ens eē ꝑticlatū. ⁊ res ad
dit suꝑ ens eē ratū. ⁊ sic respectu haꝝ rōnū sic
enti suꝑadditaꝝ que sunt q̄si quedā q̄litates fi
nite huiusmōi noīa infinitari possunt. Ens āt
in sua cōmunitate acceptū infinitari nō pt nisi
accipiatˀ ꝑ ente actu vt dictū ē. q2 si in cōmuni
tate sua infinitaētur. nihil penitᵒ derelinquētur.
⁊ hoc nō est nature negationis infinitantis ꝓ/
prie. sed negantis eo ꝙ nomē infinitū de se ni/
hil significat. q2 qui dt homo aliqd positiuū
significat. sed qui dicit nonhō quod positum
est destruit. ⁊ nihil ponit nisi ꝑuacōꝫ q̄ de se ni/
hil significat. ⁊ istud intelligitˀ de noīe infinito
ſm se sūpto. q2 si ponatˀ in orōne vt subiectū vl
predicatū o3 ꝙ aliq̄d significet. vt cū dr nōhō
est albus vel currit. Si dicas. q̄dā sunt noīa q̄
significāt simplices formas sicut linea supfici/
es albedo. ⁊ ꝑ ꝯn̄s talia nō pūt infinitari cū ne
gacō infinitās velit semꝑ hr̄e aliquā cōpositio
nē ꝑ obiecto. Soluᵒ. q̄uis in re significēt non
esse ꝯposicōꝫ. tn̄ hn̄t substātias ⁊ hn̄t formam
q̄ sunt. ⁊ sic hn̄t qd est. et q̄ est id qd ē. ⁊ hāc cō/

positionē necessario req̄rit negaᵒ infinitās.
Scda ꝯdicō est. ꝙ nō sit negatū nomē infini/
tabile. q2 si esset negatū negatio supueniens ad
infinitandū tollēt negationē. ⁊ illa sublata re/
manēt nomen finitū.

Septimū dubium. Quō dr̄nt nomē pri
uatiuū apd grāmaticos. ⁊ infinitū apud logi/
cos. Solutio Alberti. nomen priuatiuū apud
grāmaticū significat substātiā cū q̄litate ⁊ vtrū
q3 significat positiue. nom āt infinitū apd logi
cū nec substātiā nec q̄litatē significat ꝑ se. s3 pri
uationē q̄litatis ⁊ substātiā nō verā significat
s3 significat substātiā cōmunē ad verā substan/
tiā ⁊ eā q̄ est in ratiōe de qua vtrūq3 loq̄ cōtin/
git ⁊ quā ꝯtingit mō quocūq3 imagiari. Qua
re dicit Boeciᵒ ꝙ nomē infinitū dr ta3 de ente
q3 de nō ente. Iuxta qd notandū q̄uis vna ne
gatio in oracōe posita possit negare duas ꝯpo
sicōes in oracōe vt cū dr. nōhomo q̄ currit mo/
uetˀ. hoc tn̄ nō facit nisi sit libera nō cedēs i cō/
positionē aliciuᵒ ptis in oracōne illa cōposita. ⁊
nisi scda cōposicō sit determiatio alicuius ptis
ꝑme cōposicōis. negacō ꝟo infinitās intrat cō
positionē cū termio. ⁊ iō extra illā nihil negat.
⁊ ita nō pōt silr duas dictiōes infinitare. vt cū
dr nōhomo albū vel nō lignū albū. negacō ꝟo
libera. illa negat totū qd eā seq̄tur.

Octauū dubiū est. que sit dr̄a inter nega/
tionē. infinitantē. ⁊ ꝑuātem. Solucō. negatio
infinitās pt indr̄nt addi nomibᵒ substantiuis
⁊ adiectiuis iuxta ꝑtacta. s3 negatio ꝑuās tn̄ ad
ditˀ noibus adiectiuis dicēdo. iniustᵒ. impius
nō āt inhō. inasinᵒ. inleo. q̄uis enī oīe nomē
significat ꝑ modū habitᵒ ⁊ quietis. ⁊ omis ha/
bitus ꝑuari possit sic idē qd significat substan
tiā cū q̄litate ꝑuari pt q̄litate tn̄ q2 habitus dt
id qd ē accn̄s in substātia ⁊ maxime. q2 ꝑuatio
dt potentiā ad receptionē habitᵒ. ita nō pt ꝓ/
prie loquēdo ꝑuari nisi terminᵒ accidētalˀ.

Nonū dubium. Utrū ꝑticipia pūt infini
tari. Soluᵒ idē ē iudiciū de ꝑticipiis ⁊ adiecti/
uis formā accn̄talē significantibᵒ tn̄ ꝑuatiua ⁊
infinita in talibᵒ nō multū sunt posita. si tn̄ po
nerētur tūc sicut illa infinitarētur ⁊ efficeren/
tur priuatiua.

Decimū dubium. Quō dr̄nt a ꝟa racōne
nomis deficiūt noīa obliqua ⁊ nomīa infinita
Soluᵒ Alberti cū duo sint in noīe ſm ꝑfecta3
nois rōnē. sc3 substātia. ⁊ q̄litas. sic in nomie
infinito deficit q̄litas. sic nomē obliquū deficit
in significacōe substātie nois. q2 in ꝟo nomie
apd logicū o3 ita significare substantiā ꝙ de ea

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sit aliq̄d enūciabile. qđ nō pt fieri in noīe obli
quo. ſʒ in noīe recto. Dtūs eni casus nō signifi
cat absolute substātiā. ſʒ aliq̄d eē ei . Similr
dtūs nō sigt subam. ſʒ sigt aliq̄d illi. actus eē
ad ipaʒ. ⁊ sic etiā ablatiu⁹ nō significat substan
tiā. ſʒ aliq̄d ab ipa. Et sic nullus casus directe
significat substātiā nisi rect⁹ qui significat sub
stātiā ꝓut aliq̄d ē de ea enūciabile. Si dicas.
in hac orōe ⁊ silib⁹ regis interest obliqu⁹ suppo/
nit. Solu⁹ in oīb⁹ talib⁹ appositū ponit in lo⁹
suppositi. sensus eni est hec facere regis interest.
Si dicas ꝯmtator dt ꝙ eadē ē significa⁹ noīs
recti ⁊ obliqui. ġ nomē obliquū etiā cadit sub
ꝯsideracōe logici. Solu⁹ vtiqʒ ē eadē significa
tio vtriusqʒ. ſʒ nō idē modus significādi iā con
gruitas ꝓxime ꝓncipiat a mō significādi ⁊ nō
a significato ⁊ ita ex mō significādi impediūtur
ꝯstitutione enūciationis.

Undecimū dubium. Utrū terminus cō/
munis impositus ad significādū verā naturā
cui⁹ aliq̄ supposita eēnt ⁊ aliq̄ nō dicetur vni/
voce de exñtib⁹ ⁊ nō exñtib⁹. ¶ Et videt p̄mo
ꝙ nō. q̄ꝛ q̄ equocātur in supiori nō vniuocant
in inferiori. ſʒ supposita exñtia ⁊ nō exñtia eq̄/
uocāt in ente qđ ē supi⁹. ġ in t̄mio cōi q̄ signi/
ficat inferi⁹ ad ens. Maior pbat. q̄ꝛ de quibus
cūqʒ dr inferi⁹ vniuoce ⁊ supi⁹. Minor pʒ. q̄a
exñtia sunt nō entia. alia vo nō entia vel soluʒ
entia i potētia. ¶ 2⁰ p̄diccatō vniuoca ē eēntia
lis alit nō eēt disticta a denoiatia. sed t̄min⁹ cō
mūis nō p̄dicat eēntialr de his ⁊ illis. ġ ñ vni
voce. Minor patʒ. q̄ꝛ p̄dica⁹ eēntial verissime
fit cū h̄ vbo est. ſʒ isto mō nō p̄dicat de supposi
tis nō exñtib⁹. Sō⁰ sic. ⁊ h̄ loq̄ndo de t̄mio cōi
q̄ nō ē equoc⁹ ex imposicōe ad diūsas naturas.
ſʒ tm̄ imponit ad significādū vnā naturā. ꝙ āt
tal vniuoce dr. q̄ꝛ dr de ill ſm vnā ⁊ eandē ra/
tionē ⁊ idē nomē. q̄ꝛ tal t̄min⁹ nō hʒ nisi vnaʒ
diffinitionē. ġ de oīb⁹ de q̄b⁹ dr ſm illā dr. al'as
si ſm aliā diffinitionē dicetur de ill cū oīs dif/
finitio explicat significatuʒ diffiniti siue noīs
seq̄t ꝙ tale nomē hēret duo significata qđ est ꝯ
suppositū. ¶ Ad obiectū in oppositū ad p̄mā
ē dicēdū. ꝙ rō cōis natuē nō attribuit supposi
to vt existit. sed vt ꝯcipitur apud intellectū. q̄a
ponit aliq̄d existē ſm ꝙ sibi attribuit rō cōis ē
ponē ydeas sicut plato posuit. igr̄ cōe ſm ꝙ hʒ
rationē cōis ē natura ꝓut concipit sub rōe di/
cibilis de plurib⁹. ⁊ ita suppositū ē natura con/
cepta apđ intellectū sub rōe nō dicibil de plib⁹
ſʒ possibile ē apđ itellectū eodē mō ꝯcipe natu
rā. vt dicibilis ē de plib⁹ ⁊ vt nō dicibil ē de plu
rib⁹ siue vtraqʒ existat siue neutra. ꝙ āt res exñs
⁊ nō exñs eodē mō cōcipiat patʒ. q̄ꝛ de his que
frequēter fiūt ⁊ q̄ñ nō existūt pñt fieri demon/
stratiōes vt dt. p. p⁰ posterioꝝ. ġ pñt sciri diffi
nitiue. q̄ꝛ cognitio demōstratiā psupponit dif/
finitiuā. ergo ꝑ eandē spēm pñt ꝯcipi exña ⁊ ñ
exña. vñ nō exñs vt cōcipit apđ intellectū pōt
eē idē alicui. qđ i alijs suppositꝭ ē veꝝ ens. sed
inq̄ʒtum ē in eo ē nō exñs sic et ipm. ⁊ sic anti/
christus ⁊ adam imposita sunt ad significādū
supposita homīs. ad aliud eodē mō ddm ē

Verbū āt ē q̄d ꝯsignificat tp̄s. cu
ius nihil ext significat. ⁊ ē sp eoꝝ
que de alt̄o dñr nota. Dico āt q̄m cō/
significat tp̄s vt cursus q̄dez nom̄ est.
currit vo vbū. cōsignificat ei ñc esse. et
sp eoꝝ que de alt̄o dñr nota ē. vt eoꝝ
que de subiecto vel i subiecto sunt. nō
currit vo. ⁊ nō laborat nō vbū dico.
cōsignificat quidē tp̄s. ⁊ sp de aliq̄ est
nota. Bzñe āt huic nom̄ nō ē positū
ſʒ sit infinitū vbū q̄m similit i q̄libʒ ē
vel qđ ē vel qđ ñ ē. Similit āt vel cur
rit vel currebat ñ vbuʒ est ſʒ casus vbi
Differt āt a vbo q̄m hoc quideʒ pñs
significat tp̄s. illa vero qđ cōplectit
Ipa vero ſm se dicta verba. noīa sunt
⁊ significāt aliquid. cōstituit eni qui
dt intellectuʒ. ⁊ qui audit quiescit. ſʒ si
est vel nō est nondum significat. neqʒ
eni esse signū est rei vel ñ esse. nec si hoc
ip̄m est puꝝ dixeris ip̄ʒ quideʒ nihil
ē. cōsignificat auteʒ quandā cōpositi
oneʒ quā sine cōpositis ñ ē itelligere.

Istud ē terciū capitulū tractans de scđa pte in
tegli enūciacōis q̄ vocat vbū. Et diuidit i tres
ptes p̄ncipales. q̄ꝛ in p̄ma pte diffinit vbū. In
scđa pte declarat vbi diffinicōʒ. In t̄cia pte re/
mouʒ q̄dā a pfecta ꝯsidēacōe dialetici. scđa ibi
Dico āt. t̄cio ibi nō currit. Primo dt sic. vbuʒ
ē illud qđ cōsignificat tp̄s cui⁹ ps extra. i. sepa/
ta nihil significat ⁊ ē semp nota. i. signū eoꝝ q̄
de altero dicūtur. i. p̄dicatoꝝ q̄ dicūt de sbiectꝭ
Tunc ibi Dico autem In hac pte. p. de/
clarat p̄dictā diffinitionē vbi. ⁊ diuidit in du/
as ptes ſm ꝙ declarat duo mēbra posita in dif
finitiōe vbi. scđa ibi. Et ē sp eoꝝ. Quo ad p̄/
mū dt ꝙ verbū consignificat tp̄s. Qđ sic oim
q̄ꝛ cursus ē nomē ⁊ currit verbū ⁊ nō dñt in
significato. ſʒ solū i cōsignificato. Quia currit

cōsignificat tps. q2 significat nūc eē.i. in pn̄ti tpe.significat ei actū currendi q̄ fit in pn̄ti tpe **Et est semper** Phs pbat scd̄m mēbrū positū in diffinicōe verbi dicēs. q2 v̄bū semp ē nota.i. signum eoꝝ que dn̄r de alt̄o. q2 pbat̄. q2 illud qd̄ ē nota eoꝝ q̄ dicūt̄ de subiecto l̄ eoꝝ q̄ sunt in subiecto. h̄ sp est nota eoꝝ q̄ de alteo dicūtur v̄bū ē huiusmōi. Mioꝝ pbatur dicēdo hō ē aial q̄ ad pmū. r hō ē alb9 q̄ ad scd̄m.

Tūc ibi Non currit. Hic remouet q̄dā a cōsideracōe dialectici Et diuidit̄ i duas ptes.p° facit h̄.scd̄o remouz q̄dā dubiū.scd̄a ibi. Ipa q̄dā s̄m se.pma in duo. quia primo remouet. verba īfinita a ōsideratiōe dyalectici. scd̄a v̄o remouz verba obliq̄.scd̄a ibi.similit̄ aūt Quo ad pmū dicit q2 nō currit nō laborat r similia q̄ sunt v̄ba infinita.nō sunt v̄ba s̄m dyalecticuz q2 lz ōsignificēt tps. r sint note eoꝝ q̄ de alteo dicuntur n̄ tn̄ sunt v̄ba specialit̄ dicta. q2 eis nō est nom̄ inpositū.s3 dicūt̄ īfinita. q2 silr̄ sunt in q̄libet qd̄ est vl' qd̄ nō est.i. eq̄liter dr̄ de ente et nō ente,ppter qd̄ tollit̄ ab eis racō pfcti v̄bi

Tunc ibi similit̄. Hic remouet v̄ba obliq̄ a ōsideracōe dyalectici dicēs. vt curret currebat nō sunt v̄ba. s3 casus v̄bi cū nō significēt tēp9 pn̄s.s3 tps pteritū vel aliud qd̄ copulatur ad psens nunc. **Sunt ibi. Ipa quidem.** Hic remouet q̄dā dubiū r diuidit̄ i duo.p° facit hoc.scd̄o remouz vnū aliud dubiū circa illud ibi Sz si nō. Quo ad pmū d̄t.ex q̄ dictuz ē q2 v̄bū semp ē nota eoꝝ q̄ de altero dn̄r qd̄ solū ōuenit sibi in enūciacōe possit aliq̄s dubitare an verba s̄m se sūpta nihil significarēt. Ad qd̄ rn̄det q2 nō sig̃ficat nihil. q2 ipa s̄m se dicta sunt noia r significāt aliq̄d. q2 q̄ d̄t.i.pfert supple verbū ille ōstituit intellectum r q̄ audit se verbū quiescit. **Tunc ibi s̄ si ē vel nō est.** Hic phs remouet alīd du9 circa pdictū du9 possit ei aliq̄s putare q2 verbū s̄m se dictū significaret aliq̄d eē vl' nō eē.ad qd̄ rn̄det q2 n̄ significat si ē vl' nō ē.i.nō ē signū eē vl' nō eē rei. r pbat h̄ p locū a maiori i1° v̄bo ē qd̄ ē fundamētū oim̄ v̄boꝝ. Et s̄m duplicē intellectū pt exponi lr̄a.sequēs dupl'r. Primo vt videt̄ sonaē v̄ba text9 q2 hoc v̄bū ē si purū ipm dixeris non significat nihil simpl'r.cū ōstituat aliquē intellectū. s3 significat quādā cōposicōez quā nō ē sine cōpositis intelligē.i.sine extremis.vel sic. sicut cōiter exponit̄ q2 phs pbat de v̄bo est dicēs.si aliqd̄ verbū s̄m se sumptū significaret aliq̄d eē vl' nō eē maxie h̄ verbū ē sic significarz s3 h̄ nō. q2 si ip̄m purū dixeris.i.sine cōposicōe nihil ē.dicēte Auicēna si dixeris ē nō addēdo pdicatū substātiale l' accn̄tale nihil dr̄ determinate s3 significat cōpōz quādā quā sine cōpositis nō ē intelligē.i.sine extrēis q̄ copl'at i enūciacōe pfecta.

Circa textū expositū incidunt dubia

Primū ē.q̄re.p.i diffinicōe verbi n̄ poit illas pticulas voꝝ significatiā ad placitū sic i diffinicōe nois. Solu° Alberti.illas pticulas supponit.p.notas ex diffinicōe ipi9 nois. q2 nomē r v̄bū general'r i ill' ōueniūt.s3 addit alias pticulas i q̄b9 nomē a v̄bo distinguit̄. q2 pma est q2 v̄bū ōsignificat tps siue cū tpe. Et rō illi9 est q2 v̄bū significat actionē p modū actiōis.actiones āt nobis note fiūt cuz motu q̄ mensurat̄ tpe. r ḡ significare tps ē cū re quā significat vt inq̄t albert9 significaē eandē rē eē i tpe h̄ aūt fit significādo eā p mo9 agē r moueri. q2 sic agē in agēte significat i fieri r illi9 tps ē mēsura. r h̄ hz a placito instituēt̄. Sūt tn̄ q̄ dicūt q2 v̄bū hz duo sc3 rē v̄bi significare r h̄ dicūt hz a placito.s3 p9 q3 ad rem significādā determiatū ē. tūc significare cū tpe l' ōsignificare tps hz de necessitate. q2 suū significatū necio significat̄ i aliq̄ dr̄a tpis eē. Dē ei agē r pati i aliq̄ dr̄a tpis ē. cū dicat.p.iiij.phisicoꝝ q2 eē i tpe ē quādā pte tpis mēsurari.q3uis ei quedā noia significent cū v̄bis sic noia v̄bālia significāt actionez vel passionē tn̄ i modo significādi drn̄t. q2 no9 illuz actū significat vt ens quoddā. verbū v̄o eū dē actū significat p mo9 eē sc3 vt ē a pn°suo fluens r eidē initēs r iō ōsignificat tps.exem9 ē de cursu r currere. **Scd̄m dubium est.** Quare ponit̄ in diffinicōe illa ptic'a.cui9 nulla ps sepata significat.cū tn̄ i illa nom̄ r v̄bum ōueniāt. So°ad remouēdū dubiū. q2 ex q̄ v̄9 ē nota eoꝝ q̄ de alt̄o dn̄r r i se quādā iplicat cōpositionē videt̄ alicui q2 ptes ei9 possint eē significatie sepate sic orōnis. hoc du9 remouens d̄t e° nulla ps sepata significat.

Tercium dubium. Qūo v̄bū ē nota eoꝝ q̄ de alt̄o dn̄r. So°. q2 significat ōpōez q̄ q̄dlibet pdicatū tā substātiale q3 accn̄tale ad subiectū retorq̄t̄. r i h̄ differt a noie r pticipio. pticipiū eni significat fluxū r fieri a substātia instātem l' idistās eo q2 caret copula vniēte actū cuz substātia. r ḡ pt poni sic nomē apte subiecti et a pte pdicati. v̄bū v̄o sp ponit̄ a pte pdicati nisi trāsierit in vim nois sic fit i v̄bis infinitiui mōi dicēdo.legē ē bonū. Si obyciat̄ v̄bū nō sp ē pdicatū sed vt frequēter nom vt pz i his orōib9. hō ē al'. hō nō ē asin9. r silib9. Rn̄sio duplex ē pdicatū sc3 formale. r materiale v̄bū sp ē pdicatū formale. q2 intra se ōcipit cōposi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tionē p quā mařiale pdicatū retorq̄ꝫ ad subiec
tū cui inest ⁊ de q̄ dr̄. ⁊ h̄ mō cū dr̄ hō ē sedens.
al' currēs. significaꝫ p pticipiū res vbi ⁊ p ē co/
pula siue cōpositio q̄ n̄ ɔcipiꝫ i noīe sꝫ tm̄ i v̄bo
L⁹ rō ē. qꝛ ſm dionisi. oīs ɔpō pncipaꝫ ⁊ icipit
a scdo. pmū ei vt pmū nulli ē cōpositū ⁊ nulle
inest. sꝫ 2^m pt iesse cū igiꝫ v̄bū sit scd̄a ps enūcia
cōis poti⁹ i eo ɔcipiꝫ cōposicō q̄ꝫ i noīe. Si ali
q̄s dicat quiq̄ꝫ sunt pdicabilia ſm porphiriū
⁊ q̄ttuoꝛ pdicata dyaletica ſm ph̄m. igiꝫ nō so
lū v̄bū ē pdicatū. Solu°. oīa illa sunt pdicata
mařialia. v̄bū āt solū ē pdicatū formale. ⁊ sil'e
iudiciū ē de ptici° ⁊ p noīe q̄re de ill' sic̄ de ptib⁹
enūciacōis n̄ deťmiaꝫ Predicatū āt mařiale hꝫ
duplicē cōpacōēꝫ vnā ad subiectū ⁊ sic hꝫ rōēꝫ
forme. aliā ad formā toti⁹ ppōis. ⁊ sic hꝫ rōnē
materie ⁊ vocaꝫ materiale.

Quartū dubiū Quare. p. cū deťmiat de no
mine sub rōne subiecti ⁊ v̄bo sub rōe pdicati n̄
noiat ea subiectū ⁊ pdicatū. Solu° subiectuꝫ
sub rōe subiecti ⁊ pdicatū sub rōe pdicati n̄ sūt
nisi i enūciacōe accipiētia nomē ⁊ rōēꝫ ab ipsa
enūciacōe. ⁊ ergo posterioꝛa sūt ea tāq̄ꝫ ptes e/
iusdā actuales. nom̄ v̄o ⁊ v̄bū ptes sunt potē/
tiales q̄ etiā noīa sua sorciūꝫ extra enūciacōēꝫ
cū igiꝫ i h̄ loco. p. deťmiat inq̄rat ptes enūciati
ones p̄oꝛes ipa enūciacōe in rōne cōponētiū cō
ueient nomiat pdicās ptes nomē ⁊ verbū.

Quintū dubium. Que ē rō illaꝝ triū cō/
ditionū. q̄re. p. i textu attribuit v̄bo ifinito cū
dt q̄ ɔsignificat tp̄s. ⁊ ē sp eoꝝ q̄ de alio pdicā/
tur nota. ⁊ eq̄lit' dr̄ de ente ⁊ de nō ente. Solu°
Alberti. sic̄ negacō infinitās i noīe tollit q̄lita
tē determinatā ⁊ finitā. ⁊ dēlinq̄t substātiā infi
nitā ⁊ indeťmiatā q̄ ē cōis ad ens ⁊ ad nō ens.
sic v̄bū infinitū ē cui⁹ act⁹ spēalis ē ablat⁹. ⁊ de/
relict⁹ ē general' ⁊ infinit⁹ significatus p verbū
sb̄stātm̄. Cū igr̄ derelinq̄t actū generale ifinitū
oꝛdinatū ad sb̄stātiā infinitā ɔueit sibi gr̄a il/
li⁹ p° q̄ ɔsignificat tp̄s. ⁊ q̄ intra se ɔpōēꝫ hꝫ p
quā sic infinitū actū retorquet ad subiectū pp
ter qd̄ ē nota eoꝝ q̄ de altero dr̄r. sꝫ qꝛ nullā rē
verbi significat finitā. iō p ip̄m nihil ē inīpta/
bile de subiecto. sꝫ eq̄lit' dr̄ de eo qd̄ ē ⁊ non est.

Sextum dubium. An oē verbū pt infini/
tari. Sō° nō sic nec oīe nomē vn̄ ad h̄ q̄ ver/
bū infiniteꝫ req̄rūtur tres ɔdicōnes. prima est
q̄ non sit trāscendēs sic̄ verbū substātm̄ in sua
trāscēdētia acceptū qd̄ corr̄ndet enti qd̄ ē cōe
ad ens natuē ⁊ ens rōnis. ⁊ propť h̄ nō infini/
tabile. ita q̄ pporcōnabl'r dd̄m est de ente et eē
scd̄a ē q̄ tale v̄bū sig̃t deťmiatū actū q̄ ab eo tol
liꝫ dū infinitaꝫ. ⁊ ḡ sel' infinitatū nō pōt āpli⁹
ifinitari. qꝛ si sic eēt pcessus in ifinitū ⁊ h̄ est in
cōueniēs. etꝫ act⁹ spēalis auferibil' est obiectuꝫ
negatōis. sed talia semel ifinitata nō h̄nt actuꝫ
spēalē. tercia ē q̄ tale v̄bū nō iplicet certū sup/
positū. qꝛ si sic tū ē talis negatio fieret negans ⁊
ppť h° verba pme ⁊ scd̄e psonaꝝ ifinitari non
pnt. ⁊ sil'iter v̄ba excepte actōis q̄ dāt itelligere
certa supposita. qꝛ verbū in enūciatōe ifinitari
nō pōt. Si q̄ras iuxta pdicta an h̄ verba nega
re anichilare puare destruē corrūpere. possint ifi
nitari. Solu° albti q̄ sic. qꝛ licꝫ sig̃nt negatōēꝫ
ifinitā ⁊ ɔceptā nō tn̄ exercitā. ⁊ sig̃nt eā positi
ue ⁊ ḡ pn̄t recipe pticulā infinitātē puantē illā
formā deťmiatā puatōis quā sig̃nt ex pma isti/

Septimuꝫ dubium. Utrū ver ... tutōe
bū in enūciatōe pōt ifinitari. Solu° alberti
q̄ nō. qꝛ in verbo sunt duo scꝫ act⁹ general' ⁊ ac
tus spēalis. actū spēalem q̄ significaꝫ per ptici/
piū hꝫ actualit' extra ppōem. generalē v̄o soluꝫ
potēcialit' cū ille nō sit i actu nisi posit⁹ iter extre
ma dicēte. p. i fine isti⁹ capli q̄ v̄bū sb̄stātiuū si
gnificat quādā ɔpōnem quā sine ɔposit̄ꝫ. i. sine
extremis nō est itelligē. si ḡ negatio sibi addaꝫ
h̄ mō p ɔpōnem illa nō agit i illū actū generalē
ifinitū sed solū agit i rem verbi siue actū spēa/
lē sepando eā ab actu generali v̄bi gr̄a. nō currit
nō laboꝛat valꝫ tm̄ est nō currēs est nō laboꝛās.
In enūciatōe vero act⁹ general' deťmiat⁹ est per
extrema. ⁊ ita negatio agit i actū generalē. ⁊ sic
nō intrat ɔpōem cū verbo sꝫ manet negatio li/
bera remouēs pdicatū a sb̄iecto. ⁊ ḡ facit tūc p/
positōēꝫ negatiuā in q̄ negatio agit i ɔpōem to
ci⁹ ppōis. Sꝫ ɔ h° istaꝫ sic verbū ifinitū iux
sināꝫ. p. ē nota eoꝝ q̄ dr̄r de altero. ⁊ pdicaꝫ eq̄
liꝫ de ēte ⁊ nō ente. ḡ pt in ppōe eē infinitū ɔn̄a
pbaꝫ. qꝛ nihil dr̄ nisi i ppōe Interea cū extra p
posicōēꝫ verbū sit iā infinitatū dicēdo nō currit
nō laboꝛat. ⁊ addaꝫ sibi verū subiectū dicendo
soꝛtes nō currit nō videꝫ ex h̄ auferri infinita°.
⁊ ḡ ſm h̄ videꝫ eē dr̄a inť istas ppōes soꝛtes n̄
currit vt ē de verbo ifinito. ⁊ de v̄bo negato. q̄a
pma videꝫ valē istā soꝛtes ē n̄ currēs. ⁊ scd̄a istā
soꝛtes n̄ ē currēs. sic̄ maīfeste tꝫ pe. hispanus in
tractatu de sinchategreumatib⁹. Ad qd̄ dd̄m. q̄
verbū infinitū gr̄a act⁹ genēal' que dēlinq̄t ne/
gatio auferēdo speciale ē nota eoꝝ q̄ dr̄r de alio
q̄ act⁹ pncipl'r exerceꝫ i ppōe ⁊ expmiꝫ ⁊ ḡ si ne°
sibi addaꝫ ip̄m fit negatū cū tales act⁹ ifinitari
n̄ pt. ⁊ ɔfirmaꝫ ista solucō p h̄. qꝛ si verbū i ppo
sicōe manēt infinitū sequēꝫ q̄ nūq̄ꝫ possꝫ vē di
ci de n̄ ente qd̄ ē ɔ ph̄m. seq̄la pbaꝫ. qꝛ de nō en
te nō pt vē pdicari affirmatio aliq̄ nisi q̄ ē de ei⁹
itellectū. h̄ tn̄ opoꝛtēt si i ppōe deberꝫ manē ifini

tū.exm̄ ē vt ista est falsa chimera ē nō currēs vel nō ꝯmedēs .q: ad illā seqret ꝙ chimera ē. hoc aūt nō oꝫ si negatō illa sit negās dicēdo chimera nō ē currens nō ē ꝯmedēs.ꝙ āt aliq̄ affirmatio q̄ ē de itellcū nō entꝫ pt de ipo pdicari .patꝫ q: ista est vā chimera ē chimera ⁊ chimera ē nō ens .ex q̄ ſm phm quarto methaphisice de dicim⁹ nō ens eē nō ens . In pticulari vero negatōne sicut cū dicim⁹ ē nō currēs ē nō albū sec⁹ ē q: i tali aliq̄d sbiacet ex q̄ ibi poit aliqd eē affirmatū ⁊ solū negat eē qd dā q̄no dicit.p.i fine pmi poꝝ ꝙ huic qd est esse nō eq̄le aliqd sbiacet sed huic qd est eē eq̄le nihil subiacꝫ. Dn ꝙ.p. dicit ꝙ vbū ifinitū dicit eq̄lit de ente ⁊ nō ente vult ꝙ iduit formā negatōis .alioquin nō pt h verificari. Ex q̄ ptꝫ etiā quare postea dr i secūdo h⁹ ꝙ enūtiacō ꝯstituit ex noie ⁊ vbo vl ex inomiabili ⁊ vbo vocans nomē ifinitū inoiabile nullā faciēs mētōeꝫ de vbo ifinito .licꝫ poāt aliquas ꝓpositiōes de pdicato infinito qs distinguit a negatis .q: i ꝓpositōe de pdicato ifinito solm̄ pdicatū materiale infinitat in ꝓpositōib⁹ vero negatis pdicatū formale negat qd nūq̄ infinitari pt. Ad istātiā vero ꝯ scām dicēdum si vbo ifinito addat subiectū amittit formā sue ifinitatōnis ⁊ negatio ifinitās iclusa q̄dāmō inter ptes vbi ⁊ ibi ligata rsilit ad actū negatōis quare tales ꝓpositōes sub forma sue enūciationis nō sunt ifinite sꝫ negatie sꝫ si volum⁹ ꝙ retineāt suā ifinitatē.oꝫ ꝙ vba resoluāt in verba sbstātiua ⁊ in sua pticipia. ⁊ tūc oꝫ negatōeꝫ p⁹ poni vbo sbstātiuo ⁊ an pti⁹ vt dicēdo ē nō currēs.est nō disputās. ⁊ sic p resolutōem q̄ explicatiōeꝫ facit ifinitacōis poni pt in ꝓpōne alit nō et sic q̄ ad actū suū spealē verbū in ꝓpōe ifinitat sicut extra ⁊ h vult pe.hys.in loco pallegato et sic necāriū est sp pdicto mō infinitacōem explicare qm̄ si sine tali explicatōe ⁊ resolutōe negatio ponat sp tenet negant ⁊ nūq̄ infinitāter alioqui oēs tales ꝓpōes eēnt dubie. ⁊ sp oportet distiguē an negatio eēt negās vel infinitās qd nō admittit vsus logicoꝝ. Et ista est mens boecij dicēt ꝙ vbū in enūciatōe nō manet infinitū ⁊ ꝙ verbū infinitū in orōne nō dr a vbo negatio. ꝙ aūt verbū infinitū fit negatm̄ in orōne.nō habet vt dicit albert⁹ a se.sed ab extremis q̄ actualr signtur i orōe verbū aūt pure negatiuū ex se hꝫ ⁊ hoc forte noluit attēdere pe.hys.in in sincathegreumatibus

Octauū dubiū. An verba obliq̄ sūt verba ſm dyaleticū. Solu⁹ vba obliq̄ sūt vba pteriti ⁊ futuri tpm et alioꝝ modoꝝ a mō indicatio ita ꝙ solū vba pn̄tis tpis idicatiui mōi dnr eē recta ⁊ vba vera. ⁊ reliq̄ casus vboꝝ ⁊ nō vera. Et hui⁹ cā nō est vt q̄dā dicūt ꝙ vnicuiq̄ inatū sit mag' p pn̄s q̄ ptēritū vl futuꝝ iterptari. sed cā est q: de re nihil pt iterptari p insuisse vel infore.sꝫ quicq̄d interptat de re de ea iterptat p ineē. et infuisse vel ifore sūt casus vbi ſm ꝙ vbū est ps enūciatōis siue iterptacōis. cui⁹ etiāꝫ rō est. q: vbū vt dicit donat⁹ signt agē vl pati q̄ ſm actū tpe mēsurant solū put sūt in pn̄ti tpe nō aūt in nūc q: in illo nō est mot⁹ i q̄ fundant actio ⁊ passio. q̄ p verba iportant. q: tū pteritū et futuꝝ dnr p respectū ad pn̄s si quidē pteritū est qd fuit pn̄s futurū aūt qd erit pn̄s ido ꝯuenient dnr vba pteriti ⁊ futuri tpis casus vboꝝ

Nonū dubium. Quare logic⁹ poci⁹ attendit declinatōes ſm mōs ⁊ tpa q̄ ſm psonas et nūeros . Dō⁹ q: declinatio ſm tps ⁊ mōs accidit vbo ſm ꝓpriū suū significatū qd est actio vel passio. q̄ signt p modū flux⁹ ⁊ fieri ⁊ ido cū tpe. Declinatio aūt q̄ fit per psonas ⁊ nūeros accidit vbo ſm agēcia l' paciētia q̄ sūt sbiecta actōnis vl passiōis. ſm scꝫ ꝙ ipm agēs vl paciens facit sermonē de se vl de alio vel ē id de q̄ fit sermo. ⁊ ſm h vbū ē pme scde vl tcie psone vl ipa agētia sunt vnū vel plura. ⁊ ſm h vbū est singular' vel plāris nūeri. Declinatio vero p mōs ⁊ tpa respicit ipam actōem vel passiōeꝫ ſm se. logicus aūt solū curat de mō indicatiuo q: p illū enūciat solū ꝯceptū mētis put est ver' l' falsus et ꝙ dicit pe. hys. ꝙ sola orō indicatia est vera vl falsa. Si dicas vba pteriti ⁊ futuri tpm idicāt bū verū vl falsuꝫ. ꝙ sunt rcā apd logicū. Dōm ꝙ omē vbū pteriti vl futuri tpis idicat veꝝ vel falsū inq̄ntū resoluit in verbū pn̄tis tpis p qd signtur aliq̄d ineē ⁊ nō infuisse vel infore. veꝝ tū est ꝙmulto maior' est obliq̄tas modi q̄ tpis. q: iste ſm oēs vere sūt adā pm⁹ hō fuit. antixpus erit. nō aūt ista vtinā eēm bon⁹ clericus

Decimū dubium. Utꝝ vba ſm se dcā sūt noia. Et videt ꝙ nō. q: verba ſm se dicta signt eē vel nō esse. ꝙ nō sunt q̄cūq̄ mō noia. pbatur de verb excepte actōis vt tonitruat grādinat. ⁊ sic de alijs. Dō⁹ sic q̄ ad mō ⁊ officiū significādi. q: signt aliq̄d determiatū. qd est officium ipi⁹ noīs. vn no⁹ dr q̄si notamē siue nota mētꝫ vn h vbū amo ſm se dictū idē signt ꝙ h nomen amor. ⁊ q̄n loq̄mur de h⁹ verbo amo ſm se loq̄mur de ipo tanq̄ de noie. sic ptꝫ cū dicim⁹ amo est vbū actiuū. ⁊ amor est no⁹ ei⁹. h ei ⁊ silia ondnt ꝙ vba ſm se dicta ⁊ nō p ꝯpōem ad sbiecta reflexa. accepta sūt vt noia. Cui⁹ pbatio est ſm albertū. q: qui pmo iposuit vbo tale vl tale no⁹ q̄ vocat amo l' lego. vel disputo simplia dictōe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

noiat vbū itēdit ɔstituē simplicē itellectū. vt scʒ tali noie siue dictōe vbū significet. ꝛ qui audit sic dicētē vl' noiātē verbū quiescit i tali itellectu simplici ꝛ āpli⁹ nō q̄rit. Si eni dicat verbū. ꝛ q̄rat. quale verbū vl' qd verbū ꝛ dicat amo vl' lego vl' disputo. verbū audiēs stati q̄escit. nō aūt q̄esceret nesciēs ꝙ amo determinati ꝛ certi vbi nomē ē q̄re p itelctū simplicē q̄escit in illo. verbū aūt p se sūptū vt dicit. p. i textu nōdū significat verū vl' fl̄m nō eni significat de re si est vel nō est p affirmatiōeʒ ꝛ negatōeʒ. Cu⁹ cā est qꝛ si verbū dʒ eē signū eē rei p affirmatione. vel nō esse p negationē. oʒ ꝙ actu ɔponat cū re cui⁹ esse ſm aliquē actū vel passiōem sig̃t. et tūc ꝓprie est verbū ſm officiū verbi. qꝛ ɔcipit ɔpōem determiatā ad id cui⁹ ē verbū. vñ ſm se sumptū nihil hʒ de sig̃ficatōe verbi sicut. p. probat p locū a maiori de verbo ē. qꝛ si aliqd verbū p se sumptū aliq̄d significaret maxie h verbū ē qd in omi verbo ɔcipit. sʒ si verbū est purū dixeris ipm significat quādā ɔpōeʒ ifinitā quā nō est. i. nō ɔtigit itelligē sine extremis siue ɔpositis vñ dicit auicēna si dr est nihil penit⁹ significat determiate. nisi addat sbale vel accn̄tale p̄dicatū dicēdo est aīal rōnale. est alb⁹ est mḡr ꝛ sic de alijs. Cui⁹ tū alia rō est. qꝛ ɔpositō mediū est ɔtigēs ɔposita. nō ɔtigit aūt cōposita nisi p rōem ɔpositoꝝ. cū ɔpōis rō a ɔpositis sumat. ꝛ iste ē verissim⁹ itellcūs lr̄e arestotil'. Alij tū dicūt ꝙ verba ſm se dcā sūt verba in re verbi in ifinitio accepta vt legē amare ꝛ sunt i vi noim iquātū subiicibilia sūt sicut notā. vt cū dr legere est bonū vel aliqd hmōi. sed p̄mū dictū est meli⁹. qꝛ est itellect⁹ phoꝝ. Sūt 3° alij q̄ dicūt cōformit cū alberto ꝙ verbū ſm se sumptū. i. extra orōem ē verbū formalit sicut i orone positū sed nō hʒ ɔpletū verbi officiū siue vbalē actū q̄ est significare ɔpōeʒ p̄dicati cū sbiecto. Ex q̄ ptʒ illud ꝙ s dcm est. s. ꝙ vbū extra orōem positū nō pōt ifinitari q̄ ad actum ɔpositiōis vbalis. qꝛ illa solū est finita in ꝓpōne. ꝛ sic negatio apposita vbo in orōe efficit ex ɔn̄ti negās ꝛ cū negatio p̄t verificari de ente ꝛ nō ente indr̄nter sequitur ꝙ vbū infinitū in esse p̄dicati sūptū indr̄nter dr de ente ꝛ de nō ente dicim⁹ eīn vere chimera nō currit. ꝛ sortes non currit qn̄ non tenetur negant. sec⁹ aūt eēt si tenētur ifinitant. qꝛ tunc tm̄ dicētur de ente vt ista falsa ē. chimera nō currit. i. chimera est nō currens qꝛ ad eā seq̄ret ista chimera ē. Ad obiectū in oppo^m dōm ꝙ p̄dicta vba nō hn̄t h inquātū verba. sed inquātuʒ sunt expete actōis ac p h° excludētia certa supposita. ꝛ eodēmō dōm ē de verbo p̄me ꝛ scdē pso naꝝ q̄ eē vl' nō eē sig̃nt inq̄ntū in suo significato psonā agentē determiant.

Undecimdubium Est ꝓpter quid logicus tm̄ determiat de duab⁹ ptib⁹ orōis scʒ de noie ꝛ de verbo. Do° alberti. qꝛ iste due ptes sufficiūt ad interp̄tandū veꝝ l' falsuʒ i mēte ɔceptū. Alie vo solū sunt de bn̄ esse ꝛ ḡ logic⁹ nō appellat eas cathegreumaticas sed sincathegreumaticas. i. ɔsignificatias. significatiuum hoc solū est qd sig̃t ens vel esse rei. Ens de quo aliq̄d dr esse aūt qd dr de alio p̄mū significatur p nomē secūdum vero per verbum

Oratio aūt est vox significatiua. cui⁹ ptiū aliqd significatiuū est sepatim. vt dictio. non vt affirmatio. Dico aūt vt ho significat aliq̄d. sed nō qm̄ est aut non est. sed erit vel affirmatio vl' negatio si qd addat. sʒ nō vna nois sillaba. nec i h q̄de qd est soꝛex rex significat. sʒ vox ē nūc sola. In duplicib⁹ vero significat quidē. sed nō ſm se. sed quēadmodū dcm̄ est. Est aūt orō ois q̄dē significatiua nō sicut instrumentū sʒ queadmoduʒ dcm̄ est ſm placitū. Ennunciatia vero nō ois sed in q̄ veꝝ vl' falsuʒ est. nō āt in oib⁹. vt dep̄catō q̄dē est orō. sʒ neq3 vera neq3 falsa. ꝛ cetere quidē. relinquātur retbořice ei vl' poetice ɔueniētioꝛ ɔsideratio ē. Enūciatiua vero p̄ntis speculatiōis est

Oratio ē vox significatiua. Istud est q̄rtuʒ capl'm p̄mi tractat⁹ in q̄ determiat de orōe. Et diuidit i duas ptes p̄ncipales. In p̄ma pte ponit diffinicōʒ orōis. in scd̄a pte declarādo diffinitōem remouet q̄dā dubia ibi. Dico aūt q̄ ad p̄mū dicit ꝙ orō est vox significatia cui⁹ ptiuʒ aliq̄d est significatiuū sepati. vt dictio. nō aūt vt affirmatio. Tunc ibi. Dico autem. In hac pte. p. declarat p̄dcām diffinitōem mouēdo ꝛ remouēdo q̄dam dubia. Et p̄t diuidi i q̄nq3 ptes ſm ꝙ q̄nq3 remouet dubia scd̄a ibi. Sʒ nō vna nois sillaba. tercia ibi. In duplicib⁹ vero. q̄rta ibi. Est āt orō ois. q̄nta ibi Enūciatiua. Quo ad p̄mā ptē dicit sic. ego dico. i. statim dictū expono. scʒ p ptes orōis significāt aliq̄d sepate. sicut homo aliq̄d significat sed nō qm̄ est vl' nō est. i. nō significat vt orō affirmatiua vl' negatia q̄ꝝ p̄ma sig̃t eē scd̄a nō esse

Tunc ibi. Sz nō vna nomis syllaba.
Remouet du^m scōm dicēs. ex q̄ dictū ē q̄ ptes
oɫōis sepate a toto sigficāt aliq̄d vt dictio. pos
sit aliq̄s putare q̄ q̄libet ptes oɫōis etiā remote
scz q̄ sunt lr̄e ꝛ syllabe significarēt sepate a toto
vt dictio. Ad q̄d dr̄. p. q̄ vna syllaba nois sim
plicis n̄ significat. quēadmodū ptz i h̄ noīe so
rex. vbi rex nihil significat. sed ē sola vox. s. sine
significacōe. Tunc ibi. In duplicibus
Hic remouet 3^m du^m. q̄r possit aliq̄s putare q̄
idē iudiciū simplr̄ esse de ptib⁹ nois cōposite fi
gure ꝛ simplicis figure. mdz ḡ dr̄ q̄ nō. q̄r i du
plicib⁹. i. i noib⁹ cōposite figure. ps sepata ali
q̄d significat sz n̄ s̄m se. sz quēadmo^m dictū est
sepe i ca° de noīe vbi dc̄m fuit q̄ ps sepata a to
to i tlib⁹ noib⁹ n̄ significat idē q̄ p⁹ i cōposicōe
Tūc ibi Est āt oɫacō Hic remouz q̄rtuz
du^m addēdo diffinicōi vnū mēbrū ꝯ opinionē
platōis vt dr̄ boeci⁹. q̄ volebat q̄ oɫacō signi
ficaret naturalr̄ ꝛ dr̄. q̄ oɫō ois ꝓcerto ē signifi
catia nō sic instrumētū naturalr̄. sz s̄m placitū
quēadmo^m dictū ē. s. supi⁹ de noīe ꝛ v̄bo q̄ sunt
ptes ipi⁹ oɫacōis. Tūc ibi Enūciatia vo.
Hic remouz q̄ntū du^m. possz ei aliq̄s dubitare.
an ois oɫō eēt enūciatia. Ad q̄d dr̄ q̄ nō. sz so
lū illa i q̄ ē verū l̄ fl̄m. verū āt l̄ fl̄m nō ē i q̄libet
oɫōe. q̄r dep̄catia oɫō quedā ē ꝛ tn̄ nz ē v̄a nz fl̄a
Questio ē vtrū gen⁹ enūciacōis oɫō
cuius aliquid ptium sepatim sigficat vt dictio
nō āt vt affirma°. sit vox sigficatia ad placitū l̄
naturalr̄ sic ꝯtut̄ naturalr̄ istr̄^m. Ar p° ꝯ q̄si
tū q̄ oɫō n̄ sit vox. q̄r idē ē vox ꝛ vna vox. sz oɫō
n̄ ē vna vox. ḡ oɫō n̄ ē vox. mioɫ ꝓbat̄. q̄r oɫō ē
ꝯstituta ex noīe ꝛ v̄bo q̄ sūt due voces. l̄ si sit i
pfecta. ex duob⁹ noib⁹ Scd̄o sic oɫō n̄ ē vox
significatia. ꝓbat̄. q̄r illd̄ n̄ ē significatiū q̄d n̄
ē istitutū ad significādū. sz oɫō nō ē istituta ad
significādū. sz solū simplex dictio. igit̄ n̄ ē vox
sigficatia. Etiā i ill̄ pticul̄ cōueit oɫō cū noīe ꝛ
v̄bo. ḡ sup̄flue repetit̄ i ista diffinicōe. Ter°
nō sigficat ad placitū sz naturalr̄ ꝓbat̄. Qr oē
instr^m ꝯtut̄ naturalr̄ ē naturale. sz oɫō ē instr^m
ꝯtut̄ natural̄. ḡ oɫō significat naturalr̄. ꝛ n̄ ad
placitū. mioɫ ꝓbat̄. q̄r ē instr^m ꝯtut̄ int̄ptatie
q̄ explicat alijs suū ꝯceptū. Quarto sic. ptes
oɫōis sūt lr̄e ꝛ sillabe ꝛ tn̄ ille nl̄ sigficāt igr̄ ma
le dr̄ c⁹ ptiū aliq̄d sigficatiū ē sepatim. Qui
tō ptes oɫōis nō tm̄ significāt vt dictio. sed etiā
vt affirma°. sic pz de ptib⁹ hypotetice ꝓpōis.
q̄ sūt affimacōes ex q̄ sūt catheoɫice ꝓpōes. vt
soɫ. currit ꝛ plato mouet̄. Sexto nō dr̄ i dif
finicōe q̄ ptes oɫōis n̄ significāt vt nega° ḡ icō
uenient dr̄ q̄ n̄ significāt vt affirma° cū idē iudi
ciū videat̄ eē de vtrisq̄z. In oppositū est
phūs i tex. ꝛ poit̄ iste discursus. Ma
ioɫ. Oɫō i ꝯmuni accepta ē ex duab⁹
vocib⁹ significatis itegra i quaꝝ qua
libz manz qualitas ꝓpa. a qua ē nois
tl̄is ipositio. disticta. Mioɫ. Hec s̄m
potioɫē sui spēm. ē intellcūs cōponē
tis ꝛ diuidētis irascibil̄ aut appetit⁹
ꝛ ꝯcupiscibil̄ oɫganū. s̄icacōez matia
lit̄ trahens a suis ptib⁹. noīe ꝛ v̄bo q̄
sūt ad placitū significatie voces. enūz
ciacō vo ē ei⁹ potissiā spēs i qua verū l̄
fl̄m ē vt iq̄t Aristo. caz a dep̄catis ꝛ a
lijs oɫōib⁹ p h̄ distinguēs. Cōclusio
Igit̄ gen⁹ enūciacōis oɫō bn̄ diffinit̄
hoc mō ē vox significatiua cui⁹ ptiū
aliq̄d ē significatiū vt dictō. n̄ āt vt af
firmatio. Ista maioɫ ꝓbat̄. q̄r oɫō ꝯit̄ accep
ta extēdit se tā ad oɫōem pfectā q̄z ipfectā. ꝛ sic
inteḡt̄ ex duab⁹ ptib⁹ siue vocib⁹. Qr si sit pfec
ta integrat̄ ex noīe ꝛ v̄bo. si v̄o ipfecta ex duob⁹
noib⁹. Exē^m p̄mi. vt hō currit. scd̄i vt hō albus
Et q̄libz ptiū i oɫōe retinz suā ꝓpriā q̄litatē a
q̄ imponit̄ sibi nomē. Quia i hoc differt oɫō
a noīe cōposite figure in quo nō retinet quelibz
ps ꝓpriā qualitatē. sz vna ē q̄litas coɫn̄dens
toti nomi cui⁹ ē exē^m. vt h̄ nomē equiferus im
positū ē a feritate iexistēte l̄ imixta nature eq̄ne
ꝛ nō a duab⁹ q̄litatib⁹. ꝛ ḡ ptes a toto sepate n̄
significāt idē q̄d i tota oɫōe significabant. In
oɫōe v̄o sūt due q̄litates coɫn̄tes duab⁹ ptib⁹
distict̄ sic ptz cū dr̄. hō currit Mioɫ ꝓbat̄
q̄r potioɫ spēs ei⁹ ē oɫō pfecta. Vn̄ p̄ma sui di
uisione diuidit̄ oɫacō in pfectā ꝛ in impfectaz.
Perfecta v̄o est oɫganū siue instrumentum ex
plicans passionem vel appetitus irascibilis si
cut facit oratio impatiua. vel appetitus cōcu
piscibilis sicut optatiua. vel conceptum ipius
intellectus sicut indicatiua q̄ postea vocat̄ enū
ciacō. Trahit āt significacōez suā materialr̄ ex
ptib⁹ suis noīe ꝛ v̄bo q̄ iuxta supi⁹ dcā sūt vo
ces significatiue ad placitū. quia institutio p̄
mi imponentis non fuit circa oɫacōez. sed circa
simplices dictiōes. Cui⁹ cā ē. q̄r hita significa
cōe ptiū facile ē ꝯstituē ex eis oɫacōz. ergo non
oportuit primū instituentē circa oɫacōis signi
ficacōez gerē curā. cū etiā totū capit materialr̄
esse ex suis partibus. ꝛ nō sit aliud q̄z ptes sue

simul sumpte. Illa tñ ꝑticula ad placitũ non
addit̃ in diffinicõe sꝫ in eꝰ declaratõe. qꝛ in dif
finitõe nõ ponũtur ꝓprie nisi ea q̃ immediate
cõueniũt diffinito. significare autẽ placitum
plus cõuenit orõni ex suis ꝑtibus qꝫ ex seipa.
significare ṽo cõuenit orõni inq̃ꝫtuꝫ prio refer
tur ad conceptũ cõplexum ipius intellectꝰ que
vocatur significatio formalis. huius autẽ ora
tionis ꝑfecte vt .p.h. habet in suis summulis
sunt multe species inter quas potissima est orõ
enũciatiua in qua est verum vel falsum sicut i
signo ꝑ quod differt ab alijs orõibus dꝑcatia
optatia et inꝑatia q̃ veꝝ vl' falsuꝫ nõ significãt
vnde cũ iudiciũ rationis ꝑfecte non exprimãt
ꝑfectũ sensuꝫ in animo auditoris non gignũt
nõ eñ potest vox plus alteri manifestare qꝫ sig
nificat cũ sit nũcius intelligẽcie eius qui voceꝫ
format. Et quia in calce huiꝰ minoris dicitur
ꝙ enũciatio distinguitur ab alijs ꝑ significare
verum vel falsum Ideo notandum est ꝙ quīqꝫ
sunt species orationis perfecte scilicet enũciatia
deprecatiua. inꝑatiua. interrogatiua. ꝛ voca
tiua. non ꝙ nomen vocatiui casus per se sit orõ
vocatiua cũ nihil ꝑtium eius sit significatiũ se
peratim. sed per vocatiuũ excitatur animus au/
dientis ad attendendũ. fit autem talis oracio
quãdo cum vocatiuo coniũgitur aliquod ali
ud significatiuuꝫ vt dicendo. o beatisime ihero
nime. Et haruꝫ orationuꝫ sufficiencia potest
sic sumi. qꝛ oratio est significatiua cõceptus cõ
plexi intellectualis. hoc autem cõtingit perfecte
et absolute exprimendo verũ vel falsum. ꝛ hoc
ꝑtinet ad orationem enũciatiuã verũ qꝛ ratio
nis est nõ solum veritatem rei in se cõtinere sed
etiã ẜm suum cõceptum alias dirigere ꝛ ordi/
nare. ideo ꝯtingit conceptũ significari vt est ali
oruꝫ directiuus Et hoc contingit tripliciter. ꝓ
mo inq̃ꝫtum alius concipit aliuꝫ dirigere ad h̃
ꝙ attendat mente ꝛ hoc fit per orationem vo/
catiuã vt respõdeat voce. ꝛ h̃ scd̃oꝰ ꝑtinꝫ ad ora
tionẽ interrogatiuã. vt dicendo iohãnes quid
facis tu. tercio vt exequatur ope. ꝛ hoc fit du/
pliciter. qꝛ vel est superioris ad inferiorem ꝛ sic
est oratio imꝑatiua. qꝛ superiores imꝑant infe
rioribus sicut cũ dicimus petre fac tu ignẽ. aut
est inferioris ad superiorem. ꝛ sic est deprecatia
ad quam reducitur optatiua. qꝛ respectu superi
oris homo nõ habet vim motiuam nisi per ex/
pressionem sui desiderij. sicut cũ dicitur suppli
co vobis vl' vtinã haberẽ hoc. cũ igit̃ in his
vltimis q̃ttuor differentijs nõ de directo signi
nificetur conceptus intellectus in quo est veꝝ

vel falsum ꝯñs est ꝙ sola ꝓma que dicitur enũ
ciatiua est hic principaliter intenta. ꝛ hoc etiaꝫ
ex eo. qꝛ consideratio huius libri ordinatur di
recte ad scientiam demõstratiuaꝫ in qua animꝰ
hominis inducitur ad consensum veritatis ex
his que sunt propria rei ad hoc antẽ sola enũ/
ciatiua oratio deseruit ꝛ ideo relinquit alias in
quibus queritur assensus auditoris nõ solum
per ea que sunt ꝓpria rei sed etiꝫ per dispositões
audientis q̃ñ rethores ꝛ poete nituntur audi
tores ad aliquas passiones prouocare quibus
disponantur ad ascensum eoruꝫ q̃ proponunt
et ad hoc deseruiunt oẽs orationes predicte q̃/
bus ordinatur audiens ad aliquid credenduꝫ
vel agendũ ꝑtinẽt etiã he ad cõsiderationeꝫ gra
matice pro vt in eis consideratur cõgrua vocũ
constructio ¶ Conclusio sequitur ex premissis
et ꝓmo supponitur in ea ꝙ oratio est genus e/
nunciationis cuius suppositi ratio est. qꝛ om/
nis enunciatio est oratio. sed nõ omnis oratio
est enunciatio. qꝛ oratio imꝑfecta non est enun
ciatio vt homo albus. Subditur diffinitio
que est. oratõ est vox significatia cuiꝰ partiũ ali
quid significatiuũ est vt dictio non autẽ vt af/
firmatio in qua primo dicitur vox significatia
quia oratio conponitur ex partibus significati
uis que sunt nomen ꝛ verbum a quibus dictũ
fuit significationem trahit Et licet diffinitio
ista omni orationi aliquo modo conueniat
tamen per attributioneꝫ quã exigit ordine doc
trine conuenit illi soli orationi que est genus
enunciatiõis sicut vult iohẽs gramaticus ꝛ do
minus albertus que est oratio perfecta ꝛ hoc vi
detur inuere. phs in eadem cum dicit ꝙ partes
aliquid significant vt dictio non vt affirmatio
Dicitur autem cuius partiũ aliquid significa
tiuum est. non auteꝫ cuius partes ẜm boetiuꝫ
et albertum quasi velit. p. significare ꝙ non est
necessarium ꝙ nullius orationis pars signifi/
catiua sit vt affirmatio. quia istius orationis
si sol lucet dies est. partes significant vt affir/
matio. sed vult ꝙ partium orationis aliqua sig
nificatiua est vt dictio non vt affirmatio. ꝛ
sic ista diffinitio conuenit orationi hypotetice
cuius si aliqua pars est affirmatio. tamen aliq̃
pars est etiam simplex dictio. quia hypotetica
conponitur ex cathegoricis que conponuntur
vlterius ex simplicibus dictionibus. quidq̇d
autẽ ꝑꝑtis est etiã pars totiꝰ est. et sic alique
eius partes significant vt dictio id est signifi/
cant simplicem conceptum intellectus Dictio
autem equiuocum est. quia vno modo signifi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cat ꝓnūciatōez cuiuslibet dictōis nois vel verbi. Dictio etiā est enūciatiua affirmatiua alicuius de aliq̄. Et vt hanc multiplicitatē restrigat phs dicit ⁊ nō vt affirmatio. ⁊ supplendū est. vel negatio q̄ se habet ad affirmationē ex additōe. ⁊ ideo si nō significat ꝑs orōnis vt affirmatio manifestū est ꝙ nō vt negacō. Cū autē dr̄ ꝙ partes orōis significant aliq̄d vt dictio nō est intelligendū de quibuscūq3 ꝑtibus orationis sed solū de illis q̄ de directo ⁊ ꝑ se veniunt in constitutōez totius orōis. vt sunt dictiones ꝑfecte sc3 nomen ⁊ verbū. syllabe ṽo que sunt ꝑtes partiū nihil significāt separate quēadmodū articulate. ꝓbat phūs in tex.

Ad obiecta in oppositum Ad primum est dicendum. ꝙ licet oratio non sit vna vox incōplexa. est tamen vna vox complxa.

Ad secundum dicenduz est. Licet oratio non sit instituta ad significandum primo et ꝑ se. est tamē instituta ad significandū ratione suarum partium. Et ad confirmationē dicendū est. licet in illis ꝑticulis cōueniat orō cū noīe ⁊ ṽbo. tn̄ ad remouēduz dubiū repetūtur cōueniēter in diffinitōe ipius orōnis

Ad terciū est dicēduz ꝙ duplex est instrumētū virtutꝫ naturalis sc3 imediatū. sic pulmo guttur lingua. ⁊ mediatū. Instrumētuz immediatū virtutꝫ natural' est naturale. nō autē instrumētuz mediatū quale est oracō. que ꝑ predicta instrumēta naturalia formaṫ. Et h̄ mō errauerūt platonici. putātes orōnez esse immediatū instrumētuz ṽtutis naturalis cū tm̄ sit effectus natural'. aut quō in sili virtutis motiue naturalia instrumēta sunt organa motus. sicut manus. brachia. pedes. quibꝰ vtiṫ ad ꝓductōez effectuū artificialiū sicut em̄ faber mallio artificiose facto vtiṫ ad formatōez cultelli. ita p̄t ratio vti orōe ⁊ eꝰ partibꝰ tamq3 instrumētis artificialibꝰ. Etiā ipa vis interp̄tatiua nō est pure natural'. s3 potiꝰ rōnalis. Iux̄ hoc notandū ꝙ virtꝰ interp̄tatiua ẜm damascen̄. accipiṫ dupl'r. Unoᵒ ꝓ virtute motiua. ⁊ h̄ mō amittiṫ q̄n3 in his sc3 q̄ nō p̄nt loqui. vt i mutis. ⁊ q̄ ad distinctōez in drallis ⁊ blesis. ⁊ sic p̄t dici natural' vel potiꝰ aīalis. Alioᵒ capiṫ ꝓ rōe interiꝰ sermonē disponēte. ⁊ postea ꝑ voluntatē imꝑante ṽtuti motiue. vt moueāt organa locutōis ad formatōez vocis ⁊ orōis. ⁊ h̄ mō amitti nō p̄t nec est natural' s3 rōnalis. q̄re nō opoz3 orōez siḡre natural'r s3 ad placitū. Et h̄ phūs volēs innuē dicit. ꝙ orō nō ẽt vt instrumētuz. ex q̄ instrumētuz siue fuerit naturale. siue artificiale. ꝓprie est ordinatū ad vnū. ⁊ nō ad aliud. vox āt litterata siue articulata siue sit dictio siue orō nō est ad vnū. q2 qd̄ in vno ydeomate ẽt vnū in alio forte ẽt aliud vel nihil. quō betha in latino ẽt herbā. apd̄ grecos ṽo lr̄a3

Ad q̄tū q̄ntū ⁊ sextū dictū ē in decla. ꝯclu.

Incidūt dubia Primū est. Quare nō ponit in diffinitōe orōis phs illas ꝑticulas sine tp̄e vel cū tp̄e. Solucō. q2 significare cū tp̄e n̄ cōuenit oī oracōi. q2 nō oī oracōi impꝑfecte cui aliq̄ mō cōuenit ista diffinicō. ⁊ significaē sine tp̄e nō cōuenit ꝑfecte orōi ex q̄ includit verbū qd̄ cū tp̄e ẽt. ⁊ ḡ omittit illas ꝑticulas. cū neutra ear̄ cōueniat enūciationi.

Secūdū dubiū ē. An orō bn̄ supponaṫ h̄ diuisa ī indicatiuā imꝑatiuā dep̄catiuā optatiuā. cū tn̄ talis diuisio sumpta sit solum ẜm vnā ꝑtez orōis. q̄ est verbū. ⁊ nō ẜm aliaz que est nomē. Solucō sic. q2 verbū in orōnis cōstitutōe h3 se ꝑ modū forme. ⁊ h̄ loquendo de orōne ꝑfecta q̄ est hic ꝓncipal' diffinitū noꝰ ṽo in rōne materie. ⁊ potius sumūṫ mēbra diuisionis ex ꝑte verbi q3 ex ꝑte ipius noīs cū actus sit qui distinguit ⁊ separat.

Terciū dubiū ꝓpter qd̄ logicus solū intendit de orōne enūciatiua q̄ est indicatiā. rethor autē ⁊ poeta alias ꝯsiderat orōes. Solucō. q2 logica solū deseruit intellectui ex̄ns sciētia rationis. q̄i regulatiua actꝰ rōnis. ⁊ ḡ illa orōne vtiṫ que ver̄ vel falsuz in mēte cōceptuz explicat: Rethor ṽo ⁊ poeta intendūt ꝑsuadere inclinādo aīm iudicis ad supplicatōz rei. vel actoris. inducēdo in āmiratōez ⁊ stuporē rei ꝓposite. ꝯcitādo desideriū. ḡ alijs vtūtur orōibus. de q̄bus supra in declaratōe cōclusionis.

Quartū dubiū An diffinicio enūciatōis quā phūs innuit in tex. sit cōueniēs ⁊ bona. ⁊ videṫ p̄io ꝙ nō. q2 pe. hys. diffinit enūciatōez dicēs est orō ver̄ vel falsuz significās indicādo. vnꝰ āt rei vna tm̄ erit diffinicō. ḡ nō videṫ ista valere. Scd̄o pe. hys. diffinit ꝓpōem que videṫ esse aliud ab enūciatōe. ḡ incōuenienter aresto. noīat diffinitū istꝰ diffinitōis. Tercō in hac diffinitōe nō dr̄ indicādo. igiṫ hec ē diminuta. vl' pe. hys. suꝑflua. Soᵒ sic. q2 iux̄ dicta in ꝯcl'oe enūciatio diffiniṫ ꝑ genꝰ suū qd̄ est orō. ⁊ ꝑ drn̄a3 q̄ ab oībus alijs drt̄ orōibus. in q̄bus nō est ver̄ vel falsuz sicut in enūciati

Ad primū obiectū ī oppositū Qua orōe dōm ꝙ ꝓpō ⁊ enūciatio ī re cōueniūt ⁊ sbiecto siue materiał'r. drn̄t tn̄ formał'r. q2 dr̄ enūciatio inq̄ztū referṫ ad ꝯceptū ver̄ l' f'lm. itellc̄ns ꝯponēt̄ ⁊ diuidēt̄. q̄re ꝯueniēt ꝑ ve. ⁊ fal. dif.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sed dicitur ppositio inquantum ponitur in for/ sillogistica seu argumentatiua ad inferendum conclusionem cuius noticia queritur ex ppositis propositionibus. et hoc modo diffinitur a philozopho in primo priorum. et diffinitur per affirmatiuum et negatiuum. Sed hanc diffi/ nitonem non attendit Petrus hyspanus no/ minans enunciationem nomine propositonis quo nomine comuniter vtuntur logici. Diffi/ nitio nihilominus hic posita coincidit cum ea quam ponit petrus hyspanus. Quia idem est dicere. propositio significat verum vel fal/ sum. et verum et falsum sunt in propositione si/ ue enunciatione. Quia non vult aliud signi ficare Petrus hyspanus quam quod propositio sit si/ gnum representans verum vel falsum. Et hoc idem insinuat philozophus cum dicit quod verum et falsum sunt in enunciatione. quia intelligitur sicut in signo. Quod satis innuit cum distin/ guit enunciatiuam orationem ab alijs puta de precatiua. imperatiua. optatiua etc. Et per hoc patet solutio ad alia obiecta.

Sequitur nunc textus

Est autem vna prima oratio enunciatiua affirmatio. deinde negatio. alie vero coniunctone vne. Necesse est autem omnem orationem enunciatiuam ex verbo esse vel casu verbi. Et enim hominis ratoi si non est. aut erit. aut fuit. aut aliquod huiuscemodi addatur nondum est oratio enunciatiua. quia significat vnum esse vnius rei. Quare aut vnum quiddam est et non multa. animal gressibile bipes. neque enim eo quod partes propinque dicuntur vnum erit. Est autem alterius hoc tractare negocij. Est autem vna oratio enunciatiua que vnum de vno significat. vel coniunctione vna plures autem que plura et non vnum. vel inconiuncte Nomen ergo et verbum dictio sit sola. quoniam non est dicere sic aliquid significantem voce enunciare. vel aliquo interrogante vel non. sed ipso proferente. Harum autem hec quidem simplex est enunciatio vt aliquid de aliquo vel aliquid ab aliquo. Hec autem ex his composita velut oracio quedam est iam composita. Est autem simplex enunciacio vox significatiua de eo quod est aliquid vel non est. quemadmodum tempora diuisa sunt. affirmatio vero est enunciacio alicuius de aliquo. negacio vero alicuius ab aliquo.

Est autem vna prima oracio enunciatiua Hic p. incipit secundum tractatum secundum vnam lecturam textus. et secundum aliam. capitulum secundum secundi tractatus. in quo phs innuit tres diuisiones ipsius enunciationis Prima est. quedam est enunciacio vna. quedam plures. Et istius diuisionis ponit tamen vnum membrum per quod satis dat intelligere alterum cum dicit in littera. Est autem vna prima oracio enunciatiua. et subintelligitur alia plures. Secunda diuisio est. vnarum alia est affirmatiua. alia negatiua. et illam ponit in textu cum dicit. est autem vna prima enunciatiua oracio affirmatio. deinde negacio. Tercia diuisio est enunciationum vnarum alia est vna simpliciter. alia est vna coniunctione. et istius diuisionis etiam ponit tamen vnum membrum in quo intelligitur reliquum Et ista videtur esse intencio arestotelis licet propter breuitatem verborum simul et difficultatem textus diuersimode legatur littera.

Tunc ibi Necesse est autem. Hic phs remouet vnam dubitationem dicens quod necesse est omnem orationem enunciatiuam esse compositam ex verbo vel casu verbi. i. verbo obliquo. Et hoc probat phus dicens si aliqua oracio sine verbo esset enunciatiua hoc maxime videretur de diffinitione que inter omnes orationes sine verbo sumptas videretur magis perfecta. sed hoc non. quia si diffinicioni non addatur est aut erit. aut fuit. aliquid huiusmodi nondum est oracio enunciatiua. Dicit autem vna et non multa est hec diffinicio dicendo animal gressibile bipes. non est ex eo quia partes talis diffinitionis sibi inuicem propinque sunt secundum situm sine aliqua media coniunctione. ex eo quia vel continua prolatione prolate sunt. sed est ex natura rei. quia vnam rem significant. sed istud tractare spectat ad aliud negotium scilicet ad methaphisicam vbi tractatur de vnitate diffinitionis.

Tunc ibi Est autem vna oratio enunciatiua Hic phs declarat membra prime diffinitionis. Et diuiditur in duo. quia primo facit hoc. Secundo remouet vnum dubium ibi Nomen ergo. Quo ad primum dicitur quod enunciatio vna est que vnum de vno significat sine coniunctione. sicut cum dicitur homo est animal. Alia vero est coniunctione vna. que plura de vno. vel vnum de pluribus vel plura de pluribus significat mediante coniunctione. vt sortes currit et disputat. vel sortes albus et musicus currit. vel sortes albus et musicus currit cantat legit et disputat.

plures at vocat enūciatio in q̄ plura dicūtur de vno. vel vnū de pluribꝰ. vl' plura de pluribꝰ inco iuncte. i. sine piūctōe media. vt sortes est albus musicus chitaredus. vel sortes albꝰ musicus cithāredus currit. vel sor. al. musi. citha. currit disputat legit. Alij vo exponūt textū sic dicētes. q piūcte sunt orōes q̄ vna cōtinua platōe pferūtur. incōiuncte q̄ vt plures pferūt cū discōtinuatōe platōis signātes h̄ p punctuz suspensiuū. sz pria expō textus coior est.

¶ Tunc ibi. Nomē ergo ⁊ verbum. Dic. p. remouet dubiū dicēs. q ex iā dictꝫ seqtur q nomē ⁊ verbū sic se hn̄t q vnūquodqꝫ illoꝝ ē sola dictō. vn̄ licꝫ enūciatō nō est sine nomine ⁊ vbo. solo tn̄ noīe vel solo verbo nunq̄ fit enūciatio. qꝫ nō ptigit noīe ⁊ verbo simplici aliqd enūciare siue enūciatiue pferre. siue h̄ pferat aliqs aliq̄ interrogāte. sicut si aliqs qreret. disputat ne plato. vl' currit ne sortes. ⁊ rn̄r currit vel disputat nō est h̄ qd rn̄r orō enūciatiua: vel etiā si pferat h̄ apud seipm nō interrogatus non ḡ p verbū simpl'r fit enūciatiua orō. qꝫ simplici intellectu nō pt aliqd enūciari de alio. sz solū vbi aliqd affirmat de aliq̄. vel negatur ibi aliquid enūciatur.

Tunc ibi. Harū autē. Dic. p. subdiuidit enūciatōes vnā sicut supius di. q harꝫ enūciationū vnaꝝ qdaꝫ est enūciatio vna simplicit. q̄ enunciat aliqd de aliq̄. vel aliqd ab aliq̄. primū fit in enūciatōe cathegorica affirmatiua. secūduꝫ fit in cathegorica negatiua. Exeplū primi est. vt hō currit. scdi vt hō non currit. Alia vo q̄ etiā vna est. cōposita est ⁊ cōiuncta ex his et talis vocat hypotetica ex q̄ etiaꝫ fit syllogismus hypotheticus.

Tunc ibi. Est autē simplex enunciatio. Dic. p. resumit diffinitōeꝫ enūciatōis vnius di. q enūciatio vna simpl'r est vox signs esse vl nō esse. quēadmodū tpa diuisa sunt. i. sm tps pns pteritū vel futurū. Et istiꝰ vna ps ē affirmatio. q̄ est enūciatio alicꝰ de aliq̄. ⁊ alia ps est negatio. i. orō negatiua q̄ est enūciatio alicuiꝰ ab aliq̄. Et ita. p. hic innuit iteꝝ enūciationis in affirmatiuā ⁊ negatiuā

Questio vtꝝ enūciatio penes eꝰ sbaꝫ bene diuisa sit i plures ⁊ vnā. ⁊ hec in vnā simpl'r ⁊ piunctōe sicut vna simpl'r i affirmatōꝫ ⁊ negatōꝫ q̄litatiue. Et videt pmo q nō. qꝫ pria diuisio enūciationis ⁊ penes eꝰ subaꝫ sm pe. his. est in cathego. ⁊ hypotheti. igit inconueniēter diuidit in vnā et plures. Scdo sic. hic est enunciacō. hō est aial rōnale. ⁊ tn̄ nō est vna nec plures. igit diuisio nō est bona. Scda ps an̄tis pꝫ. qꝫ nō est vna ex q̄ ibi plura pdicantur genus scꝫ ⁊ drn̄a nec plures. qꝫ ibi pdicatū est diffinicō. q̄ nō includit plura vt hmōi ¶ Tercō sic. ista canis ē corpus nec est vna nec plures. igit ⁊c. Nō primū qꝫ subiectū est ibi terminꝰ equocꝰ. Nec scdm. cū ibi pdicet vnū de vno ¶ Quarto sic. hō albꝰ currit. nec ē vna nec plures. nō primū cū subiciātur ibi plura etiā realiter distincta. nō secūdū. qꝫ accns ⁊ suū subiectū faciūt vnū nūo. Quito sor. ⁊ plato currūt nō est vna nec plures. nec ista. sor. vel plato currit. nec ista. omne aial si est rudibile ē asinus. nec ista. si so. cur. sortes mouet. ḡ nō videt bona ¶ Sexto videt q enūciatio vna nō diuidat i vnā simpl'r. ⁊ vnā cōiunctōe. qꝫ cōiunctio siue fuerit copulatiua siue disiūctiua est nota diuersitatꝫ drns in h̄ a vbo substantiuo. ḡ nō est enūciatio aliq̄ vna cōiunctōe ¶ Septio nō diuidit cōueniēter penes eius q̄litateꝫ enūciacō simpl'r vna in affirmatiuā ⁊ negatiuā. qꝫ vl' tal' diuisio esset generis in suas spēs. vel analogi in sua allegata. nō primū. qꝫ spēs dn̄t esse coeque sub suo genere sꝫ affirmacō pꝰ est negatōe. vtꝫ p phm. q enūciatio vna prio est affirmacio. deinde negatio. nō scdm. qꝫ eq̄liter videt rō enūciatōis eis puenire q̄ est. enūciatio est orō sns veꝝ vel falsuꝫ. Cōfirmat affirmacō ⁊ negacō hn̄t se sicut habitus ⁊ puacō. ḡ nō sunt enūciatōis spēs. Etiaꝫ affir. ⁊ negacō sunt dre. ḡ male assignt p spēbꝰ

In oppositū est. p. in tex. ⁊ ponit iste discursus. Maior. In qualibet orōe enūciatiua de noīe dr verbuꝫ. vel plura de pluribus mediāte copula. vl' de vno sbiecto plura pdicata. aut viceuersa. vel de pluribꝰ plura sine quacūq̄ cōiunctōe media. Minor. Est duplex copula. cōiungēs extrema i enūciatōe vna. quaꝝ pria ē vbalis. scda vo sincathegreumatica siue piunctōnalis. pria piungit pdicatuꝫ sbiecto in cathegorica dicens esse. vel nō esse negatōe int media ¶ Cōclusio. igit penes eꝰ sbaꝫ enūciatō diuidit i plures ⁊ vnā. ⁊ hec in simpl'r vnā ⁊ coniunctōe. vna vo simpl'r in affirmatiuā ⁊ negatiuā qualitatiue.

Maior ppō tāgit duas disi. enū. vna ē i vnā et ples q̄ sumit penes ipa cōponētia enūciatōeꝫ

Et alia in vnā simplr̄. ⁊ cōiunctōe q̄ sumit̄ per/
nes formā ɔpōis que ē copula. vn̄ vult p. si
cut sonat ꝓpō ꝙ aliq̄ enūciacō est vna i qua di
cit̄. i. enūciat̄ siue p̄dicat̄ v̄bū ꝫ de noīe. sicut cū
dr̄ homo currit vel disputat. Alia ē enūciatio
etiā vna licet nō pr̄ia vnitate in q̄ p̄dicantur
plura p̄dicata de pluribus sbiectꝭ mediāte ali/
qua cōiunctōe. ⁊ h̄ iuxͣ sniaꝫ alberti fit in hypo
thetica ɔdicōnali ⁊ disiūctiua. In cōdiciona
li em̄ est seq̄la vnius ꝓpōis ex alia. ɔn̄tis ex an
tecedēte. Et in disiūctiua ex oppōne nō manet
pluralitas. sed altero destructo refert̄ reliquū. ⁊
manet vnū. ⁊ fm boetiū. auicēnaꝫ. ⁊ algazeleꝫ
iste due sole cōiunctōes faciūt enūciatoeꝫ con
iunctōe vnā. ⁊ nō copulatiua. q̄ꝛ in copulatis
nulla est vnitas nisi enūciatōnis q̄ simplex est
pluritas ⁊ nō vnitas. Enūciatō v̄o plurēs tan
git̄ cū dr̄ plura p̄dicata de vno sbiecto. aut vi/
ceuersa ⁊c. q̄ꝛ in enūciatōe q̄ plures est ⁊ nullā
vnitatē hꝫ iuxta p̄dicta i textu. plura p̄dicata
p̄dicātur de vno sbiecto. vl' ecōtra. vel plura de
pluribus sine media ɔiunctōe siue incōiuncte
vt hō est albus music⁹. vel hō albus musicus
currit. vl' homo albus music⁹ currit disputat
legit. in his em̄ oroibus nulla ponit̄ ɔiunctō
media. Minor illa specificat diuisionē enūcia
tōis vnius sbdens duplicē esse copulaꝫ. vnaꝫ
verbalē ⁊ simplr̄ vnientē q̄ vocatur cathegreu
matica. i. sigtiua cōiungēs p̄dicatū in enūcia/
tōe simplr̄ vna. q̄ a pe. his. vocat̄ cathegorica.
Et aliā coniūctionalē siue sincathegreumati/
cā. i. cōsignificatiuā. pr̄ia illa dicit eē in ꝓpōe
affirmatiua. ⁊ nō esse in ꝓpōe negatiua. Exem
plū pmi. vt hō currit. valet istā. hō est currēs.
et hō nō currit. i. hō nō ē currēs. pr̄ia vocat̄ af/
firmatiua. scd̄a v̄o negatia. Consequit̄ ex p̄mis.

Ad obiecta i oppositū dicēduꝫ ꝙ
pe. hispan⁹ omisit illā diuisionē p̄maꝫ q̄ est in
vnā ⁊ plures reseruās eā vsq̄ꝫ ad sextū tracta/
tū vbi eā ponit. Aresto. v̄o cui⁹ ꝓcessus est ma
gis artificialis eā tanq̄ꝫ primā ponit. ⁊ postea
vnū mēbruꝫ puta enūciatōeꝫ vnā. in vnā sim
plicit̄. ⁊ vnā cōiunctōe diuidit.

Ad scd̄m dicenduꝫ est ꝙ talis enūcia
tio ē simplr̄ vna. q̄ꝛ licꝫ in diffinitōe sit plura
litas vocū nō tn̄ tollit talis vnitatē simplr̄ di
ctā ipius enūciatōis. q̄ꝛ ex illis vocibus resul
tat simplr̄ vnū. c⁹ rō assignat̄. vij. ⁊. viij. meta/
phisice. p h̄ q̄ꝛ drn̄a adueniēs generi nō p acci
dens sꝫ p se tanq̄ꝫ determiatiua ipius fcit vnū
cū eo p modū q̄ forma adueniēs materie facit
vnū totū. nā ge⁹ sumit̄ a materia. ⁊ drn̄ a afor
ma nec tn̄ est tal' vnitas ex eo vt dictū est i tex.
q̄ꝛ ptes sunt ꝓpinque absq̄ꝫ interpōne cōiun/
ctōis vel mōe. sed ex eo q̄ꝛ partes sūt eēntiales
sese determināntes. Vn̄ ad vnitatē diffinitōis
req̄ritur nō interrupcō ꝓlatōis p ɔiūctōeꝫ. q̄ꝛ
alias scd̄a pticula nō determiaret primā. sꝫ sig
nificarētur ptes vt actu multe. silr̄ etiā req̄rit̄
nō mēsuracō more qua vtūtur rethores loco
cōiunctōis. sicut etiā in naturalib⁹ ad vnitatē
rei natural' requirit̄ vnio materie ⁊ forme absꝫ
medio. tn̄ predicta nō sufficiūt ad vnitatē dif
finitōis. q̄ꝛ cōiungi pn̄t etiā ea q̄ p accn̄s sunt
vnū. vt si dicā hō albus musicus. Unitas āt
eoꝝ q̄ ponūtur in diffinitōe est p se. ⁊ vnitateꝫ
enūciatōis vt ph̄s innuit i tex. nō impedit. ne
q̄ꝫ ɔpō generꝭ ⁊ drn̄e in diffinitōe. neq̄ꝫ p̄dica/
ti et sbiecti. Et ē eadē racō. q̄ꝛ vtrobiq̄ꝫ est ha/
bitudo forme ad materiā.

Ad terciū est dicenduꝫ. ꝙ enūciatio dr̄
vna triplicit̄. scꝫ voce tm̄. sigtione tm̄. ⁊ voce ⁊
sigtione sil'. vt dt albert⁹. Una voce tm̄ est i c⁹
sbiecto vl' p̄dicato ē termin⁹ multiplex. i. termi
nus vnus fm vocē plura tn̄ signꝫ ⁊ h̄ mō vna
est ista canis est corpus Alia est vna sigtione
sed nō voce. sicut ista. hō est aīal rōnale morta
le. diffinientia em̄ vt dictū est que sunt gen⁹ et
differētia faciūt vnū realiter. ⁊ fm rē. vna aūt
voce ⁊ sigtione sil' que simplr̄ vna est ē illa vbi
vnū predicatū predicat̄ de vno sbiecto. qd̄ nō
est multiplex siue equiuocū.

Ad quartuꝫ dicēdum. ꝙ illa nō est vna
eēntialr̄ sꝫ p accn̄s. sic accn̄s ⁊ suū sbiectū faci
unt vnū nūo p accn̄s. Si āt obiciat̄ ꝙ eē h̄ eēt
eodē mō vna hō alb⁹ music⁹ currit. Dōm ꝙ n̄
est sil'e de illa ⁊ p̄cedente. q̄ꝛ alb⁹ ⁊ music⁹ eo ꝙ
sunt duo accn̄tia ordieꝫ eēntialē nō hn̄tia int̄
se faciūt duo sbiecta. ⁊ sic nō ē ꝓpō vna sꝫ plu
res. sic āt nō est hic. hō alb⁹ vl' q̄lis currit.

Ad quītuꝫ dōm est. ꝙ vna ē duplex. s. vna
simplr̄. ⁊ vna ɔiūctōe. vna ɔiūctōe vocat̄ hy
pothe. q̄lis ē ista si sor. cur. sor. mo. alia v̄o sor
tes ⁊ pla. cur. ē hypothe. iplicite. ⁊ de copl'ato
sbiecto sicut circa pe. his. dictū est.

Ad sextuꝫ dōm ꝙ argumētuꝫ vtiq̄ꝫ ꝓbat ꝙ
nō est tāta vnitas in enūciatōe vna ɔiūctōe si
cut i vna simplr̄ ⁊ h̄ tanq̄ꝫ verꝫ cōcedit̄. ē tn̄ in
hypothe. aliq̄ vītas sic i declaratōe alioꝝ ptn̄it

Ad septimū dōm ꝙ ē diuisio ḡl in sp̄ēs. q̄ꝛ
affirmacō ⁊ negacō si ɔparēt̄ in ordie ad ge⁹ eq̄
lit̄ sb illo ɔtinēt̄. si v̄o int̄ se tūc nō ē incōueni
ens affirmatōꝫ eē p̄oreꝫ negatōe. sic eē p̄⁹ ē nō
eē. Et p idē vadit ɔfirmacō. q̄ꝛ negacō n̄ ē sim
plr̄ p̄uatio sꝫ ē q̄daꝫ enūciatio c⁹ ɔpō tn̄ ē nega
ta. vn̄ vt vult pe. his. in tractatu sincathegreu.
in enūciatōe est duplex ɔpō. vna general'. ⁊ illa
ē cōe sbiectū affirma. ⁊ nega. alia ē i enūciatōe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cōpositio specialis ⁊ illa ē obiectū negatiōis et
ita negatio adueniēs ꝓpōni alicui nō negat co
pulaꝫ inq̄ꝫtū generaliter ꝯiūgit p̄dicatū ipi sb
iecto. quia si sic non manēt substātia ꝓpōis in
orōne negatiā. sꝫ negat negatio copulā inq̄ꝫtū
ꝯiūgit tale p̄dicatū tali sbiecto. per qd̄ fit ꝯpō
special'. Et ita affirmatio ⁊ negatio h̄nt inter se
ordinē vl' sunt sp̄es coeq̄ue sub genē suo qd̄ est
enūciatio.

Circa textū prius expositū incidūt
dubia. Primuꝫ est an bene dicit. p. in textu ꝙ
enūciatio ois cōstituit̄ ex noīe ⁊ v̄bo vl' casu v̄
bi. cū tn̄ superius dictū sit ꝙ v̄bū infinitū non
sit verbū apud logicū. Solucō v̄buꝫ infinitū
nō est ps enūtiacionis ꝓprijssime dicte quēad
modū sup̄ius voluit arestoteles. ē tn̄ ps enūci
atiōis ꝯmūniter accepte q̄uo etiā nomē infinituꝫ
q̄ꝫuis nō sit nomē ad interp̄tandū determiate.
tn̄ est nomē ad q̄ꝫtūcūq̄ꝫ enūciāduꝫ qꝛ vt dicit
albtus nō amittit virtutē nois.

Secunduꝫ dubiū ē. An verū sit ꝙ dt
p. in textu ꝙ p simplex nomē l' verbū n̄ enūciat̄
aliq̄d siue interrogat̄. siue interrogatiōe ꝓferat̄
Et videt̄ p̄io ꝙ nō si alicui q̄rat̄. quis ē in scol'
⁊ tūc r̄ndet̄ mgr vl' si interrogat̄. sunt ne mgr̄i ī
scol' ⁊ r̄nr sunt. ibi p noꝯ quo ad p̄mā r̄nsiōꝫ. ⁊
p verbū q̄ ad sc̄dāꝫ. vid̄r aliq̄d enūciari. So
lucō sic. qꝛ nomē in se acceptū vel etiaꝫ verbū.
nō s̄t aliquid esse vl' nō esse. Ad obiectū dicē
dū est ꝙ de rigore sermōis p soluꝫ nomē s̄m se
ꝓlatū. aut v̄buꝫ. nō fit alicuꝯ enūciatio. p̄t tn̄
aliq̄d enūciari de bonitate intelligētis. inq̄ꝫtū
posito vno noīe intelligit̄ verbū. aut eq̄. posi
to v̄bo p̄intelligit̄ nomen. sicut ī predictis orō
nibus. sed tūc nō capit̄ s̄m se nomē vel verbū
licꝫ videat̄ s̄m se capi. ⁊ sic capiūtur ꝓ vna to
ta enūciatōe. sicut etiā p̄ꝫ ī in verb p̄ie ⁊ sc̄de
ꝑsonarū ⁊ excepte actionis.

Terciū dubiuꝫ. Utrū aliqua sit enūciacō
simplex sicut dicit ph̄s ī textu. cū tn̄ ois talis
cōposita sit ex noīe ⁊ verbo. Solucō. orō nō
dr̄ simplex p exclusionē ois ꝯpōis sicut. p. innu
it in textu dicēs omnē orōēꝫ cōstitui ex noīe et
v̄bo. sed dr̄ simplex. qꝛ cōstituit̄ ex vno simpli
ci p̄dicato. ⁊ simplici sbiecto. ita ꝙ nec a p̄te sb
iecti. nec a parte predicati plura capiūtur. nec
cōiunctim nec sine cōiunctione.

Quartuꝫ dubiuꝫ est. An he ꝓpōes sint af
firmatiue vel negatiue. hō est non iustus. ego
nescio. ego ignoro. ego nolo. Solucō. ꝓpōes
ille sunt oms affirmatiue. qꝛ nunq̄ꝫ est ꝓpō ne
gatiua nisi fuerit negata copula. sꝫ in p̄dictis
copula nō negat̄ qd̄ manifestū est de p̄ria. De

alijs patꝫ exponēdo eas. Un̄ exponūt̄ hoc mō
ego nescio. i. ego suꝫ nesciēs. ego ignoro. i. sum
ignorās. ⁊ sic ꝯnr. in illis āt copula nō negat̄.
Si dicas de eq̄pollentibꝯ idē est iudiciū. iste
v̄o eq̄pollēt negatiuis. igit̄ sunt negatiue. So
lutio est. nō eq̄pollent licꝫ bn̄ sese inferāt. vn̄ be
ne seq̄tur. hō est nō iustus. g̃ homo nō est iustꝯ
ego nolo. ergo nō volo. nō sunt tamē eq̄pollen
tes. qꝛ nō sunt eiusdē predicati material'. qꝛ in
vna p̄dicat̄ aliq̄d negatiuū. ī alia v̄o positiuū
aut in vtraq̄ꝫ p̄dicet̄ aliquod positiuuꝫ illa tn̄
cōtrariant̄ vt in istis. ego nolo ⁊ ego nō volo.
p̄dicatū sp est positiuū scꝫ nolo ⁊ volo. sꝫ diffe
ter. qꝛ nolo s̄t actū positiuū cōtrariū volo. ⁊ g̃
nō est idē qd̄ non volo. qꝛ non volo importat
negatōēꝫ actus. nolo v̄o actū cōtrariuꝫ.

Qm̄ āt enunciare ⁊ qd̄ est esse. ⁊ qd̄ ē
nō esse. ⁊ qd̄ nō est eē. ⁊ qd̄ nō est non
esse. Et circa eā q̄ sūt ex̄ tps p̄ns. sil'r
omē ꝯtingit qd̄ quis affirmauerit ne
gare. ⁊ qd̄ quis neganerit affirmare.
Quare manifestū est ꝙ oī affirmatō
ni ē negatio opposita. ⁊ oī negationi
affirmacō. ⁊ est ꝯtradictō affirmacō
et negatio opposite. Dico āt opponi
eiusdēꝫ de eodē. nō āt equiuoce. ⁊ que
cūq̄ꝫ cetera taliū determiauimꝯ ꝯtra
argumētoꝝ sophisticas importuni
tates. Qm̄ āt sunt hec q̄dēꝫ reꝝ v̄l'ia.
illa v̄o singularia. Dico āt v̄l'e qd̄ de
pluribꝯ natū est p̄dicari. singulare v̄o
nō. vt hō quidēꝫ vniuersale. plato v̄o
eoꝝ que sūt singularia. Necesse ē enū
ciare qm̄ inest aliq̄d aut nō aliq̄tiens
quidē alicui eoꝝ q̄ sunt vniuersalia.
aliq̄tiens v̄o eoꝝ que sunt singularia
Si ergo v̄l'r enūciet ī vniuersali qm̄ ē
aut nō est. erūt ꝯtrarie enunciatōes.
Dico āt in v̄l'i enunciatōēꝫ vniuersa
lē. vt ois hō albus ē. nullꝯ hō albꝯ ē.
Qn̄ āt in v̄l'ibus nō vniuersalit̄. non
sunt ꝯtrarie. que āt significāt̄ est esse
ꝯtraria. Dico āt nō v̄l'r enunciare in
his que sunt v̄l'ia. vt est albꝯ hō. nō ā
albꝯ hō. cuꝫ ei v̄l'e sit hō. nō vniuersa
lit̄ vtit̄ enunciatōe. Ois nāq̄ꝫ nō v̄l'e
est. sꝫ qm̄ vniuersalit̄ ꝯsignificat. ī eo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vero φ vl'e p̄dicat᷑.id q̄d ē vl'e vl'r p̄di
cari ñ ē ver᷑. Nulla eñi affirmatō erit
in qua de vniuersali p̄dicato vl'r p̄di/
cetur.vt omīs hō est oē anīal Oppōi
autē affirmatiōȝ negatiōi dico ꝯtra/
dictori q̄ vl'r significat ei q̄ nō vl'iter.
vt oīs hō albus ē nō oīs hō albus ē.
et quidā hō alb⁹ est null⁹ hō alb⁹ est.
Quoniā auteȝ enuntiare et quid est.
Iste est alius tractat⁹ isti⁹ libri in q̄.p. determi
nat d̄ q̄dā passiōe intrīseca enūciatiōis q̄ est op
positio. Et diuidit᷑ iste tractatus in tria capitu
la.i.q̄ꝝ p̄rio d̄terīat de oppōe.ſm se. In scd̄o
de spēbus opōis.ꝛ i tercio ꝓbat icidētalit᷑ φ nō
oīa eueniūt ex necessitate.scd̄m ibi Cōtrarie ꝟo
terciū ibi Q̄ aūt. Primū capitulū diuidit᷑ in
duas ptes ꝑncipales In p̄ma pte determīat d̄
oppōe oñs eā inesse ꝓpōibus. In scd̄a pte pōit
vnā diuisiōȝ rerū q̄ v₃ ad declaratiōȝ spēꝝ op/
positiōis.scd̄a ibi Q̄m aūt.p̄ma in duo ꝛ pōit
q̄ttuor mōs enūciandi.scd̄o pōit diffinitiōem
oppōis sub noīe cōtradictiōis ibi. Et ē cōtradi
ctio Quo ad p̄mū d̄r φ q̄ttuor mōis cōtingit
enūciare p̄mo cōtigit enūciare qd̄ verū est esse.
sic enūciat᷑ verū esse Cōtingit etiā enūciare nō
esse qd̄ est.sic si dicat᷑ deus nō est.ibi enūciat᷑ il/
lud qd̄ est.nō eē Contigit tercio enūciare illud
esse qd̄ tñ nō est.vt si dicat᷑ chimera ē. Quarto
ꝯtigit enūciare nō esse qd̄ nō est vt si dicat᷑ chi
mera nō est.ꝛ sic istud ꝯtingit circa tēpus p̄ns
ita ꝯtigit circa ea q̄ sunt extra tēpus p̄ns.i.circa
preteritū ꝛ futur᷑. Et sic ſm oēm d̄am tempis
ꝯtigit id negare qd̄ q̄s affirmauerit ꝛ ecōtra qd̄
quis negauerit ꝯtigit affirmare Quare mani/
festū est ꝛ correlarie infert᷑ φ omī affirmatiōi ē
negacio opposita ꝛ omī negatiōi affirmatio
Et est cōtradictio. In ista pte aristote
les diffinit oppōȝ q̄ est gen⁹ sb̄ noīe sue potissi
me spēi q̄ ē ꝯdictio.φ ꝯtradictio ē affirmatio ꝛ
negatio opposite:ꝛ specificat dicēs dico aūt af
firmatiōȝ oppōi negatiōi suple illi q̄ est eiusdē
suple p̄dicati de eodē subiecto.nō equoce accep
to.q̄a nō sufficit φ sbiectū vl' etiā p̄dicatū in af/
firmatia ꝛ negatia sint idē ſm vocē tm̄.s₃ o₃ φ
etiā ſm rē sigt̄a₃.req̄rit᷑ etiā ad ꝯtradictiōȝ alia q̄
d̄termīata sunt circa sophisticas iꝓtunitates
argumētoru₃ in p̄mo elencoꝝ.sc₃ vbi posita est
diffinitio elenchi qui ē sylogism⁹ ꝯtradictiōis.
Tūc ibi Quoniā autē sunt hec quidē
Coñr ph̄s diuidit oppōeȝ in suas spēs. Et pōt
diuidi in duo. Prio pōit diuisionē reꝝ que ē
p̄ambularī ad h̄ p̄ricipale ꝓpositū. Scd̄o po
sita diuisione enumerat oppōnis spēs.siue nu
merū spēꝝ infert. Scd̄a ibi.si ḡ vl'r. Pria in
duo. Prio facit qd̄ dictū est. Scd̄o ex his in
fert vnū correlariū. Scd̄a ibi. Necce est auteȝ
Quo ad primuȝ dicit.φ de nūero reꝝ hec.i.q̄/
da₃ sunt vniūsalia. Illa ꝟo sunt singularia.i.
sbiectoꝝ in enūciatōibus.alia sunt vl'ia.alia
singularia. Dico āt exponēdo φ vl'e est illud
qd̄ natū est de pluribus p̄dicari.s₃ singl'are qd̄
nō est aptū natū predicari de plurib⁹ s₃ de vno
solo.cui⁹ exemplū est.vt hō est quid vniūsale.
sed plato est de numero eoꝝ que sunt singl'aria
Tunc ibi. Necesse est autem
Hic ex dictis infert correlariū dicēs.φ igit᷑ ne/
cesse ē enūciare q̄m est. vel nō est.aliq̄n in his
q̄ sunt vl'ia.ꝛ aliq̄n in his q̄ sunt singularia
Tunc ibi. Si ergo vniuersaliter.
In ista pte ex dictis infert numerū spēꝝ oppō
nis ostendēdo q̄ sunt oppōis spēs. Et diuidit᷑
in tres ptes ſm φ declarat tres spēs oppōnis.
scd̄a ibi Q̄nq₃ aūt.tercia ibi Oppōi aūt Quo
ad p̄mū dicit si aliq̄s enūciat vniūsaliter in ter
mis vniuersalib⁹ q̄m est vl' vt nō est.i.eē ꝛ non
esse.tūc ꝓpōes sūt ꝯrie.i.ꝓpōes ꝯrie sunt vl'es
affirmatiue ꝛ vniuersales negatiue eiusdē subie
cti ꝛ eiusdē predicati Et ita exponit dictū suu₃
p.dicens Dico aūt enūciatiōȝ vniuersaleȝ fieri
in vniuersali subiecto.sic sunt iste due enūciati
ones.omīs homo est alb⁹ nullus hō est alb⁹.
Tunc ibi Q̄ñ autē. In ista pte oñdit
que sit oppō sub cōtrarietatis Et diuiditur in
duo p̄mo facit hoc. scd̄o remanȝ q̄dam dubia
ibi Omīs eñi. Quo ad p̄mū dicit sic φ q̄ñ ali
quis enūtiat esse ꝛ nō esse in termīs vniūsalib⁹
nō vniuersaliter tūc ꝓpōes nō erūt ꝯtrarie.que
aūt significātur est.i.ꝯtigit eē ꝯtraria.i. ꝓpōes
que fiūt in termis cōmunib⁹ p signa vniuersa
lia cōtrariātur Dico aūt nō vl'iter enūciare in
his q̄ sunt vniuersalia sic in his ꝓpōibus hō
est albus hō non est albus. Cuȝ eñi hō sit vni
uersale quoddā enunciās tñ nō vtitur ipso vni
uersaliter in enūciatiōe.vñ .p. vult innuē in h̄
textu.φ subcōtrarie ꝓpōnes sunt pticulares si
ue indiffinite affirmatiue ꝛ pticulares siue in/
diffinite negatiue eiusdē subiecti ꝛ eiusdē p̄di/
cati.vt q̄da₃ hō est albus,quida₃ hō non est al
bus homo est albus homo nō est albus.
Tunc ibi. Oīs nāq₃ ñ vniuersale.
Hic remouet.p. duo dubia dicens primo φ
omnis non est vniuersale quoddam.sed cōsig/
nificat vniuersaliter.i.denotat subiectū cōmune
accipi ꝓ oīb⁹ suis suppositīs.vt cū dicim⁹ omīs
hō currit. Et q̄a supi⁹ i diffinitiōe oppōis ꝯrie

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dictū est si vniūsale sumat̄ vniuersaliter ī vna affirmatiē ⁊ in alia negatiē. tūc enūciatiōes sīt ꝯtrarie. possꝫ aliq̄s credē ꝙ hō vez esse siue vniuersale sumetur vniuersalit̄ in subiecto siue in p̄dicato. qđ dubiū remouēs. scđo dt̄ nulla erit vniuersale sumptū vniūsalit̄. i. cū signo vniūsali. Exēplū est. vt omīs hō est omē aīal falsa est enūciatio. quia aīal qđ est vniuersale sumitur ibi vniuersaliter.

Tunc ibi opponi autez affirmationez negationi.

In ista pte ondit q̄ sit oppō cōtradictoria. dicens ego dico affirmatioꝫ opponi ꝯdictorie negatiōi que vniūsaliter sigt̄ ei que nō vniūsalit̄ significat. i. ille ꝓpōes sunt cōtradictorie q̄ sūt vniuersales affirmatiē ⁊ pticulares negatiē. vl̄ ecōtra eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati. vt oīs homo est alb⁹. nō omīs homo ē albus. que eq̄ualet isti q̄dā hō non ē albus. ⁊ similiter opponunt̄ iste. q̄dā hō ē albus. ⁊ null⁹ hō est alb⁹.

Questio vtrū ꝓpōes pticipantes vtroqꝫ termīo eode ordiē sufficiēt̄ ꝑ tres oppōis spēs dicātur opposite.

Et videt̄ pri͛o ꝙ nō. quia aliq̄ est oppositio subalterna. ḡ sunt plures spēs q̄ꝫ tres. qꝛ illa nō ꝯtinetur sub aliq̄ istaꝝ. Secundo due singulares diuerse q̄litatꝫ sunt opposite. ⁊ nō aliq̄ istaꝝ speciez. igit̄ ⁊c̄. scđa ps aītis ꝓbatur qꝛ non sunt cōtrarie. nō subcōtrarie. vt manifestuꝫ ē nec etiā sunt ꝯtradictorie. quia ille sunt vniūsales affirmatiue ⁊ pticulares negatiue. sed tal̄ mōi non sunt due singulares differētes pēs affirmatiōꝫ ⁊ negatiōem. Tercio sic aliq̄ est oppō relatiua ⁊ aliq̄ ꝑuatia. que hō nō enūerāt̄. ḡ plures sunt species q̄ꝫ q̄ttuor. Quarto ꝓpōes subcōtrarie non opponūtur. ḡ non sunt tres spēs oppōnis Aīs ꝓbatur. quia in subcōtrarijs nō seruatur illa pticula ad idez. quia vt in seq̄nti capitulo dicetur ꝓpōnes subcōtrarie pñt esse simul vere qđ essꝫ impossibile si seruaretur illa pticula ad idez. Quinto sic subcōtrarie ꝓpōes ꝯtinētur sub cōtrarijs enūciatiōibus. ḡ oppō ꝯtraria et subcōtraria non sunt distīcte spēs oppōnis.

In oppositūꝫ est. p. in textu et ponit̄ iste discursus. maior Oppositio accepta ꝓprijssime ē affirmatio et negatio opposite. couenies duabus ꝓpositionibus vtroqꝫ termīo et codez ordine pticipātibus. Hāc quātitas vniuersalis ꝑ affirmatiōeꝫ et negatiōem diuisa facit cōtrariaꝫ. pticularis subcontrariā. singularis vero bipartitur eodez cōtradictoriā. igitur ꝓponum vtroqꝫ termīo eodez ordiē pticipāciū triplex est oppō in quātitatis vniformis fundata ternario. ꝙ q̄ꝫ vniuersalis affirmatiua particulari negatiue opponat̄ etiaꝫ cōtradictorie.

Ista maior hꝫ duas ptes. p̄ma ps tangit diffinitiōem oppōnis. scđa ps tangit subiectū eiusdem. Quo ad p̄mū dicit. ꝙ oppō accepta ꝓprijssime qđ addit̄ ꝓpter oppōꝫ ꝯmūiter dictā q̄ est q̄liscūq̄ꝫ repugnācia duaꝝ ꝓpōnū siue illa repugnātia fuerit ī q̄litate siue q̄ntitate ē affirma° ⁊ nega° opposite. ꝑ qđ excludūt̄ due sbalterne que in qualitate nō repugnāt. Si dicas illa est diffinitio ꝯdictōis. vt dicit. p. in textu. ḡ non ē oppōnis diffinitio. Solutio. p. diffinit ibi genus sub nomiē sue potissime spēi que est ꝯtradictio. Auꝫ eīn formale oppōis sit repugnantia. ⁊ maxīa ꝛpugnātia est in ꝯtradictorijs potissima spes oppōis vtiq̄ꝫ est ꝯdictio. ꝓpter qđ sub noīe ei⁹ bñ oppōeꝫ diffinit. Si dicas si diffinit̄ hic oppō. sub noīe ꝯdictiōis. tūc idē diffineret̄ ꝑ seipm̄. quia in diffinitiōe ponit̄ postea opposite qđ est cōcretū ab oppositiōe Solutio nō est incōueniēs abstractū diffiniri ꝑ ꝯcretū sic in p̄dicamētis q̄litas diffinit̄ ꝑ q̄le qđ est ei⁹ cōcretū. Cōtra hō sic arguit̄. affirmatio est ꝓpō affirmatiua ⁊ negatio est ꝓpō negatiua. ꝯdictio aūt nō est enūciatio sed enūciatiōis passio. igit̄ nō valꝫ diffinitio Solutio ista ꝯtradictio est affirmatio ⁊ negatio opposite licꝫ nō sit p̄dicatio bona vniuoca ⁊ ordīata. est tñ p̄dicatio material̄ ⁊ iordīata. sic si diceret̄ risibile ē homo. Aliq̄ dicūt q̄ꝫuis ista nō sit bona p̄dicatio cōtradictio ē affirmatio vl̄ ista cōtradictio est negatio. tñ ista est bona ꝯtradictio ē affirmatio ⁊ negatio opposite. quia affirmatio ⁊ negatio integrāt cōtradictiōꝫ ⁊ ptes integrantes totuꝫ simł sumpte possunt de toto p̄dicari sic cuꝫ dicit̄. pries tectū fundamētuꝫ cōstituūt domuꝫ Et istđ est necessariū ꝓ eo. qꝛ oppō est q̄daꝫ passio respectiua ꝯsistēs in plurib⁹. secūda ps ptꝫ. quia in hoc distiguitur oppositō a ꝯuersiōe. qꝛ cōuersio est passio ꝓpōnuꝫ vtroqꝫ termīo pticipantiuꝫ sꝫ ordiē euerso. In oppositiōe vero necessariū est ꝓpōes pticipare vtroqꝫ termino eodem ordine. qꝛ alias nō eēnt opposite. i. cōtra se posite ꝑ repugnātiā in veritate ⁊ falsitate vl̄ ad minus in vno illoꝝ. Minor oñsa est in textu quia ꝯtrarie ꝓpōes sūt vniuersales affirmatiue ⁊ vniuersales negatiue eiusdē sbiecti ⁊ eius-

rem p̄dicati sicut sunt iste oīs hō currit. nullus
hō currit. subcōtrarie ꝟo sūt pticulares vel etiā
indiffinite affirmatiē ꝛ negatiue eiusdē sbiecti
et eiusdē p̄dicati. vt q̇dā hō currit. q̇dā hō nō
currit. singlares ꝟo opposite opponuntur ꝯtra/
dictorie. quia singulare est vnū ꝫm materiam
et formā. i. ꝫm actū ꝛ potenciam ꝛ sic negatum
totū negatꝰ ꝛ ꝑ ꝯsequēs oppositio q̄ est inter ea
est ꝯ̄dictoria ꝛ totalis repugnātia. ¶ Conclu/
sio seq̇tur ex p̄missis. Et subdit ꝙ vniūsalis af/
firmatiua opponit pticulari negatiue. qꝛ tales
ꝓpositōes simpl'r ꝯtra se dicūt. ita ꝙ nullo mō
saluatis ꝯditiōibus ad ꝯ̄dictōem req̇sitis pūt
esse simul vere vel simul false ꝛ de istis ꝯ̄dicto/
rijs tm̄ loq̇tur pe. hys. diffiniciōe patet.

Ad obiecta in oppositum ad primum
est dicendū. ꝙ oppositio subalterna nō est oppo
sitio actualis aut formalis. sꝫ tm̄ pōtēcialꝰ ꝛ ma
terialis repugnātia. quia ꝓpositōes subalterne
in qualitate q̄ se tenet ex parte forme ꝯueniūt. ꝛ
in quātitate q̄ se tenet ex pte materie tm̄ dr̄nt. ꝛ
ergo diffinitio q̄ datur de oppositōe ꝓprie dcā
sibi nō ꝯuenit que est. oppositio est affirmatio ꝛ
negatio opposite. ¶ Ad secundū dicendū est ꝙ
due singulares differētes penes affirmatiōeꝫ ꝛ
negationē opponūtur ꝯ̄dictorie. ꝛ h̄ ꝫm verita
tē ꝛ simpl'r. arestotiles vero h̄ in textu ꝛ pe. hys.
diffiniūt ꝯ̄dictorias ꝓpōes ꝫm ꝙ ꝯstituuntur
ex terminis ꝯmuibus. ¶ Ad terciū dicēdū ꝙ op
positio relatiua ꝛ ꝓuatiua sūt oppōnes simpli/
ciū terminoꝝ. hic aūt ꝫmo est de oppōne ꝯplexo
rū siue ꝓpositionū. ¶ Ad quartū dōm licet in
verificādo nō seruet illa pticula in sbcōtrarijs
ad idē. qꝛ p̄dicatū in affirmatiua ꝛ negatiua ve
rificat ꝑ alio ꝛ alio supposito. seruat tm̄ illa pti
cula in enūciādo. qꝛ p̄dicatū in affirmatiua ꝛ
negatiua suppōit eodē mō sꝫ ꝑsonalit. Alij ve
ro dicūt ꝙ nō sunt simplicit opposite ꝓpter cās
dictas. p̄mꝰ modus dicēdi videbit melior ꝛ ē
cōior ¶ Ad quītū est dicendū ꝙ nō valet ꝯn̄a
subcōtrarie ꝓpōnes ꝯtinent sub ꝯtrarijs ergo
opponūtur eadē spē oppositōis. qꝛ vt in seq̄ue/
tibus dicet vniūsales drn̄tes penes affirmatō
nē ꝛ negatiōeꝫ nō pūt esse simul vere. ptic'lares
ꝟo pūt simul eē vere licet nō simul false

¶ Incidunt dubia. primum est.

An philosophus ꝯueniēter in p̄ncipio textus
ponat q̇druplex enūciabile sꝫ qḋ est eē. qḋ nō
est esse. qḋ est nō esse. qḋ nō est nō esse. Solutio
sic quia p̄mū ꝯtingit in ꝓpositōe affirmatiā ꝟa
vt deus est. Scḋm in affirmatiā ficta vt chime
ra est. 3m ꝯtingit ī negatiua ficta vt deus nō est.
quartū in negatiua vera vt chimera nō est. Et
huiꝰ rō est. qꝛ oē enūciabile subordinat intel
lectui. vel ergo ꝯponēti qui enūciat esse. vel di
uidenti q̇ enūciat nō esse. Et vtrūqꝫ est duplex.
qꝛ vel intellectꝰ ꝯponēs enūciat esse qḋ est. vel
eē qḋ nō est. ꝛ similit intellectꝰ diuidēs p̄dica/
tū a subiecto ꝑ negatiōem vl' diuidit ipm vere
sicut hic chimera nō est vl' false sicut deꝰ nō est.
Et ex istis arestotiles bn̄ infert in textu ꝙ cuili
bet affirmationi est negatio opposita. qꝛ hec op
ponūtur ens est ꝛ ens nō est. Et similit nō ens
est ꝛ nō ens nō est ¶ Secunduꝫ dubiuꝫ ē

An ph̄s in textu in diuisiōe rerū ꝯuenienter i/
nuat diuisionē enūciatōis penes eiꝰ quātitatē.
Solutio est sic. qꝛ subiectū enūciatiōis ex pte
cuiꝰ attendit q̄ntitas. sicut ex pte forme quali/
tas est nomē significās simplicem ꝯceptū rei ꝛ
ergo arestotiles ꝯueniēter rem diuidit volens
ꝙ quedā res subiicibilis est vniūsalꝰ ꝛ quedam
singularis. Dicit aūt res vniūsalis nō qꝛ vni/
uersalit in re subsistat. sed qꝛ vniūsal'r ab intelle
ctu ꝯsiderat ꝛ vt sic ꝑ voce significat. qꝛ eīm ea
q̄ rem singularisant nō sunt de eiꝰ eēntia. ꝛ rōne
intellectus pōt rem seorsum in p̄ma opatione
eius ꝯsiderare. ꝛ h̄ est eam vniūsale esse. i. absqꝫ
singularitate ꝯcepi ꝛ sic voce significari. ꝛ sic cō
cipit vt multis cōis. qꝛ ꝯcipit absqꝫ his q̄ faci/
ūt ipam differre ab alijs singularibꝰ. vn̄ ne. p.
videret in positōem platonicā quā freq̄nter re/
probat incidē. diffinit vniūsale ꝑ actū anime
sꝫ ꝑ p̄dicari dans ꝑ h̄ intelligere ꝙ vniuersali
tas nō est referēda ad rem in sua existētia sed so
lū ꝫm ꝙ est sub ꝯceptu aīe. Et dicit ꝙ aptū na/
tū est p̄dicari ꝛ nō qḋ p̄dicat. quia quidditati
ꝫm se ꝓut eam ꝯcipit intellectꝰ cuiꝰ obiectū est
nō repugnat esse in pluribꝰ. ꝯtingit tm̄ eā ꝑ ali/
qḋ supueniēs impediri ne in pluribꝰ sit sꝫ aut
qꝛ in tota sua materia recipit vtꝫ de sole aut qꝛ
forma in se subsistit ac ꝑ h̄ vna remanet nō re/
cepta in aliq̄ ꝑ quod multiplicet. vt si albedo ꝑ
se subsisteret. Per oppositū vero res singularis
dicit cui ex sua natura ꝛ rōne repugnat in pluri
bꝰ esse ꝛ h̄ quo ad rem significatā. nō quātū ad
vocem significantē. qꝛ vox ipa pōt eē cōis mul
tis sicut plures pūt vocari illo noīe sortes res
tm̄ significata ꝑ hoc noꝰ ꝓut fuit p̄us alicui im
positū est vna. qꝛ est h̄ in se diuisa ꝛ a q̄libꝫ alia
diuisa ꝛ si iponat alteri idē noꝰ significabit rē
singl'arē etiā a q̄libet alia diuisā. Et ḡ iste t'mi/
nꝰ dꝛ singular' q̇ ex sua ipōne natus est p̄dicari
de vno solo vniuoce ꝛ diuisim vniuoce quia ꝛ
si vox possit fieri cōis pluribꝰ rō tm̄ subē nō ma
net vna in pluribꝰ. Equoca aūt dn̄r q̄rū solum
nomē cōmune est ꝛ ratio subē ꝫm illud nomen

est diuersa. Diuisiuz aũt q꞉ ⁊ si hoc ꝯiunctum
sor. ⁊ plato dicat̃ de plurib⁹ hoc tñ est ꝯiũctim
tm̃ ⁊ ideo est singulare. ⁊ eadẽ est rõ de isto ꝯiun
cto isti hoĩes. ex q̃ ptz ꝙ h̃ ꝯplexũ sortes vl' pla
to. est cõe. q꞉ natũ est p̃dicari siue dici diuisim
et vniuoce de plurib⁹ ❡ Si dicas cõtra p̃dicta
iuxta sentẽtiã boecij. Omne qđ est ideo ẽ q꞉ vnũ
nũero. res vl'is nõ est vna numero igit̃ nõ est ⁊
sic p̃dicta diuisio rerũ videt̃ cassanda ❡ Solu⁹
Omne qđ est ideo est q꞉ vnũ nũero est vl'e nõ est
qđ est qđ vocat̃ suppo^m sʒ ẽ q̃ alterꝝ ẽ. s. singl'are

Tercium dubium est q̃truplicia p̃dica
ta pñt enũciari de vl'i. ❡ Solutio q̃druplicia
ẽm ꝙ ipm põt q̃drupl'r ꝯsiderari vt inuit alber
tus sup por. p̃mo põt ꝯsiderari ẽm rõez sue ab/
stractiõis a suis singularib⁹ siue ẽm esse qđ ha/
bet in intellectu. ⁊ sic de eo enũant̃ predicata in
tentõnalia vt dicẽdo homo est spẽs. aĩal est ge
nus. scđo ꝯsiderat̃ in se. nec p respectũ ad eẽ in
tẽtionale. nec p respectũ ad existẽtiaʒ realem ad
extra. ⁊ sic enũciãtur de eo p̃dicata eẽnalia q̃ cõ/
ueniũt sibi in p̃mo mõ dicẽdi p se vt homo est
aĩal rõnale. 3° mõ ꝯsiderat̃ vt in re ad extra ⁊ h̃
dupliciť. vno mõ ꝯtracte ad singularia. ⁊ sic at
tribuũtur sibi p̃dicata suppositalia. vt dicẽdo
homo disputat. hõ legit. homo eĩ significat na
turã vt est in hñte. Alio° incõtracte ⁊ q̃si abstra
ctiue a singularib⁹ nõ tñ sub respectu ad esse in/
tentiõale sed ad esse reale vt homo est dignissi/
ma creaturaꝝ. De singulari vero ꝯtingit aliq̃d
tripliciter enũciari. p̃mo° vt cadit in apprehen
siõe vt dicendo sortes est indiuiduũ. Alio° vt
ꝯtinet̃ sub natura vniũsali vt dicẽdo sor. ẽ ho/
mo. 3o° put est in seip̃o vt dicẽdo sor. ambulat
p̃dicata igit̃ eẽnalia p̃mo ꝯueniũt vniuersali ⁊
ex ꝯsequẽti singulari. suppositalia vero econtra
ꝯueniũt p̃mo singulari ⁊ ex ꝯsequẽti attribuũt̃
vl'i rõne singulariũ. intẽtionalia vero accidũt
et vniuersali ⁊ singulari. vñ hec est p̃dicatio ac
cidẽtalis homo est spẽs ⁊ sil'iter ista sortes est ĩ
diuiduũ. Et ex istis ptz diuisio enũciatõis ẽm
quã aliqua dicũtur de subiecto cõi. ⁊ aliqua de
subiecto singulari. Et p̃ma adhuc põt subdiui
di sicut diuidit pe. hys. eam in vniuersalẽ ꝑticu
larem ⁊ indiffinitã quã etiã diuisiõem satis in
nuit in textu tractãs de oppositõne. quia ꝯtin/
git de coĩ aliq̃d enũciari vl'iter. ⁊ tũc est ꝓpositõ
vl'is. ⁊ nõ vl'iter ⁊ tũc est ꝑticularis vl' idiffinita

Quartum dubiũ est. Quare inuẽta sunt
signa vl'ia ⁊ ꝑticularia. Solu° . q꞉ diũsimode
põt fieri de aliq̃ affirma° vl' negatõ ẽm ꝙ diuer
simode põt alicui attribui aliq̃d vt dictũ est in
dubio imediate p̃cedente. ⁊ ergo ad designãduz
tales modos attributõis sunt quedã dictiões
sincathegreumatice iuente. q꞉ mod⁹ ⁊ dispositõ
subiecti ẽm quã ei p̃dicatũ attribuit̃ significet̃
Ad designãdũ aũt modũ nature in abstractõe
a singularib⁹. nõ est aliq̃ dictio in cõi vsu. q꞉ in
cõi vsu hoĩʒ sic accipe naturã vt abstractã plato
tñ qui naturã h̃ mõ posuit subsistere et ei certũ
signũ deputauit ⁊ eã ydeã vocauit. vnde ideam
homĩs p se hoĩem. ⁊ ideã equi p se equũ voca/
uit ⁊ sic in alijs. Ad designandũ vero modũ na
ture vt est ĩ singularib⁹ put ꝯsuetũ est etiã cõi/
ter accipi. sunt in vsu cõi dictões ⁊ signa deimi
natiua. primo ad assignãdũ attributõeʒ predi
cati ad subiectũ. ẽm totã suã ꝯtinentiã in affir
matione est hec dictio oĩs. designãs p̃dicatũ cõ
uenire subiecto ẽm omĩa q̃ sub eis ꝯtinentur. ĩ
negatione aũt hec dictio null⁹ designãs p̃dica/
tũ remoueri a subiecto ẽm omĩa sub eo ꝯtenta
vñ in greco dicit̃ viadns. i. neqʒ vnus quia pre
dicatũ nec vni ꝯtentoꝝ sub subiecto ꝯueit Ad
designandũ vero attributõem ẽm ꝑtem ꝯtinen
tie sue in affirmatiõe. est hec dictio quidã deter
minãs naturã ad indiuiduũ saltẽ vage signatũ
In negatiõe aũt nõ aliqua dictio vna inuenta
sed põt dici nõ oĩs vbi negat̃ vniuersalis affir
matio. sicut in li nullus negat̃ ꝑticularis affir/
matio ac si diceretur nõ vllus.

Quintum dubium est. Quare oĩs nõ est
vniũsale sed solũ vl'iter ꝯsignificat. Solu° al/
berti. quia omĩs q̃zuis ẽm grãmaticũ nomẽ sit
appellatiue q̃litatis hoc est multꝭ ẽm sue natu
re aptitudinẽ ꝯueniens. tñ est ẽm formã infini
tũ. nullã eñ vnã naturã dicit ꝓpt̃ qđ oĩs natu
re ꝯmũis distributiũ. vniuersale aũt dꝛ qđ est ĩ
multis ⁊ de multis sue nature suppositꝭ. ⁊ ergo
omĩs null⁹ ⁊ hmõi signa nõ pñt eẽ vl'ia sed sũt
noĩa designãtia vtrũ vniuersale sit vl'iť acceptũ
vel ꝑticulariter ẽm sua supposita

Sextũ dubium est. An signũ vl'e oĩs vere
põt addi termĩo cõi posito in p̃dicato Et videt̃
ꝙ sic. quia ista est vera null⁹ homo est omĩs ho
mo. ⁊ tñ ibi p̃dicatur vniuersale cũ signo vniũ
sali p̃ma pars añcedentis est manifesta ❡ Se
cũdo sic ista est vera. Omnis homo est omnis
homo. ⁊ tamẽ ibi p̃dicatur vniuersale sumptuʒ
vniuersaliť affirmatiue igit̃ ⁊c. p̃ma pars añce/
dentis ꝓbatur. quia nulla est verior ea ĩ qua p̃/
dicatur idem de seip̃o. sed hic p̃dicatur idem de
seip̃o. quia omĩs homo de omni hoĩe ❡ Tertõ
sic hic p̃dicatur vniuersale vl'iter sumptũ vere.
Omĩs homo est oĩs discipline susceptiu⁹. ⁊ tñ
omnes ille sũt vere igit̃ ❡ Quarto h̃ p̃dicatur
vniuersal'e sumptũ vl'iter in recto vt iste sol est

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

omnis sol. ꝛ tamen est vera. quia non sunt plures soles nec unq̃ȝ plures erunt. ¶ Solutio Alberti post Aristo. est ꝙ nõ vt ista est falsa. omnis homo est om̃e animal. etiam si ponatur ꝙ nullum animal esset nisi homo. quia cum homo subiciatur gratia suarum partium ꝛ predicatum formaliter accipiatur oporteret ꝙ quilibet homo esset omne animal. Significatur enim om̃i ɔtẽto sub subiecto diuisim inesse totã distributionem predicati si subiectum sit distributum sicut in propositione prealligata vel alicui vni singulari. si subiectum non sit distributum vt cum dico aliquis homo est omne animal vbi significatur ꝙ aliquis vnus homo est simul om̃ia animalia. vñ bene sequitur. omnis homo vel aliquis homo est omne animal ergo omnis homo vel aliquis homo est asin⁹.

¶ Ad obiecta ad primũ est dicẽdũ. ꝙ om̃is illa affirmatio falsa est in qua predicatur vniuersale sumptum vniuersaliter non aũt om̃is negatio. modo ista enũciatio est negatiua. vñ licet nullum signum habet conuenientiam ad predicandum. eo ꝙ predicatum est pars formalis. cui non conuenit diuisio quam facit distributio. ꝛ ita conueniẽt ponitur a parte subiecti quod est pars materialis. tamẽ signũ vniuersale negatiuuȝ potest addi predicato salua veritate propositionis. vt dicendo. omnis homo est nullus lapis ꝛ similiter signum particulare affirmatiuũ. vt omnis homo est aliqđ animal. ꝛ presertim hoc fit quando aliquod cõmune specificatur vt dicẽdo. anima est act⁹ quidam tamen vt dictum est nunq̃ȝ in proposicõe affirmatiua potest predicari vniuersale signum sumptũ cum termino cõmuni. ¶ Ad scðm est dicendum. ꝙ illa est simpliciter falsa. nec predicatur idem de seipo. sed predicatur hoc totum omnis homo de homine distributo pro omnibus suis suppositis. Quia subiectũ est ibi homo ꝛ predicatũ hoc totum omnis homo.

Alij vero dicũt. ꝙ ista propositio om̃is homo est om̃is homo est distinguenda. quia vel hoc totũ omnis homo predicatur de seipo ꝛ tunc ẽ predicatio idẽtica ꝛ vera. sed non predicatur vniuersale sumptum vniuersaliter ex quo isti complexo omnis homo non preponatur signũ vniuersale. Alio modo potest intelligi ꝙ homo positus a parte predicati distribuatur ꝛ p̄dicetur de seipo distributo. ita ꝙ tantũ ille terminus homo subiciatur ꝛ etiam predicet̃. ꝛ h̄ modo predicatur vniuersale vniuersalit̃ sumptum ꝛ est falsa sub hoc sensu ꝙ quilibȝ ꝑticlarȝ homo videlicet sortes plato ꝛ sic de alijs. sit q̇libet ꝑticlarȝ hõ. ita ꝙ sor. sit sor. sit plato ꝛ sic de alijs ¶ Ad terciũ est dicendũ. ꝙ oĩs illa est falsa. in qua predicatur vniuersale sumptum vniuersaliter tanq̃ȝ totum predicatum. iam in exemplo adducto non est totum predicatum quia om̃is discipline non est predicatũ. sed susceptiuũ. vñ hec est falsa. om̃is homo est omne susceptiuũ discipline. qꝛ distributio ponit̃ ad principale predicatũ. ꝙ ãt põt esse vera vbi distributio ponitur ad partẽ minus principaleȝ predicati ex eo est. qꝛ predicatũ principale potest regere obliquũ distributiue. ꝛ sic alicui subiecto attribui sicut dici⁹. deus est rex om̃is terre vel deus creat om̃es res ꝛ sic de alijs. ꝛ sic ĩ obliquo non est inconueniens predicari vniuersale sumptum vniuersaliter. sed non in recto.

Ad quartũ est dicendũ. ꝙ illa proposicõ ẽ falsa ꝓm Albertũ. quia predicatũ actu multiplicatũ significatur inesse alicui vni cui repugnat multiplicatio. Alij tamen dicunt. ꝙ est vera ꝓm rem enunciatã. licet non ꝓm modum enunciandi Et ꝙ dictũ phi intelligitur quãdo terminus cõmunis habet plura supposita. sed primũ est melius. quia non dicitur om̃e nisi de tribus. ergo de isto sole qui nũc est non possum⁹ dicere ꝙ est omnis sol.

Cõtrarie v̇o vl'em affirmacõeȝ ꝛ vl'eȝ negacõeȝ. vt oĩs homo iustus est nullus homo iustus est q̃ circa has quidem impossibile est simul veras esse'.

His v̇o oppositas cõtingit in eodẽ. vt nõ oĩs hõ albus est quidã hõ alb⁹ ẽ. Quecũq̃ȝ igit̃ ɔtradictões vl'iuȝ sũt vl'r nece ẽ alterã ee̅ verã l' f'lam. Et q̃cũq̃ȝ ĩ singularib⁹ sũt. vt ẽ socrates albus. nõ ẽ socrates alb⁹ Quecũq̃ȝ aũt ĩ vl'ib⁹ nõ vl'r. ñ sp̄ hec ẽ v̇a. illa v̇o f'l'a. Sil' eĩ verũ ẽ dicere. qm̃ ẽ homo alb⁹ ꝛ ñ ẽ homo alb⁹. ꝛ ẽ homo ꝓb⁹ ꝛ ñ est homo ꝓb⁹. si eĩ turpis ꝛ ñ ꝓb⁹. ꝛ ẽ homo pulcher. ꝛ ñ ẽ homo pulcher. si eĩ fedus ñ pulcher. ꝛ si sit aliquid nõ dũ ẽ. videbit̃ ãt subito inconueniẽs ee̅. idcirco qm̃ videt̃ ñ ẽ homo alb⁹. sil' ꝛ significare qm̃ nemo alb⁹ est. hoc ãt neq̃ȝ idem significat neq̃ȝ sil' necessario est. Maifestũ ẽ ãt qm̃ vna negatio vni⁹ affirmatiõis ẽ. hoc eĩ idẽ oȝ negare ne-

gatōem qđ affirmauit affirmatio ⁊ de eodē. vel de aliq̄ singl'ariū vl' de aliquo vl'ium vel vl'iter vel nō vl'iter. dico āt vt ē socrates alb⁹. no ē socrates alb⁹. si autem aliquid aliđ de eodem vel de alio idē nō opposita. sʒ erit ab ea diui/sa. Huic vō que ē ois hō alb⁹ ē. illa q̄ est nō ois hō alb⁹ ē. illa que ē. nullus hō alb⁹ est illi āt que ē hō alb⁹ est illa que ē nō ē hō alb⁹ Maifestū ergo qm̄ vni negatōi vna affirmatio opposita ē. ⁊ qm̄ alie sūt ꝯrrie alie ꝯtdictorie. ⁊ que sūt he dcm̄ est. ⁊ qm̄ nō ois vera l' falsa ē ꝯtdictō ⁊ q̄re. ⁊ qñ vera vel flā. Cōtrarie vero. Istđ est 2ᵐ caplm in q̄ deter miat. p. de legib⁹ oppositaꝝ ꝓpōⁿᵘ ostēdēs q̄ sit lex cuiuslibet spēi oppōis. Et diuidit istđ capi/tulū i tres ptes pncipales. in pma pte ondit q̄ sint nature siue leges spēꝝ oppōis. i scđa pte re/mouet opiniōeʒ erroneā platōis circa legē pro positionū sbcōtrariaꝝ. Et i tercia pte rmouet i pedimētū qđ ipedit leges oppōnū. scđa ps ibi. Quecūqʒ aūt. tercia ibi. maifestū est aūt Quo ad pmū resumit q̄ dñr ꝓpōes cōtrarie dicēs q̄ ꝯrie ꝓpōes sunt vl'is affirmatio. ⁊ vl'is negatō sicut ois hō est iust⁹. ⁊ null⁹ hō est iust⁹. q̄re im possibile ē eas sil' eē veras in q̄cūqʒ etiā materia. sed ꝓpōes his oppositas supple in mō signi si/cut sunt sbcōtrarie ꝯtigit sil' eē veras in eodem idē in eisdē rminis sicut nō ois hō est alb⁹ ⁊ q̄dā hō est alb⁹. hʒ est sbcōtrarie sūt sicut q̄dā hō est alb⁹. ⁊ q̄dā hō nō est alb⁹. Tertō ponit legē ꝯdictoriaꝝ dicens q̄ q̄cunqʒ ꝯdictōes sūt vl'in vl'ter nece est alterā eē verā ⁊ alterā falsā. ⁊ q̄cūqʒ ꝯdictōes i singularib⁹ sūt. etiā sic se hñt. in q̄bus rbis. p. inuit duplices eē ꝯdictorias q̄sdā i termis coib⁹. sicut ois hō est alb⁹. q̄dā hō nō est alb⁹ q̄ sūt icōpossibiles oino in vero ⁊ in fal so. Alie sūt ꝯdictorie in termis singularib⁹. vt sortes ē alb⁹. sor. nō est alb⁹. ⁊ ille eadem lege re gulanť qua priores. Tūc ibi. Quecūqʒ āt Hic. p. remouet errorē platōis circa legē ꝓpōⁿᵘ sbcōtrariaꝝ dicēs q̄ q̄cūqʒ ꝓpōes fuerit in ter/mis vl'ibus. nō vl'iter accepti in ill' supple hʒ nō est vera ⁊ illa falsa. q̄ sil' veꝝ ē dicē hō est alb⁹. et hō nō est alb⁹. ponēdo rmios sm veꝝ termio rū sitū. 2° veꝝ est dicē hō est pb⁹. hō nō est pb⁹ ordināđo debite termios. Q̄ʒ aūt scđa vera sit negatia. s. pʒ. q̄ si hō morib⁹ turpis est. tūc nō est pb⁹ ⁊ p ꝯñs negatia vera ē. 3° sil' est veꝝ di/cere hō est pulcher. hō nō est pulcher. ita q̄ iste ꝓpōes sūt sil' vere. quia si est fed⁹ corpore quod vt dicit albert⁹ frequēter ꝯtigit. nō est pulcher g̃ iste due hō est pulcher. hō nō est pulcher stāt sil' in veritate. ⁊ sic dcm̄ phi veꝝ ē in ꝯtingētib⁹ ꝓpōibus. nō aūt in ꝓpōib⁹ q̄ sūt de materia na turali. vt maifestū est ex pe. hyi. q̄ aūt in ꝯtingē tib⁹ sbcōtrariis vna ē vera reliq̄ falsa ꝓbat. p. breuiꝰbo dicēs. effectualiť qđ fit hʒ nō est qñ fit in sucessiuis g̃ qđ fit albū nō est albū. g̃ q̄ rōne hec est vera. hō est albus aliquo hoīe existente albo hʒ erit vera hō fit alb⁹ dū aliq̄s fit alb⁹ fit. sʒ ad illā seq̄tur hō nō est alb⁹. g̃ iste due sūt siml' vere hō est alb⁹ hō nō est alb⁹. q̄ qđ fit album nō est albū. ⁊ eodeʒ mō pōt ꝓbari de aliis ꝓpō nib⁹ existentibus in eadem materia

Tunc ibi. Uidebitur aūt subito. Hec ē scđa ps. p. remouet opiniōem platōis dicēs q̄ dcm̄ est q̄ iste due pñt eē sil' vere. hō est alb⁹. hō nō est alb⁹. stati videbiť incōueniēs supple sm platonē sequi ex illo hʒ. s. q̄ iste due pñt eē simul vere. hō est alb⁹. ⁊ nemo est alb⁹ siue null⁹ hō ē albus. eo q̄ ista nemo ē alb⁹ siue null⁹ homo ē alb⁹ videť idē significare cū ista hō nō est alb⁹. siue sicut ordinat rmios ei⁹. p. cū ista nō est hō alb⁹. sed istud motiuū platōis erroneū est ⁊ fal sum q̄ indiffinita negatiua vt homo nō est al bus. ⁊ vniūsalis negatiua vt nemo est alb⁹ nō significāt idem neqʒ necesse est istam nemo est al bus verificari cū ista hō est alb⁹. Alii vero sic ex ponunt. indiffinita negatiua ⁊ vniuersalis ne/gatia. neqʒ significāt idē neqʒ nece est ipas esse sil' supple sm eq̄pollentiā vl' veritatē l' falsitatē

Tunc ibi. Manifestū est aūt. Hic phs remouet impedimētū qđ impedit regulas siue leges oppositōnū. ⁊ pōt diuidi lr̃a in tres ptes sm q̄ tria facit pmo remouēs ipedimentū. scđo declarās dicta sua exēplariť. tercio epilogando ꝯcludens. Quo ad pmū dicit manifestū est ex prius dictiꝯ qm̄ vna negatio est vni⁹ affirmatō nis. Cui⁹ cām sbdit dicēs. q̄ opʒ hʒ idem nega re negatōeʒ qđ affirmauit affirmatio. ⁊ de eodē subiecto siue de aliquo singulariū. i. de aliq̄ sub iecto singulari. siue de aliquo vniūsaliū. i. de ali quo subiecto vniūsali. ⁊ hoc siue illđ sbiectum vniuersale sit sumptū vl'iter siue nō vniuersal'r Declarando aūt illud exēplariter dicit sicut so/crates est alb⁹. nō est socrates albus vbi ideʒ p̄dicatū quod affirmať in pma de subiecto nega tur in secūda de eodem subiecto. sed si de eodem subiecto aliquis aliud p̄dicatū affirmauerit vl' idem p̄dicatū de alio tm̄ subiecto enūciauerit i affirmatiua ⁊ negatiua tūc negatio nō erit op/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

posita affirmationi. sed erit diuersa. i. disperata ab ea. vt isti affirmationi q̄ est. oīs hō est alb⁹. opposita est ꝯdictorie ista negatio nō omīs hō est alb⁹. Et sil'iter illi q̄ est aliqs hō est alb⁹. illa q̄ est null⁹ hō est alb⁹ supple opposita est. Et illi q̄ est hō ē alb⁹ opposita ē ista hō nō est alb⁹. in q̄bus oīb⁹ idē p̄dicatū affirmat̄ ⁊ negatur de eo/ dē subiecto si vero aliud p̄dicatū vl' idē de alio sbiecto enūciaret̄ nō eēnt enūciatōes opposite sicut si dicat̄ sortes est music⁹ plato nō est musi cus vel sortes est music⁹ sortes nō est alb⁹ ꝑpōnes iste sunt bn̄ dispate sed nō opposite. Mai festū est ḡ ex iam dict͡ꝗ vni negatiōi vna affir matio est opposita. ⁊ quo q̄dam ꝑpōes opposi te sunt ꝯrie quedā ꝯdictorie. ⁊ q̄ sunt he. dictū est ⁊ qm̄ nō oīs ꝟa vel falsa ē ꝯdictio supple ex tenso noīe accipiēdo ꝯdictionē. ⁊ q̄re h⁹ ē ⁊ qn̄ ꝯtingit oppositas ꝑpōnes eē sil' veras vel siml' falsas. ⁊ in qua materia ⁊ in q̄ nō. ⁊ sic de alijs

Circa textū nūc expositū incidunt du bia. p̄mū est quare due ꝑpōes ꝯtrarie in nulla materia p̄nt esse siml' vere. Solutio ex eo quia si due ꝯtrarie ꝑpōnes eēnt simul vere seq̄retur ineuitabilit̄ duas ꝯdictorias simul eē veras sꝫ hoc est ꝯtra irrefrāgabilē veritatē p̄mi p̄ncipij Q; aūt hoc seq̄ret̄ patꝫ. q: si due ꝯtrarie sunt siml' vere q̄ sunt due vniuersales. tunc etiā due sbcōtrarie q̄ sunt due p̄ticulares ieuitabilit̄ cō seq̄ntes veritatē vniuersaliū. ⁊ sic ꝑpōes q̄ttu/ oꝛ āguloꝝ sunt sil' vere ⁊ ex illis ꝯpōnūtur ꝑpō nes ꝯdictorie ēgo ille eēnt siml' vere qđ est ipos sibile. Si dicas iste sunt ꝯrie cuiuslibet hoīs oculus est dexter. cuiuslibet hoīs oculus nō est dexter ⁊ tn̄ sunt siml' vere vt maifestū est. prima ꝑs añcedēt; pꝫ. q: sunt vl'es affirmatiue ⁊ vl'es negatiue eiusdē sbiecti ⁊ eiusdē p̄dicati. Solu tio ꝑpōnes ille nō sunt ꝯrie sed subcōtrarie. q: subiecto enūciatōnis nō additur signū vl'e. vn̄ opoꝛtꝫ necc̄ario ꝙ in ꝑpōnib⁹ ꝯtrarijs ille t̄mi/ n⁹ q̄ ponit̄ vt subiectū ad min⁹ semel distribua tur. ⁊ ergo iste due cōtrariātur cuiuslibet homis ocul⁹ est dexter nulli⁹ homis oculus est dexter. nec possunt esse simul vere

Secundū dubiū est. Quare due cōtrarie ꝑpōes p̄nt esse siml' false tm̄ in materia ꝯtingē/ ti. Solutio q: in tali pōt p̄ticularis verificari sine veritate vl'is. quia pōt aliqđ p̄dicatū accñ tale ꝯuenire alicui supposito p̄ticulari alicuius nature gener; qđ nō ꝯueit omībus sed p̄dicatū e/ n̄tiale ꝯueniēs vni ꝯuenit etiā oīb⁹ q: p̄ticu laris ⁊ vniūsalis i materia naturali eq̄pollent. bn̄ eñ seq̄tur sor. est hō ḡ plato est hō iohēs est hō ⁊ sic de alijs ⁊ quidā hō est aīal ḡ oīs homo est aīal. Si obicias ꝑpōnes ꝯtrarie p̄nt sil' esse false i materia naturali q: iste sunt simul false omē aīmal est hō nullū aīal est homo. Di cendū est ꝙ ꝯrie nō p̄nt eē siml' false in materia naturali qn̄ ꝑpōnes ꝯtrarie sunt directe in ma teria naturali. ⁊ qñ in eis est p̄dicatio directa. sed ista omne aīmal est homo est indirecta. ⁊ sic etiā in materia cōtingēti qn̄ accñs ē insepabile habet icōpossibilitatē in vero ⁊ falso qn̄ saltē ta le accidēs insepabile qđ ꝯuenit omī supposito sue spēi ⁊ ꝑpter hoc iste p̄nt esse siml' false Ois nasus est sim⁹ null⁹ nasus est simus. nō aūt iste oīs ethiops ē niger null⁹ ethiops est niger

Terciū dubium est. Quare due ꝑpōnes subcōtrarie possunt eē simul vere i materia ꝯti genti. Solutio q: ad veritatē p̄ticularis nō se q̄tur veritas vl'is in materia ꝯtingēti. sed ipsa pōt esse vera vniūsali existēte falsa. ⁊ ergo nō se quit̄ duas ꝯdictorias esse sil' falsas. sꝫ si due sb cōtrarie eēnt siml' false in q̄cūq; materia seq̄ret̄ ineuitabilit̄ duas ꝯtradictorias esse simul fal/ sas iuxta p̄declarata. Quartū dubium est Que est ratio ꝙ i ꝯtradictorijs semꝑ vna ē vēa et reliqua falsa ⁊ ecōtra. Solutio illius nō opꝫ querere cām q: icōpossibilitas ꝯtradictoriarū fundat̄ in p̄mo pricipio. cui⁹ veritas stat in fo/ ribus intellectus cui nec itellect⁹ dissentire p̄t et ergo q̄rere q̄re ꝯtradictoria nō p̄nt esse simul ꝟa nō ē aliđ q̄rē q̄; q̄re ꝯdictoria sūt ꝯdicto. sūt aūt ꝯdictoria. quia vna cōtra aliā p̄cise dicit sicut inuit p̄mū p̄ncipiū de quolibet affirmatio vel negatio de nullo vero simul.

Quintum dubiū est. Quare ponūtur aliq̄ ꝑpōnes subcōtrarie ⁊ nō alique subcōtradicto rie. Solutio est quia cōtrarie ꝑpōnes sūt vni/ uersales affirmatiue ⁊ vl'es negatiue sed sub vl'i affirmatia ꝯtinet̄ p̄ticular; affirmatia ⁊ sb vni uersali negatiua p̄ticularis negatia. ergo ponū tur aliq̄ ꝑpōnes subcōtrarie in signū cui⁹ ph̄s postea recapitulās spēs oppōis nō facit expssaꝫ mentiōem de eis ex q̄ sub cōtraria cōtinet̄ sicut pars sub toto. ꝑpōnes vero cōtradictorie sunt vl'es affirmatiue ⁊ p̄ticulares negatiue. vl' am/ be singulares sed sub p̄ticularib⁹ ⁊ singularib⁹ nihil pōt ꝯtineri. ergo nō sunt alique ꝑpōnes sbcōtradictorie. Sextū dubiuꝫ. An opposi tio ꝯtradictoria sit circa idē nūero. Et videt̄ ꝙ nō. quia hec est ꝯtradictio omīs homo currit ⁊ quidā homo nō currit. ⁊ tn̄ non videt̄ esse circa idem nūero sed circa idē genere vel spē. Solu tio alberti. ꝙ sic. quia cū dicit̄ omnis hō currit. ibi predicatū ꝯuenit oībus suppositis subiecti

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

scȝ sorti pl'oni et alijs ğ cū dicitur quidam ho
mo nō currit ibi negatur idem p̄dicatum ab eo
dem subiecto numero cui ī affirmatiā fuit attri
butū ꝙ sic pȝ quia supposito ꝙ sint tm̄ tres hoi
nes scȝ sortes plato iohes currētes tūc ista ē ve
ra om̄is hō currit ğ cū dr̄ quidā homo nō cur/
rit opȝ illā verificari ꝑ vno illoꝝ triū supposi/
toꝝ ⁊ sic ideȝ p̄dicatū de eodē supposito nūero
negatur ⁊ ꝑ ɔsequēs talis oppositio ē circa idē
nūero. Septimuȝ dubium. An oppositio
cōtradictoria in qua v'lis opponit̄ ꝑticulari et
sic ps toti sit maior oppositio. vel ɔtraria ī qua
v'lis vniūsali ⁊ sic totū toti. ¶ Et videt̄ p̄mo
ꝙ maior est ɔtraria ꝓbat̄ qꝛ ɔ̄rie ꝓpōnes nūq̄
p̄nt esse siml' vere licet possīnt esse sil' false in ma
teria ɔtingēti qñ accñs est sepabile sed due cō/
tradictoriae p̄nt simul esse vere ⁊ simul false ēgo
nō sunt maxime opposite. Minor p̄mo ꝙ p̄nt
esse vere ꝓbatur quia vna ɔtradictoriaꝝ est ve
ra ğ altera est vera ɔ̄ña. qꝛ de q̄libet pōt dici alte
ra. ⁊ si altera est vera ⁊ vna ergo ābe. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns
due ɔ̄dictorie ꝓpōnes sunt simul vere. ¶ Se
cūdo ꝙ p̄nt simul eē false ꝓbatur. qꝛ omis hō
currit/sor. nō currit sunt ɔ̄dictorie ⁊ tñ sunt sil'
false posito ꝙ sortes currat ⁊ aliq̄s alius a sorte
nō currat. ¶ Tertio iste sunt ɔ̄dictorie oēs ho
mies currūt quidā hoies nō currūt ⁊ tñ p̄nt sil'
eē false. ꝓbat̄ posito ꝙ tm̄ tres sunt hoies quo/
rū duo currāt ⁊ vnus nō currat. tūc ista est fal/
sa om̄es homies currūt. qꝛ vn⁹ nō currit. simili
ter quidā hoies nō currūt. qꝛ est tm̄ vnus qui
nō currit. ⁊ simili mō dicendū est de istis nulli
homies currūt. posito ꝙ tm̄ tres homines sint
due nō currētes. ⁊ terci⁹ currens tūc ista est falsa
nulli homies currūt. qꝛ duo currūt. ⁊ sil'r ista
quidā homies currūt. ¶ Q̄rto arguitur iste
sunt ɔ̄dictorie. Ois sol lucet. quida sol nō lu/
cet. ⁊ tñ sunt simul false. ꝙ aūt ista sit falsa patet
qꝛ ibi ponit̄ signū vniūsale ois qd̄ distribuit t̄
minū pro trib⁹ suppositis ita ꝙ sensus eius sit
sol qui nūc est. ⁊ q̄ aptus nat⁹ est eē lucet ⁊ hoc
est falsum. falsitas vero scd̄e ꝓpōnis patȝ. quia
nō existit aliq̄s sol qui nō lucet. ¶ Soluto op
positio ɔ̄dictoria maior est omibus alijs exñs
ꝓpter hoc om̄s veri ⁊ falsi enūciabilis p̄ma re/
gula qꝛ ipa est īmediata existēs s̄m actū ⁊ potē
tiā repugnātia. Cōtrarietas vero hȝ mediū in
quo nō diuidit sua extrema. sed ꝑmittit ea siml'
in materia ɔtingēti falsa. ꝙ autē dr̄ ꝙ vniūsalit̄
negat negatio qd̄ v'liter affirmatū est. nō est in/
telligendū ꝙ p̄dicatū ɔiūgatur vni vniuersal'r
et remouet̄ ab altero eodē mō s̄m rem ⁊ verita
tē ȝ tm̄ s̄m signū vt dicit albert⁹. ⁊ nō s̄m rem

in ɔ̄dictorijs vero remouētur ab īuicem s̄m ve
ritatem ⁊ ita in aliq̄ ɔiūgunt̄ extrema ɔ̄riarum
ꝓpōnū nō aūt extrema ɔ̄dictoriaꝝ.
¶ Ad obiecta in oppositū est dd̄m ad p̄mū pri
mo ꝙ altera accipit dupliciť. vno° vt est signū
ꝑticulare ⁊ sic valet tm̄ sicut vnum vel aliq̄d ⁊
sic bñ valet ɔ̄ña vna ɔ̄dictoriaꝝ est vera g° al
tera. i. aliq̄ sed nō valet ɔ̄ña vlteri⁹ vna est vēa
et altera g°. ambe sunt vere. qꝛ alteꝝ ⁊ ambo hoc
mō vnū ⁊ idē significāt. alio mō capit̄ altera vt
est relatiuū diuersitatis ⁊ sic tm̄ valet sicut alia
ꝓpō ⁊ tūc nō sequitur vna est vera ēgo altera. i.
diuersa ab illa qꝛ si hoc seq̄ret̄ tūc posset bñ in/
ferri vna ⁊ altera g° ambe ptȝ ergo ꝙ argumētū
peccat penes fallatiā equocatiōis. ¶ Ad scd̄m
dicendū ꝙ ille nō sunt ɔ̄dictorie. quia ad ɔtra
dictōeȝ req̄ritur ꝙ idem p̄dicatū affirmet̄ ⁊ ne/
getur de eodē subiecto s̄m vocē ⁊ rem significa/
tā siml'. sed hic sbiectū tm̄ est idem s̄m rem nō
s̄m vocē. ⁊ ergo iste s̄m veritateȝ ɔtradicūt. ois
homo currit quidā hō nō currit. Et sil'iter iste
om̄e aīal est albū quoddā aīal nō est albū.
licȝ p̄me nō nec valet argumētū ad istaȝ sor. nō
currit seq̄tur ista quidā. homo nō currit ergo vi
detur ꝙ iste due omis hō currit sor. nō currit cō
tradicūt sicut iste ois homo currit. q̄daȝ homo
nō currit. qꝛ ɔ̄ña nō valet ex eo. qꝛ licet ex vero
nō seq̄tur nisi veꝝ ⁊ sic est in ꝓposito nec est idē
iudiciū de ꝑticularib⁹ īdiffinitis ⁊ singularib⁹
quo ad opposiciōem. ¶ Ad 3^m dicūt ꝙ p̄dicto
casu stāte p̄ma est falsa sed scd̄a quidā homies
nō sunt albi nō est falsa. ꝓ quo ɔsiderandū ꝙ il
la ꝓposicio pōt dupliciť exponi. vno° per vnam
hypoteticā copulatiuā. ⁊ sic ipa est falsa. qꝛ sen
sus eius est. quidā hoies nō sunt albi. i. iste ho
mo nō est alb⁹ ⁊ ille nō est albus ⁊ alia hypote
tica est falsa. qꝛ copulatiā cui⁹ vna ps falsa ē to
ta est falsa sed isto mō nō est ɔ̄dictoria isti⁹ oēs
homies sunt albi. alio mō pōt p̄dicta ꝓpositio
exponi ꝑ vnaȝ cathegorica de copulato sbiecto
et sic ipa est vera qꝛ sensus eius est quidā hoies
nō sunt albi. i. iste ⁊ iste ⁊ iste nō sunt albi ⁊ illa
est vera vñ hoc p̄dicatum albū vere remouetur
ab illo copulato iste ⁊ iste. ⁊ eodē mō dd̄m ē de
ꝓpositiōibus omibus que sunt de subiecto plu
ralis nūeri ꝙ debēt exponi ꝑ vnā cathegoricā de
copulato subiecto ⁊ nō per hypoteticā copulati
uā sicut innuit. p. 2° elencoꝝ dicens si quis cōce
dat ꝙ termin⁹ pluralis nūeri debeat eodem mō
diffiniri sicut termin⁹ singularis nūeri talis ve
re redarguitur. Et simili mō dicendū est de istis
nulli homines currūt. quidaȝ homies currunt
ꝙ nō sunt ɔ̄dictorie. quia in ꝓpositiōibus ɔtra

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dictorie opposit3 oz q' q̇cq̇d affirmabat i affir/matiua. hoc neget in negatiua. sed sic nō ē hic. q2 in affirmatiua ista videlicet. quidā homies currūt. cursus affirmat de hoie cū quadā copulatiōe. q2 subiectū ē p'lis nūeri. 7 iō in ea designat cursus ꝯuenire homi cōiūctim. Sed i negatiā ista videlic3 nulli hoies licet neget curs' de quolib3 supposito hois. tm̄ nō negat illa copulacō subiecti q̄ importabat p subiectū p'lis nūeri. Et iō dcm̄ pe. hysp. dicētis q' null' 7 non quidā3 equipollent intelligit ceteris parib' in tmis singularis nūeri. lic3 aūt pdicte nō opponātur. tm̄ iste bn̄ opponūtur. quidā homies currūt nō quidā hoies currūt. quia negacō expressa illa plus operat q̄3 implicita. 7 ita negatio talis negat etiā illā copulacōe3 7 nō negatio. scd'a q̄ includit in li nulli. ¶ Ad q'tū dicendū ē. q' nō ꝯdicūt q2 subiectū in vtraq3 nō tenet eque ample 7 eque stricte. q̇a ꝟtute signi vniuersalis tenet in pma p trib' suppositis. s3 in scd'a ex quo nō ē nisi vn' sol. nec ponit ibi aliqd signū. qd faciat ipm̄ teneri p p'libus q̄3 p vno. iō tenet tm̄ pro sole exn̄te vt dicunt. aly tm̄ volūt q' pma nō ē falsa. q2 non oz sp q' hoc signū vl'e ois distribuat ti'' cui addit p trib' suppositis. s3 hoc solū verū ē qn̄ talis termin' h3 plura supposita. 7 hoc satis conforme ē dicto Pe. hyspa. in tractatu distributionū.

Septimū dubiū est. Qn̄o due ꝓpōes sb'cōtrarie dn̄tes penes affirmacōe3 7 negacōe3 possunt esse simul vere. cū tamē dt Arist3. de q̄libet affirma° vl' negacō de nullo vero simul

Solucō. dcm̄ phi nō intelligit in quibuscūq3 oppositis. s3 tm̄ in oppositis contradictorie.

Octauū dubiū ē. Quare platonici dixer̄t indiffinitā negatiuā 7 vl'e3 negatiuā idē valere

Solucō ꝓpt duo. pmo ꝓpt inordinationē negationis. vn̄ sic ordinat nega° apud antiq̄s in indiffinita negatiua nō est homo albus. 7 cu3 negacō sit malignātis nature q̇cq̇d post se inuenit hoc totū destruit 7 opositū eius inducit putabant eā equalē negatie. s3 si termi debite ordinētur. tūc istud nō ꝯtigit vt dicēdo hō n̄ ē alb' postponēdo negationē subiecto. Quia si ꝓponētur dicēdo. nō hō currit. tūc negacō illa rspicit subiectū formalit 7 negat ipm̄ simpl'r. faciē do vl'em negatiuā. equiualet eni tūc illi. null' hō vel nemo. Scd'a rō fuit. q2 indiffinita ha3 rōe3 materie, ꝓpt ei' indetmiacōe3. materia aūt se trahit ad indignius cū pticularis affirmacō sit indignior vli. 7 vl'is negatio sit indignior q̄3 pticularis. sic vniūsalis negatiua. indignior q̄3 pticular3 sic 7 vl'is corruptio peior est q̄3 pticular3. iō indiffinita negatiā videt hr̄e vim vl'is negatiue quasi deteriorē ptē seques 7 simili rōe indiffinita pticular3 hēbit vim pticular3 affirmatiue p quo et3 inducūt signū q'. p. sic solet vti indiffinitis negatiuis vt cū dt 3° phisicoꝝ q' nō est mot' pt res 7 in 2° de aīa q' nō ē sensus pt q̇nq3. S3 istud nihil ē. q2 materia p se nō magis trahit ad indignius 7 deterius q̄3 ad melius cū sit subiectū cōe forme 7 ꝓuacōi. ma appetit formā vt dr p° phisicoꝝ. Tum et3. q̇a illo cōcesso nō ꝯuenicter inferūt q' vl'is negatiuā ē potior in genere negatiuarū. q̄3 vl'is affirmatiua in genē affirmatiuaꝝ. Tum q2 nō ido pticular3 affir. 7 idiffinita affirmatia equalent Quia pticularis affirmatia ē dignior s3 q2 de vli. pōt aliq̇d affirmari rōe suypius vl' rōe sue pt3. Ac p hoc ad veritatē pticular3 sufficit q' pdicatū vni pti ꝯueniat. Et eadē rōe ad veritatē indiffinite. ergo sicut ad veritatē pticularis negatiue. sufficit aliq̇d negari de vl'i ꝫm vnā e' pte. ita ad veritatem pticularis indiffinite. In materia tm̄ naturali indiffinita equipollet vniuersali tam in affirmatiuis q̄3 negatiuis vt dictū ē sup. 7 sic phi vtūt indiffinitis pro vniūsalibus 7 non aliter.

Una aūt ē affirmacō 7 negacō q̄ vnū de vno significat. vel cū sit vl'e vl'r l' nō vl'r. vt ois homo albus ē. non ois hō albus ē. nullus hō albus ē. q̇dā hō albus ē. si albū vnū significat. Si vero d uobus vnū nom̄ ē positū ex q̄b' nō ē vnū. nō ē vna affirmacō. vt si q̄s ponat hoc nomē tunica homi 7 equo. et dicat ē tunica alba. hec nō ē affirmatio vna nec negatio vna. nihil eni differt ꝟ dicere q̄3 ē equus albus 7 ē homo albus. si ergo hec multa significāt 7 sunt plures. manifestu3 ē qm̄ 7 pma multa vel nihil significat. neq3 eni est vnū aliq̇d hō 7 equus quare nec i his necesse ē hāc quidē ꝯtradictionē verā eē. illā vero fl'am. In his ergo que sūt 7 que facta sunt necesse ē affirmacōe3 vl' negationē verā eē vl' falsam. in vl'ibus q̇dā vl'r sp hāc quidā verā illā vo falsam. 7 in his q̄ sunt singularia. quēadmodū dcm̄ ē. ¶ In his vo q̄ in vl'ibus nō vl'r dicūtur nō ē necē. dictū ē aūt de his. ¶ In singularib' vo 7 fu/

turis nō sil'r. nā si oīs affirmatio vl' ne
gatio vera vl' falsa ē. ⁊ om̄e necesse ē eē
vel nō eē. si h̄ quidē dicat futuꝝ aliq̄d
ille v̄o n̄ dicat h̄ idez ip̄m. maīfestū est.
qm̄ necesse est veꝝ dicere alteꝝ ip̄oꝝ.
si oīs affirmaco vera vel falsa est. vtra
qꝫ eni n̄ erūt sil' in talibꝰ. nā si veꝝ ē di-
cere. qm̄ albū vel n̄ albū est. necesse ē eē
albū vel nō albū. ⁊ si est albū vel nō al
bū. veꝝ est vel affirmare vel negare. ⁊
si nō est mentit'. ⁊ si mentit'. n̄ ē. q̄re ne-
cesse aut affirmacōnem aut negatiōez
verā esse. nihil igit' neqꝫ est neqꝫ fit nec
casu nec vtrūlibet. nec erit nec nō erit.
sꝫ ex nccītate oīa ⁊ nō vtrūlibet aut ei
q̄ dīt verus ē. aut q̄ negat. sil'r ei l' fieret
l' nō fieret. vtrūlibet ei nihil magis sic
vel n̄ sic se hꝫ aut hēbit. Amplꝰ si est
albū nūc. veꝝ erat dicere p̄mo qm̄ erit
albū q̄re sp̄ veꝝ fuit dicere. qd̄libet co-
rū q̄ facta sunt qm̄ erit. Oꝫ si sp̄ verū ē
dicere qm̄ ē l' erit n̄ p̄t h̄ nō eē l' n̄ futu-
rū eē qd̄ āt n̄ p̄t nō fieri ipossibile ē nō
fieri. ⁊ qd̄ ipossibile ē nō fieri nccē ē fi
eri. Oīa ergo q̄ futura sūt nccē ē fieri.
nihil ergo vtrūlibet neqꝫ casu erit. naꝫ
si a casu. non ex nccītate. at v̄o nec qm̄
neutrū ē veꝝ ꝯtingit dicere. vt qm̄ ne
qꝫ erit neqꝫ nō erit. p̄mū eni cū sit affir
matio falsa. erit negacō nō v̄a. ⁊ cuꝫ h̄
sit falsa cōtigit affirmationē eē nō ve
rā. Adhuc si veꝝ ē dicere qm̄ albū ē ⁊
magnuꝫ. oꝫ vt̄qꝫ eē. si n̄ erit cras. oꝫ eē
cras. si āt neqꝫ erit neqꝫ n̄ erit cras. nō
erit vtrūlibet. vt nauale belluꝫ. oꝫ ei ne
qꝫ fieri nauale bellū. neqꝫ non fieri na
uale bellū. Que ergo ꝯtigūt icōueniē
tia h̄ sūt. ⁊ alia hmōi. si oīs affirmaco
nis ⁊ negacōis. l' i hīs q̄ i v̄l'ibꝰ dicūt'
vl'r. l' i hīs q̄ sūt singularia. nccē est op
positaꝝ hāc verā eē illā v̄o falsam. ni
hil āt vtrūlibꝫ eē i hīs q̄ sūt vel fiūt. sꝫ
oīa eē vel fieri ex nccītate. q̄re n̄ opor
tebit neqꝫ ꝯsiliari. neqꝫ negotiari. qm̄
si h̄ facimꝰ erit h̄. si v̄o h̄ nō. erit. Nihil

ei p̄hibꝫ i millesimū ānū. hūc q̄dē di-
cere h̄ futuꝝ eē hūc v̄o n̄ dicere. q̄re ex
nccītate erit qd̄libꝫ coꝝ qd̄ erat veꝝ di
cere tūc. at v̄o nec h̄ differt si aliq̄ dixe-
rit negacōez l' n̄ dixerit. maīfestū ē eni
q̄ sic se hēat res. vl' si h̄ q̄dē affirmaue
rit ille v̄o negauerit. n̄ ei p̄p' affirmaē
l' negare erit l' n̄ erit. nec i millesimū an
nū magis q̄ꝫ i q̄ꝫtolibꝫ tp̄e. q̄re si in oī
tp̄e se sic hēat vt vnū v̄e dicet' nccē esseꝫ
h̄ fieri. ⁊ vnūqd̄qꝫ coꝝ q̄ fiunt sic se ha
bere vt ex nccītate fieret. qn̄ ei v̄e dīt q̄s
qm̄ erit. n̄ p̄t n̄ fieri. ⁊ qd̄ factū est veꝝ
erat dicē sp̄ qm̄ erit. q̄ si h̄ n̄ sūt possibi
lia. videmur eni eē p̄ncipiū futuroꝝ. ⁊
ab eo q̄ ꝯsiliamur atꝫ agimꝰ aliq̄d. Et
qm̄ ē oīo i hīs q̄ n̄ sp̄ actu sūt eē possi-
bile. vt i q̄bꝰ vtrūqꝫ ꝯtigit ⁊ eē ⁊ n̄ eē.
q̄re ⁊ fieri ⁊ n̄ fieri. ⁊ m̄l'ta nobis ma-
nifesta sūt sic se hn̄tia. vt qm̄ hāc vestē
possibile ē icidi. ⁊ n̄ icidit'. ſ; pꝰ exterit'
sil'r āt ⁊ n̄ icidi possibl'e ē. n̄ ei eēt eā pꝰ
exteri nisi eēt possibl'e eā n̄ icidi. Qua
re ⁊ i alijs futuris q̄ s̄m potētiā dicūt'
hmōi. maīfestū ē qm̄ n̄ oīa ex nccītate
sūt l' fiūt. sꝫ alia q̄dē vtrūlibꝫ ⁊ nō ma
gis l' affirmacō l' negacō. alia v̄o ma-
gis q̄dē i pl'ibꝰ alteꝝ. ſ; ꝯtigit fieri ⁊ al
terū. alteꝝ v̄o mime. Igit' eē qd̄ ē qn̄ ē
⁊ n̄ eē qd̄ n̄ ē qn̄ n̄ ē nccē ē. ſ; n̄ qd̄ est oē
nccē ē eē nec qd̄ n̄ ē nccē ē n̄ eē n̄ ei idē ē
oē qd̄ ē eē necessario qn̄ est. ⁊ simplicit'
eē ex nccītate. sil'r āt ⁊ nō i eo qd̄ nō ē ⁊
in ꝯtradictiōe eadē rō ē. eē q̄dez l' n̄ eē
oē nccē ē. ⁊ futuꝝ eē l' n̄. n̄ tm̄ diuidētē
dicē alteꝝ necessario. dico aūt nccē ē q̄
dē futuꝝ eē nauale bellū cras l' n̄ eē fu
tuꝝ. sꝫ nō futurū eē cras nouale bellū
nccē ē vl' nō futuꝝ. futuꝝ āt eē l' nō eē
nccē ē. Quare qm̄ sil'r orōes vere sunt
queādmodū ⁊ res maīfestū ē qm̄ q̄cū
qꝫ sic se hn̄t vt vtrūlibꝫ sint. ⁊ ꝯtraria
ip̄oꝝ ꝯtingē queāt. necesse ē sil'r se ha
bē ⁊ ꝯtdictiōꝫ. qd̄ cōtigit i hīs q̄ n̄ sp̄
sūt. ⁊ n̄ sp̄ n̄ sūt. hoꝝ ei necesse ē q̄dē al

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

terã ptē ɔ̄dictiōis verã eē l' f'laʒ. ñ tñ
h̄ aut illõ. ſʒ vtrũlibʒ ⁊ magis quidem
veram alteram. non tamē iam veram
vel falſam. quare manifeſtuʒ ē qm̄ nõ
eſt neceſſe omnis affirmatõnis vl' ne
gationis. oppoſitarum hanc quidem
verã. illam vo eē falſaʒ. Neqʒ eni quē
admodum in his que ſunt ſic ſe habet
et iam in his que nõ ſunt poſſibilib⁹.
tñ eē vel nõ eē. ſʒ quēadmndũ dictũ ē
Phũs remouet i hac pte etiã vnũ impedimē
tũ qd̄ impedit leges oppoſitarũ ꝓpõnum. ⁊ eſt
eq̇uocatio p̄dicati vel ſbiecti. ondens ꝓpter h̄
que enũciatio dr̄ vna dicēs. ꝙ vna affirmatio
eſt. i. affirmatiua oratio. ⁊ negatõ vna. i. negati
ua orõ. que vnũ ſignificat de vno. i. vnũ p̄dica
catũ de vno ſbiecto ſiue ꝗ̄ ſbiectũ ſit vniuerſa/
le ſumptũ vl'r. ſiue vl'e nõ vl'r ſumptũ. Exem/
plũ eſt vt oīs hõ eſt albus. nõ oīs homo eſt al
bus. ⁊ nullus hõ eſt albus. q̇daʒ hõ eſt albus.
quelibet iſtaꝝ eſt vna. ſi albũ vnũ ſignificat. ſʒ
ſi duobus vnũ nomē impoſitũ ē ex q̇bus duo
bus nõ ſit vnũ tũc affirmatio tal' nõ ē vna nec
etiã negatio. vt ſi q̇s imponat h̄ nomē tunica
hoī ⁊ equo q̄ ſunt plura ex q̇bus nõ fit vnũ. et
dicat tunica ē alba. tũc affirmatio nõ eſt vna.
et tũc etiã affirmatio ⁊ negatio nõ opponũtur
qꝛ nihil refert dicere tunica ē alba. ⁊ tunica nõ
eſt alba. q̄ʒ dicē equus ē albus. ⁊ homo nõ ē al
bus. Vñ ſi ergo iſte due ſigficãt multa ⁊ ſunt
plures. ita etiã pria affirmacõ. ſcʒ tunica eſt al
ba multa ſigficat vel nihil. quia nõ ſignificãt
vnũ aliq̇d hõ ⁊ equus. ⁊ ergo nõ eſt neceſſe in
his hãc pteʒ cõtradictõis eſſe verã. illã ꝟo fal/
ſam. ſʒ pñt ſil' eſſe vere vel ſil' falſe. Et ita innu/
it. p. ꝙ eq̇uocatio ıpedit legē oppõis ɔ̄dictorie

Tunc ibi In his ergo que ſunt ⁊ que

Hic. p. infert ex p̄dictis correlaria quedaʒ di.
ꝙ ex iã dictis ſeq̇tur ꝙ in his que ſunt de pñti
et que facta ſunt. i. que ſunt de pterito. neċe eſt
affirmatõeʒ vel negatõeʒ eſſe verã vel falſaʒ in
enũciatõibus vnis. In vl'ibus q̇daʒ vniuer/
liter ſumptis ſp hãc q̇daʒ verã. illã vero falſã
In his ꝟo que ſunt ſingularia. hñt ſe enũciatı̄
ones ſicut p̄us dictũ eſt. ſed in vl'ibus nõ vl'r
ſumptis. i. in ſubcõtrarijs nõ neċe eſt hãc eſſe
verã. illã ꝟo falſaʒ. quēadmodũ dictũ eſt.

Tũc ibi In ſingl'arib⁹ vero ⁊ futuris

Hic eſt aliud caplm̄ in q̄. p. ſpēaliter tractat de
oppõnibus enũciationũ de futuro cõtingenti.
Et diuidit̄ in duo. qꝛ p̄io ꝓbat intentũ ſuum

Scd̄o remouet vnã falſaʒ ſolutionē aliq̇rum.
Scd̄a ibi. Hec vero. Pria ps diuidit̄ in duas
ptes. ſm ꝙ intētuʒ ſuũ ꝓbat duabus rõnib⁹.
ſcd̄a ibi. Ampli⁹ ſi eſt albũ. Quo ad primum
dicit ꝙ in ſingularibus ⁊ futuris cõtingētib⁹
nõ eſt determiata veritas. ſicut in ꝓpõibus de
pñti ⁊ p̄terito. ꝓbãs h̄ duabus rõnibus. Pri
ma ſi in ſingularibus ⁊ futuris contingentib⁹
vna ps ɔ̄dictõis eſſet determinate vera. ⁊ alia
determiate falſa. ſequeret̄ ꝙ oĩa que euenirent.
euenerit ex neċitate. ⁊ oĩa que nõ euenirēt. non
euenirent ex neceſſitate. Qd̄ ꝓbat ſic. qꝛ ſi ali/
q̇s dicat aliqd̄ futurũ eſſe. puta albuʒ erit. vel
ſortes erit cras alb⁹. ⁊ alter dicat hoc idē futu
rũ nõ eſſe. vt ſi dicat ſortes nõ erit cras albus.
tũc neceſſe eſt alterũ illoꝝ dicere verũ. ⁊ alterũ
falſuʒ. ſi omīs affirmatio vel negatio eſt vera.
vel falſa. qꝛ non pñt due cõtradictorie ꝓpões
eſſe ſil' vere vel falſe. ſi ergo vnus illoꝝ dic̄ de/
termiate verũ. ſicut iſte ſortes erit cras albus.
et alter falſuʒ determiate. tũc neceſſe eſt ſortem
cras eſſe albũ. ⁊ ſi ille q̄ negat dicit determina/
te veꝝ neceſſe ē ſortē cras nõ eſſe albũ. ⁊ ſic om
ne qd̄ eueīt ex neċitate euenit ⁊ qd̄ non euenit
ex neceſſitate nõ eueīt. ſi autēʒ aliquis velit di
cere ꝙ nullus eorũ dicit veꝝ vel falſuʒ. p. reſpo
det ꝙ hoc eſt impoſſibile. quia verum eſt affir/
mare vel negare. quia ſi nõ. tũc ille qui affirmat
mentitur. ⁊ ſi mentitur. tũc albũ non eſt. i. tũc
non erit cras albũ. ⁊ per ɔ̄ñs qui negat dr̄ veꝝ
et ſic habetur ꝙ vnus eorum dicit veꝝ ⁊ alius
falſum. ꝙ autem ɔ̄ñs ſit impoſſibile ſcʒ ꝙ oĩa
que euenirēt. euenirēt ex neċitate. ⁊ q̄ nõ eueni/
rent. nõ euenirēt ex neċitate ꝓbat. p. qꝛ tũc nih
il fieret ɔtingēter ad vtrũlibet vl' a caſu qd̄ eēt
incõueniēs vt poſtea ꝓbabit̄.

Tunc ibi Amplius autēʒ

Hic. p. poīt ſcd̄am rõeʒ qua ꝓbat ſupradictaʒ
cõcluſionē dicens. ponat̄ caſus ꝙ aliq̇d ſit nũc
albũ. tũc de illo prius fuit verũ dicere hoc erit
albũ qm̄ de õni illo qd̄ fcm̄ eſt añq̄ʒ fcm̄ fuit ve
ruʒ erat dicere hoc erit. Vbi gracia poīt̄ caſus ꝙ
ſortes ſit albus hodie. tũc heri fuit verũ dicere
ſortes erit cras albus ⁊ in q̄libet tpe añ hoc. i.
ſemp ante illũ diem qꝛ eadē eſt rõ de q̄libet pte
tpis. recipiatur ergo iſta ꝓpõ que heri fuit vera
ſortes erit cras albus ⁊ q̄ratur. an heri fuit ꝟa
determiate vl' nõ determiate. ſi non habetur ꝓ/
poſitum ꝙ in ſingularibus futurꝭ ɔtingentib⁹
vna ps cõtradictõis nõ ſit determiate ꝟa ⁊ alia
determiate falſa. ſi vero dicat̄ ꝙ fuit determiate
vera tũc arguit̄ ſic. iſta ꝓpõ ſor. cras erit albus
fuit heri determiate ꝟa ḡ ſor. ñ potuit fieri ñ alb⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Cōsequētia patz. qꝛ si potuisset fieri nō albus tūc possibile esset factū nō esse albuz hodie. et sic pria nō fuisset determiate vera tūc ḡ arguit sic ꝯñr. soꝛ. nō potuit nō fieri albus. ḡ impossibile fuit soꝛtē nō fieri albū. ꝯña tz a q̄rta d̄ possibili ad scd̄az de impossibili sicut in scd̄o hu9 patebit. Tūc ꝯñr impossibile fuit soꝛtē nō fieri albū. ḡ necc̄e fuit soꝛtē fieri albū hodie. que ꝯña etiā est bona. vt patebit scd̄o hu9. Et sic iterꝫ redit pmuz incōueniēs. ꝙ oia que futura sunt necesse ē fieri ꝛ nihil est ꝓpter h̄ ad vtrūlibet vel erit a casu. qꝛ si a casu tūc non erit ex necessitate.

Tunc ibi. At vo In ista pte ph̄s remouet vnā falsaz solutōnez que posset dari ad scd̄am rōez stati positaz. Vñ posset em̄ aliq̄s dicere ꝙ de eo ꝙ tūc est albū. non fuit heri verꝫ dicere h̄ erit albū. vel etiā hoc nō erit albū. ꝛ sic nō videt pcedere rō aresto. Hāc solutōez improbat duabus rōibus. Pria est. qꝛ tūc sequeret primo ꝙ cū affirmatio sit falsa ꝙ negatio erit non vera. ꝛ cū negatio sit falsa ꝙ cōtingat affirmatōez esse nō verā siue falsaz. ꝛ sic due ꝓpōes cōtradictoꝛie erūt false. qd̄ est cōtra veritatē primi pricipij. Scd̄az rōnez ponit ibi. Adhuc si verū. Et est ista. si verū est albū est ꝛ magnū ē. tūc necesse est vtrūqꝫ eē albū scꝫ ꝛ magnū. ꝛ si verū est dicere de aliq̄ futuro ꝙ erit cras oꝫ ipꝫ cras eē. ergo falsuz dixerūt antiq̄ posito ꝙ cras aliq̄d erit albū. hodie tñ nec erit verū dicē albū erit vel albū nō erit. si āt hoc diceret. tunc futurū cōtingēs nec erit nec non erit. Q̄ āt h̄ sit incōueniēs pꝫ. qꝛ impossibile est aliq̄d nec fieri neqꝫ nō fieri. Q̄ āt seq̄tur ꝙ futurū cōtingēs neqꝫ fiet neqꝫ nō fiet pꝫ. qꝛ ex q̄ affirmacō de futuro cōtingenti ē falsa. Jō futurꝫ ꝯtingēs nō erit. qꝛ si fieret iā affirmacō esset vera. ꝛ ex q̄ negatio de futuro ꝯtingēti ē falsa. iō futurū cōtingēs nō erit. qꝛ si nō fieret tūc statim negatō esset vera. Et istud declarat exm̄ dicens sicut est illud futurū cōtingens nauale bellū. qd̄ vocatur bellū in nauib9. nec erit nec nō erit. supple si solucō antiq̄ꝝ eēt vera.

Tunc ibi. Que ergo cōtingūt inconueniētia hec sunt. Ph̄s resumit incōueniētia que sequūtur ad p̄dictā opinionē. que dicit ꝙ in futuris cōtingētibus singularib9. vna ps ꝯdictōnis est determiate vera. ꝛ alia determiate falsa. dicēs: ꝙ ista inconueniētia q̄ dicta sunt. et multa alia ꝯsilia cōtingunt huic sꝑ opinioni. si illud verꝫ est ꝙ oēs affirmatōes vel negatōes in his q̄ sunt vl'ia vl'iter sumpta ꝛ in his que sunt singularia sic se hñt ꝙ necesse ē alterā esse determiate verā ꝛ alterā determiate falsaz ꝙ nil erit ad vtrūlibꝫ in his que fiūt. sꝫ oia erunt ex necessitate ꝛ iō non opoꝛtebit cōsiliari cū cōsilium sit de his que pñt aliter fieri neqꝫ opoꝛtebit negociari sup diuitijs acq̄rendis. qꝛ siue cōsiliati fuerimus siue nō equaliter veniet qd̄ futurū est. ꝛ siue negociati fuerim9 siue nō eq̄liter ditabimur. qꝛ ex nccitate eueit qd̄ euenit.

Tunc ibi. Nihil enim prohibet in. Hic ph̄us remouet quasdaz cauillatōes que pñt fieri ꝯ rōes suas p̄us factas. Et diuidit in duo. qꝛ prio remouet istas cauillatōnes. Secūdo resumit istas rōes. scd̄a ibi. Quare se in omni tpe. Quo ad primū ponit cauillatōnez cōtra scd̄az rōez supius positā. in qua dictum fuit si aliq̄d est nūc albū p̄us de eo erat verꝫ dicere hoc erit albū. Cōtra qd̄ dicunt ꝙ p̄us erat verū dicere h̄ erit albuz in tpe multum ꝓpinq̄ ipsi pñti. sꝫ non in tpe remoto. ꝛ sic nō erat sꝑ verꝫ dicē. Ad qd̄ respōdet ph̄s ꝙ nihil differt dicere aliqd̄ futuruz esse añ millesimū annuz. vel nō esse. qm̄ ex nccitate erit qd̄ erit. in q̄bus v̄bis vult ph̄us ꝙ si vn9 dicat aliqd̄ futurū eē ante millesimū annū. ꝛ alt9 dicat h̄ idē futurū nō esse. sꝑ idē incōueniēs seq̄tur. qꝛ si vn9 eoꝝ dicit determiate verꝫ ꝛ alius dicit determinate falsuz. tūc oia que fiunt ex necessitate fiūt et q̄ non fiunt nō fiunt ex nccitate.

Tunc ibi. At vero nec hoc differt. Hic remouet cauillatōez cōtra primā rōez in qua dictuz erat si aliq̄s dicat aliq̄d esse futurꝫ et alius dicat illud nō esse futurꝫ necesse ē vnū eoꝝ dicere verꝫ. posset aliq̄s dicere ꝙ hoc est iō qꝛ cōtradictoꝛia ꝑ nos dicūtur siue ꝓnūciant. Ad qd̄ rñdet. p. ꝙ manifestū est ꝙ res sic se habēt ꝙ ꝓpter nostrū affirmare vel negare neqꝫ fiunt neqꝫ nō fiūt. siue igit aliq̄s dixerit affirmatione ꝛ negatōez siue nō nihil ꝓpter h̄ mutabitur de necessitate rei. Etiaz prima cauillatio non vꝫ. qꝛ illa affirmacō vel negatio q̄ fuit añ millesimū annū nō est mag' v̄a vel falsa q̄ꝫ illa que fit in quolibet tpe ꝓpinquo.

Tunc ibi Quare si in omni tempoꝛe. Hic resumit ph̄ūs rōes q̄bus ꝓbauit ꝙ in singularibus ꝛ futuris cōtingētibus vna ps contradictōis non est determinate vera. ꝛ reliqua determiate falsa. ꝛ prio resumit primā. ꝛ scd̄o scd̄am. ibi. Qñ em̄ v̄e dicit quis. pria fuit ista si ita ē in omi tpe. i. pñti p̄terito ꝛ futuro ꝙ int dicētes ꝓpōes ꝯdictoꝛias vn9 dicit sꝑ determinate verꝫ. tūc oia q̄ fiūt fiūt ex nccitate. qꝛ si vn9 dicat h̄ erit cras albū. ꝛ alter dicat hoc nō erit cras albū. si tunc vn9 dic̄ verꝫ determiate. s.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dicēs affirmationē. tūc illō futurꝫ erit neccariū. Scđam rōem ponit ibi. Qm̄ ei vere dicit q̄s et fuit ista. ponaẗ ꝙ nūc aliq̄d sit album. de illo fuit heri verū dicere hoc erit albū ꝛ si heri fuit verū dicere determiate. hº erit. tūc illō nō potuit nō fieri albū. ꝛ si nō potuit nō fieri albū. tūc īpossibile fuit ipm̄ fieri non albū. ꝛ si īpossibile fuit ipm̄ fieri nō albū tūc neccario est ipm̄ fien̄ albū. ꝛ sic oīe qđ factū est neccario factū est

Tūc ibi. Qđ ꝛ hec nō sunt possibilia. In hac pte finali. p. oñdit incōueniētia ad que deducūt rōes p̄dicte esse īpossibilia. i. oñdūt ꝙ nō oīa eueniūt ex neccitate. ꝛ diuidiẗ in duas ptes p̄ncipales. quia p̄mo ꝓbat scđo ꝯcludit illud ꝓbatū. scđa ibi. Quare qm̄. p̄ma in tres ptes p̄m ꝙ ꝓbat intentū suū trib⁹ rōib⁹ scđa ibi Et qm̄ e oīno. tercia ibi. Igiẗ eē qđ est p̄mo dicit ꝙ nō oīa eueniūt ex necessitate. quia q̄cunq̄ causanẗ ab actōib⁹ nr̄is ꝛ a cōsiliīs nr̄is illa nō eueniūt ex neccitate sed multa futura ꝯtingētia sunt hmōi igiẗ ꝛc. Maior ꝓbaẗ quia actiones nr̄e ꝛ ꝯsilia sunt volūtaria. ḡ possum⁹ agere vel nō agere cōsiliari vel nō ꝯsiliari. ꝛ p ꝯns nō eueniūt ex necessitate.

Tūc ibi. Qm̄ est omnino. Scđa ratō est ad idem ꝓbandū ꝙ oīno i his q̄ nō sunt semp actu. īpossibile est supple ꝙ ista eueniāt ex neccitate. talia aūt sunt i quib⁹ ꝯtingit vtrūq̄ꝫ. scꝫ eē et nō esse. fieri ꝛ nō fieri. ꝛ multa nobis manifesta sunt que sic se habēt. vt qm̄ possibile ē hanc vestem incidi. ꝛ possibile est etiā eā nō incidi. si p̄us exteriẗ. i. vetustate ꝯsumiẗ. quia nō eēt possibile eā incidi. ꝛ ideo in his futuris q̄ sūt entia in potētia manifestū est qm̄ nō oīa eueniūt ex necessitate. sed aliqua fiūt ꝯtingenẗ ad vtrūlibet. in q̄bus nō est magis vera affirmatio q̄ꝫ negatio. quedā vero fiūt vt i plurib⁹ ꝛ in illis alterū ꝯtingit fieri vt frequenter sicut affirmatio freq̄nter fit in talib⁹. ꝛ alterꝫ mīme. i. raro sicut negatio ꝛ illa vocaẗ ꝯtingētia nata siue vt i pluribus a logicis. Tūc ibi. Igiẗ esse quod est In hac pte. p. adducit rōnem ꝓ ꝯclusiōe sua dicēs ꝙ necesse est illud esse qđ est qn̄ est. ꝛ necesse est illud nō esse qđ nō est qn̄ nō est. sed nō est absolute necessariū illō qđ est esse nec illud qđ nō est necessariū nō eē. quia non est idē oīe qđ est necesse est esse qn̄ est. ꝛ esse simpl'r ex necessitate. similiter est de eo qđ nō est. ꝛ eadē ratio est in cōtradictione. quia omne necesse est esse vel nō eē et necesse est oīe futurꝫ esse vel nō esse. sed tñ diuidentē. i. diuisim dicentē alteram ptem cōtradictōnis nō necesse est dicere alteraꝫ. i. affirmationē. vel negationē supple determiate esse verā vl' falsam. ꝛ hoc exponit dicēs necce est esse futurū nauale bellū cras vel nō esse futurū referēdo veritatem ad totam disiūctōnem ex affirmatōne ꝛ negatiōe ꝯpositam. sed tamē nō necesse est cras esse nauale bellū vel nō est necce cras nō esse naua le bellū referendo veritatem ad ptes toci⁹ disiūctionis ꝛ ḡ seq̄tur ꝙ non est in ꝯdictoriīs de futuris cōtingentib⁹ vna ps ꝯdictōnis determiate vera ꝛ alia determiate falsa. quia orōnes sunt similiẗ vere q̄ēadmodū res se habēt. ꝛ ideo manifestū est ꝙ q̄cūq̄ꝫ se habēt ad vtrūlibet videlicet ꝙ ꝯria eorꝫ hn̄t fieri. ꝙ necce est similiẗ se habere cōtradictiōem. ꝛ hoc ꝯtingit in his que nō semp sunt ꝛ etiam in his que nō semper nō sunt. quia ista sic se habent. ꝙ necesse est alteram ptem ꝯtradictōnis esse veram. ꝛ alteram falsaꝫ et tamen neutram determiate. ꝛ tamen cōtingit in illis. ꝙ vna pars magis est vera q̄ꝫ alia sed tamen non determinate.

Tūc ibi. Quare manifestum est In ista parte phs cōcludit dicens. quare ex dictis manifestū est qm̄ non necesse est oēs affirmationes ꝛ negationes oppositorū idē cōtradictionū. sic se habere ꝙ necesse est vnā partem esse veram determiate. ꝛ alteram falsam. Cuius causam subdit dicens neq̄ꝫ eīm q̄ēadmodū in his que sunt. i. in illis de p̄nti. sic se habet i his que nō sunt. ꝛ tamē possibilia sicut esse vel nō esse. i. in futuris contingentibus sed q̄ēadmodū dictum est supple in p̄cedentibus. in quib⁹ verbis phs cōcludendo p̄mū librum nō vult aliud q̄ꝫ ꝙ nō est eodē modo veritas ꝛ falsitas in ꝓpositionib⁹ de p̄nti et in propositionibus de futuro contingenti.

Questio vtrū in ꝓpositiōibus singularibus ꝛ futuris cōtingentibus quēadmodum in p̄teritis ꝛ p̄sentibus sit determinate vera altera pars cōtradictionis.

Et arguiẗ primo cōtra suppositū ꝙ non sit veritas determinata. in his que sunt de p̄senti ꝛ de p̄terito. Primo non in his que sunt de p̄senti. qꝛ ista sunt de presenti papa sedet. papa non sedet et similiter iste stelle sunt in nūero pari. stelle nō sunt i numero pari. ꝛ sortes cras est venturus. sortes cras non est venturus. ꝛ tamen neutra p̄dictarum est determiate vera. Scđo etiā nō videtur esse veritas determiata in his q̄ sunt de p̄terito vt in istis sor. cucurrit. ꝛ sor. nō cucurrit. Qđ sic oñditur. quia ab eo qđ res est vel nō est oratio dr̄ vera vl' falsa. sꝫ res significata p ip̄as ꝓpositiones nō est. ergo neutra earum est vera.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Tertio videt̄ q̄ in futuris cōtingētib⁹ sit determiata veritas. pbat̄ q̄ȝ hec est de futuro ꝯtingē ti sol orief cras ⁊ est determiate vera. igitur ⁊c.

¶ Quarto ista est de futuro cōtingēti dies iudicij erit. ⁊ sil'iter antixp̄us nascet̄. ⁊ tñ sunt determiate vere. ¶ Quito hec est ꝓpositio per se. Om̄e futuꝝ ꝯtingēs est futurū. ⁊ per cōsequēs necessaria. ḡ hec ē vera. om̄e futuꝝ cōtingēs necessario erit futuꝝ. ergo necc̄ario eueniet ⁊ ꝑ ꝯsequēs videt̄ determiate vera. Et cōfirmat̄ ꝑ gilbtū porritanū q̄ vocat futuꝝ necc̄ario cōtingere.

¶ Sexto bñ seq̇tur sortes necc̄ario erit vel nō erit. ergo sor. necc̄ario erit. Añs est necessariū q̄ȝ fundat̄ in veritate p̄mi p̄ncipij. igit̄ ⁊ ꝯñs erit necessariū. ¶ Septimo iste sunt ꝯtradictorie ꝓpōnes de futuro cōtingēti. sor. morief. sortes nō morietur. tñ prima illaꝝ est determiate vēa ergo ⁊c. ¶ Octauo bñ seq̇tur motus est g° erit sed añs est determiate verū cū sit ꝓpositio de p̄senti ḡ ꝯñs qd̄ est ꝓpositio de futuro. q̄ p̄ma cōseq̄ntia bona sit ptȝ. q̄ȝ om̄e qd̄ mouet̄ mouebit̄ ƀm phm̄. vi. phisicoꝝ. ¶ Nono ista. om̄e cognitū a deo determiate eueniet. alias posset de⁹ i sua cognitōe falli. sed om̄e futuꝝ ꝯtingēs est cognitū a deo. quē nihil latet. g° om̄e futuꝝ cōtingēs determinate eueniet.

In oppositū est arestotil'. in lrā ⁊ poitur iste discursus maior. Qualis ē dispositio rerū in entitate talis est earū dem i veritate ⁊ falsitate. Mior. Presentia in seipō sūt determiata ⁊ simili' p̄terita in sua p̄tericōe sūt certa futura vero ꝯtingētia. nūq̄ȝ fuerūt p̄ñcia nec in se nec in sua cā sūt determiata. Conclusio. Igit̄ nō est determiata veritas in singularib⁹ ⁊ in futuris ꝯtingentibus sicut in p̄ñtibus ⁊ preteritis.

Maior est phi i 2° metaphisice. ⁊ virtualit̄ eiusdem in post p̄dicamētꝭ vbi dicit. ab eo qd̄ res ē vel nō est orō dr̄ vera vel falsa. Mior ꝓbat̄ ex rōne p̄ñtis tale eīn hȝ esse in seipō determiatuȝ p̄terita etiā certa sūt in sua p̄tericōe inquātū semel in p̄ñti fuerunt sicut hec sor. currit. est determiate vera inquātuȝ cursus semel in p̄ñti sorti infuit. Futura vero solū hñt eē in causa ⁊ nūq̄ȝ fuerūt p̄ñtia. Et g° futura ƀm diuersitatē cause sunt varia. vñ si sunt futura q̄ habēt eē in causa necc̄ia tūc hñt eē determiatū ꝓ quāto ipa est determiata ad hoc vt ex ea effect⁹ infallibilit̄ eueniat et ḡ tale futuꝝ ē determiate ⁊ ifallibilit̄ verū. si vero sit causa vt in plurib⁹ agēs aliq̄n tñ est deficiēs. tūc effect⁹ futur⁹ determiate p̄existit. ~~multitatur~~ tñ ⁊ ipedibilit̄. ⁊ iō sic etȝ ē determiate verū dicere illud futuꝝ nō tñ cū ꝑfecta certitudie sed tm̄. si vero sit cā agens ad vtrūlibet in q̄ effect⁹ p̄existit pōtēcialit̄ ⁊ neutraliter tm̄. tūc nec determiate verū est dicē hoc erit. nec determiate ħ nō erit. nisi sƀ disiūctōe ħ mō ħ erit ꝉ nō erit. Et de isto futuro locut⁹ est. p. i textu gñ multꝭ rōib⁹ ꝓbauit ꝯclusiōeȝ q̄ seq̇t̄ ex p̄missis.

¶ Ad obiecta in oppositū. ad p̄muȝ dicendū licet ille ꝓpōnes nō sint determiate vere q̄ ad nos. q̄ȝ ignoram⁹ q̄ illaꝝ sit vera vel falsa. tñ ex ꝑte rei vna est tamē determinate vera ⁊ alia falsa. sicut ista est determiate vera papa sedet. vel ista papa nō sedet. licet nos ignorem⁹ q̄ illaꝝ sit ⁊ simili mō ista ē vera determiate astra sunt nūero pari ꝉ ista astra nō sūt in nūero pari. De 2° dōm ē lȝ ille sint formalit̄ de p̄ñti ex q̄ copla ē de p̄ñti. tñ v̄itas ipaꝝ depēdȝ a v̄itate vni⁹ de futuro vt ista ē vera vl' falsa sor. est venturus quia sor. veniet ⁊ sic nō est simpl'r de p̄ñti de qua loq̇tur ꝯ°. ¶ Ad 2ᵐ dōm ƀm albtū lȝ p̄teritū materialiter ƀm id qd̄ est p̄teritū nō est. tñ non p̄terijt formalit̄ sub sua rōe p̄tericōis ⁊ sic ad min⁹ in sua p̄tericōe determiatū est ⁊ ħ nō est verū de futuro. q̄ȝ futuꝝ nunq̄ȝ fuit ⁊ idō nec i se nec in sua futuritōe determiatū est sed pōt sic euenire vl' aliter ⁊ cōformiter ad istud dicūt alij licȝ res significata ꝑ tales orōnes nō sit in p̄ñti. est tamē in sua p̄teritōe ⁊ hoc sufficit. vel dicendū licet res significata ꝑ ꝑtes orōnū taliū nō sit. tamē res significata ꝑ totā orōem est sicut ꝑ totaȝ illā orōem. sortē cucurrisse ⁊ ħ est vl' sor. nō cucurrisse. ¶ Ad terciū est dicendū. q̄ est triplex futuꝝ scȝ necc̄ariū. cōtingēs. ⁊ ipossibile. ꝑ hoc dicendū est q̄ ista sol orietur cras ē de futuro necc̄ario ⁊ h° stāte ordine rerū istitutaꝝ ꝑ autorē nature. ⁊ ḡ ipa est determinate vera. simili mō si fuerit futuꝝ ipossibile celū cras corrūpet̄ celū cras nō corrūpet̄. vna est determinate vera reliq̄ determiate falsa. sed i singularib⁹ ⁊ futurꝭ ꝯtingētibus vna ꝑs ꝯdictōis nō est determinate vera ⁊ altera falsa. ¶ Ad quartuȝ est dōm q̄ illa dies iudicij erit est ꝯtingēs ex habitudine suoꝝ termioꝝ tñ supposita determiacōne diuina sic ē determiate v̄a. vñ nihil refert aliq̇d esse possibile ƀm se. qd̄ tñ alteri ꝯpatū est ipossibile et sili mō dōm est de ista āticxp̄us nascet̄. ¶ Ad quītū dōm ƀm alƀ. lȝ futuꝝ ꝯtingēs formal'r acceptū sit de necc̄itate futuꝝ. id tñ qd̄ est futuꝝ et cōtingēs ē. cōtingent̄ futuꝝ ē. dicūt tñ q̇daȝ vt iquit albert⁹ q̄ futura cōtingētia de necc̄itate eueniūt h° mō q̄ futura sunt. h° est cōtingenter. Et sic necc̄ariū est ħ vel illd̄ euenire. lȝ nō est ne/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf